

ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินงาน 6 เดือน

(สิงหาคม 2545 - มกราคม 2546)

รายงานการประชุมและกิจกรรม

พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จัต

โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ

กรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จัต

เรียบเรียงโดย

ทีมงานวิจัยโครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ

ภาคผนวก

รายงานผลการดำเนินงาน 6 เดือน
(สิงหาคม 2545 - มกราคม 2546)

รายงานการประชุมและกิจกรรม
พื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จัด

โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ
กรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จัด

เรียบเรียงโดย
ทีมงานวิจัยโครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ

ใบสรุปรายงานการประชุมที่มววิจัย

1. วันที่ 25 พฤศจิกายน 2545 รายงานการประชุมที่มววิจัย ครั้งที่ 1.
(F : ประชุมที่มววิจัย (1))
2. วันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2545 รายงานการประชุมที่มววิจัย ครั้งที่ 2.
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 2 วันที่ 1))
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 2 วันที่ 2))
3. วันที่ 5-6 ธันวาคม 2545 รายงานการประชุมที่มววิจัย ครั้งที่ 3.
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 3 วันที่ 1))
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 3 วันที่ 2))
4. วันที่ 15 -17 ธันวาคม 2545 รายงานการประชุมที่มววิจัย ครั้งที่ 4.
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 4 วันที่ 1))
(F : ประชุมที่มววิจัย (ครั้งที่ 4 วันที่ 2))

ใบสรุปรายงานกิจกรรม

1. ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน มี 4 เวที ได้แก่
 1. วันที่ 10 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเมืองงายและตำบลปิงโค้ง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเมืองงาย - ปิงโค้ง -
ลุ่มน้ำแม่ปิง)
 2. วันที่ 11 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเมืองนะและตำบลทุ่งข้าวพอง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเมืองนะ
ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน)
 3. วันที่ 12 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลแม่ทะ
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลแม่ทะ -
ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน)
 4. วันที่ 18 ธันวาคม 254 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเชียงดาว
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเชียงดาว - ลุ่มน้ำแม่ปิง
ตอนบน)

2. ลุ่มน้ำแม่แตงตอนบน มี 4 เวที ได้แก่

1. 12 พฤศจิกายน 2546 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเปียงหลวง
(F: เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเปียงหลวง - ลุ่มน้ำแม่แตง)
2. วันที่ 13 พฤศจิกายน 2546 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลแสนไห
(F: เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลแสนไห - ลุ่มน้ำแม่แตง)
3. วันที่ 14 พฤศจิกายน 2546 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเมืองแหง
(F: เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเมืองแหง - ลุ่มน้ำแม่แตง)
4. วันที่ 15 พฤศจิกายน 2546 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ป่าชุมชน 3 ตำบล
(F: เวทีป่าชุมชนรวม 3 ตำบล - ลุ่มน้ำแม่แตง)

3. ลุ่มน้ำแม่จัดมี 12 เวที ได้แก่

1. วันที่ 21 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลน้ำพร
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ต. น้ำพร - ลุ่มน้ำแม่จัด)
2. วันที่ 22 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลบ้านโป่ง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลบ้านโป่ง - ลุ่มน้ำแม่จัด)
3. วันที่ 23 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลสันทราย
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลสันทราย - ลุ่มน้ำแม่จัด)
4. วันที่ 24 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลป่าดุ่ม
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลป่าดุ่ม - ลุ่มน้ำแม่จัด)
5. วันที่ 27 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลป่าโหนด
(F : เวทีโครงการสิทธิ - ตำบลป่าโหนด - ลุ่มน้ำจัด)
6. วันที่ 28 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเขื่อนผาก
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเขื่อนผาก - ลุ่มน้ำแม่จัด)

7. วันที่ 29 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลแม่ป๋อง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลแม่ป๋อง - สุ่มน้ำแม่จัด)
8. วันที่ 30 พฤศจิกายน 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลทุ่งหลวง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลทุ่งหลวง - สุ่มน้ำแม่จัด)
9. 1 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลโหล่งขอด
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลโหล่งขอด - สุ่มน้ำแม่จัด)
10. 3 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลเวียง
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลเวียง - สุ่มน้ำแม่จัด)
11. 4 ธันวาคม 2545 เวทีเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
กรณีตำบลแม่หวาน
(F : เวทีสิทธิชุมชน - ตำบลแม่หวาน - สุ่มน้ำแม่จัด)
12. 11 ธันวาคม 2546 เวทีสังเคราะห์ข้อมูลสุ่มน้ำแม่จัด
(F : เวทีรวมสังเคราะห์ข้อมูลสุ่มน้ำแม่จัด 11 ตำบล)

รายงาน

การประชุมเพื่อการจัดทำแผนงาน 2 ปี

โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ : กรณีลุ่มน้ำปิงตอนบน แม่แตงตอนบน และแม่จิด

วันที่ 25 พฤศจิกายน 2545

ณ ศาลาประชาคม โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน อ. เชียงดาว จ. เชียงใหม่

1 ทบทวนการดำเนินงานจุดอ่อนที่พบในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา : คุณนิคม พุทธา

1. การจัดทำระบบข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เก็บ
2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องสิทธิผ่านสถานการณ์ปัญหา ยังขาดความรู้ในลักษณะของการเชื่อมโยงและทักษะของการเป็นวิทยากรในการนำกระบวนการ เพื่อดึงบทบาทและการมีส่วนร่วมจากผู้เข้าร่วม

สรุป

1. อยากหาคนนอกมาช่วยงานใน 2 เรื่อง คือ
 - 1) มา พัฒนาระบบข้อมูล
 - 2) เป็นวิทยากรในการนำเวทีให้กับทีมวิจัย 7 คน + ชาวบ้านอีก 42 คน (ไม่ใช้การอบรมเป็นครั้งคราวแล้วเลิกไป) และประกอบด้วยคนหลักอีก 5 คน และควรจะมีการปรึกษาหารือว่าจะเอาใครมาช่วยและช่วยได้อย่างไร
2. เป้าหมายคือการที่ให้ชาวบ้านหากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ความรู้ ทักษะ และความชำนาญอยู่ติดตัว ช่วง 6 เดือนที่สอง จะมีการวางแผนให้ทีมงาน อ. เพิ่มศักดิ์ + จีว มาช่วยเรื่องการฝึกอบรมในเวทีและในสถานการณ์จริง โดยเอาทีมงานไปเสริมในแต่ละพื้นที่

2 ความคาดหวังระบบข้อมูลในช่วง 6 เดือนที่สอง

ข้อเสนอของพีวีเคชน

- ดูพัฒนาการของการละเมิดสิทธิและการใช้สิทธิเป็นตัวเดินเรื่องของประวัติศาสตร์ โดยการลำดับยุค เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงของบริบทลุ่มน้ำ
- น่าจะให้ความสำคัญแก่ข้อมูลที่จะเอามาใช้ได้เลยในงานวิจัย

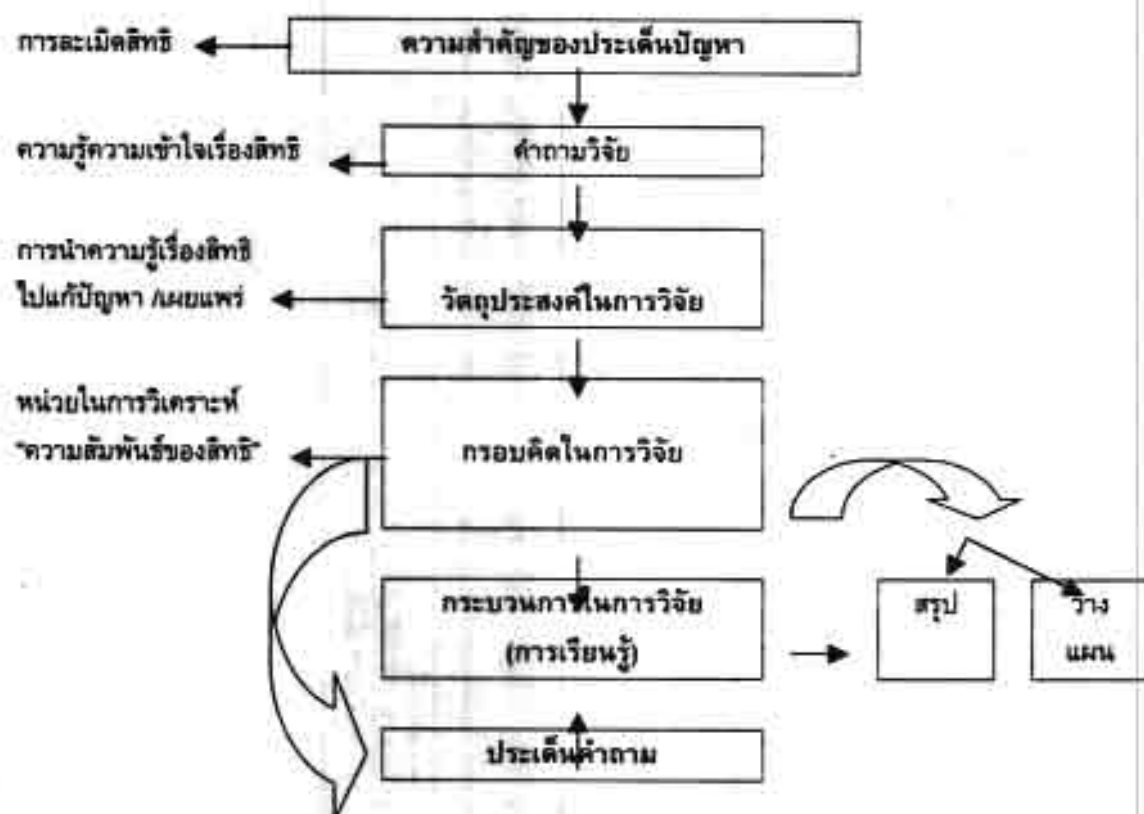
ผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดจากการดำเนินโครงการในช่วง 6/2

3 เดือนแรก	3 เดือนที่สอง	เป้าหมาย
1. ฐานข้อมูล	1. ฐานข้อมูล คือ ฐานข้อมูลการใช้ทรัพยากรของชุมชน (ชาวบ้านใช้ไหนไหนเขาจะรู้เรื่อง และสามารถอธิบายการใช้มันได้เป็นอย่างดี)	ทั้งหมดนี้เพื่อให้คนในท้องถิ่นเกิดการรวมตัวกันเพื่อเรียนรู้ในปัญหาของเขาให้ชัดเจนเพื่อให้ชัดเจนในภูมิปัญญาท้องถิ่นและจารีตประเพณี รวมทั้งการแก้ปัญหาในเชิงนโยบาย
2. คนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ	2. การรวมกลุ่มตามประเด็นปัญหา (ได้กลุ่มแกนนำ) (เครือข่ายผู้นำ + เครือข่าย 3 กลุ่มน้ำ)	
3. ปัญหาสถานการณ์ปัญหา	3. ชัดเจน 1) ประเภทของปัญหา 5 กลุ่มประเด็น ปัญหา 2) ผู้ถูกละเมิด + ผู้ละเมิด 3) พัฒนาการ/บริบท/ประวัติศาสตร์ของการจัดการทรัพยากร	
4. กระบวนการในการเรียนรู้ ความรู้ดั้งเดิม / ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4. สิทธิ / สิทธิชุมชน (ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ) 5. ความรู้ดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น จารีตประเพณี (สิทธิประเพณีและสิทธิการใช้) 6. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและเกษตร 7. การจัดการองค์กรชุมชน	

การออกแบบกระบวนการในการจัดเวทีเพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบ

1. ทบทวนบริบทของปัญหา / พัฒนาการของการใช้สิทธิและสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรที่ชาวบ้านมีอยู่เดิม
2. ค้นหาปัญหา ว่าอะไรที่เป็นปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่

3. ให้ข้อมูลชาวบ้านในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมาย นโยบายการจัดการทรัพยากร และสิทธิ
4. ค้นหาคน+ รวมกลุ่มคนที่ จะเข้ามาร่วมขบวนการชาวบ้านในพื้นที่เพื่อเสนอแนวทาง และทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาชุมชนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ชาวบ้านเผชิญในปัจจุบัน
5. วางแผนงานและหาแนวทางการทำงานร่วมกันต่อไป

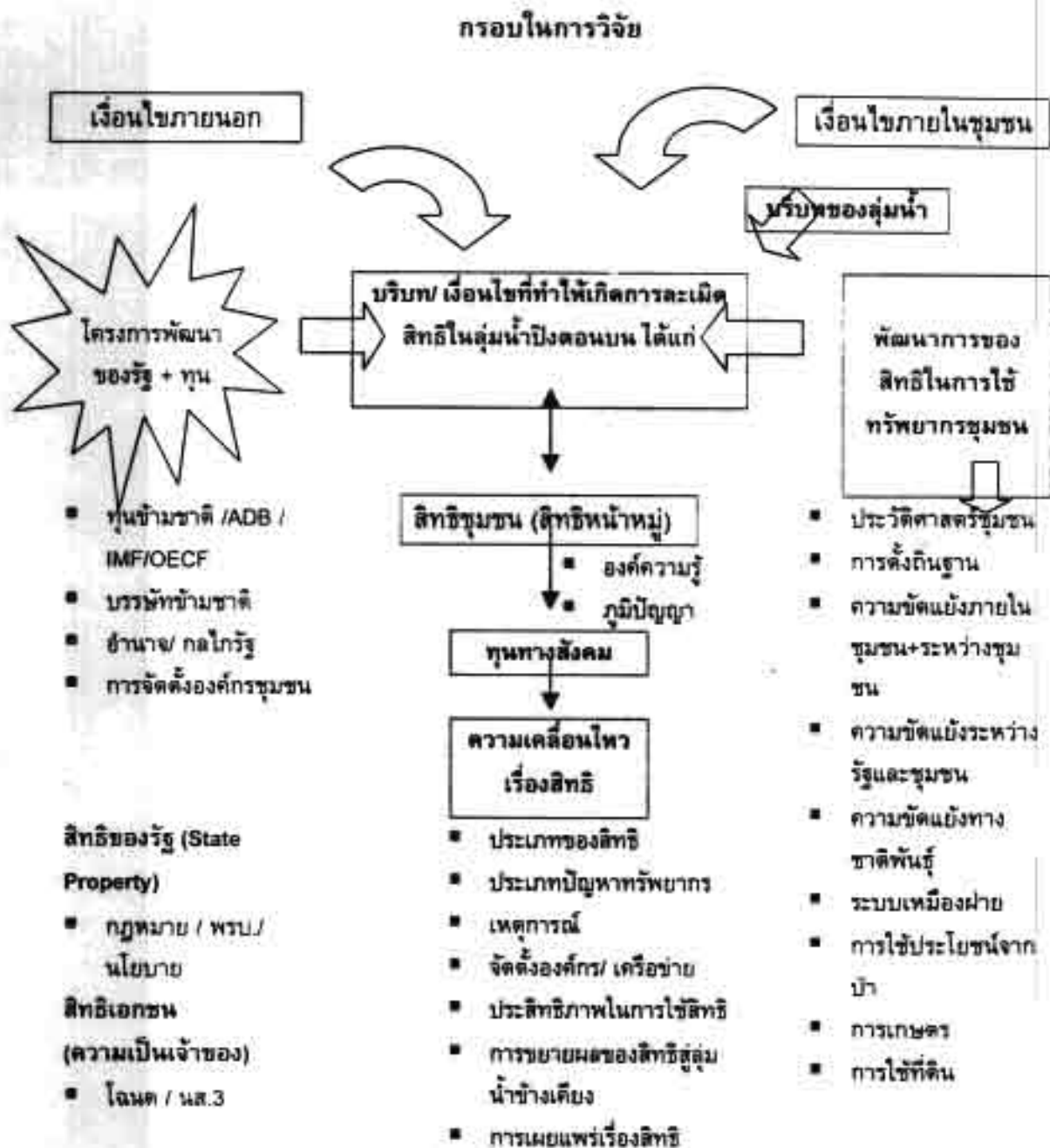

บททวนโจทย์ในการวิจัย

โจทย์เดิม “ชุมชนท้องถิ่นจะจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างผู้ วิจัยกับ กลุ่มเป้าหมายในชุมชนท้องถิ่นในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิทธิดั้งเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ผ่านสถานการณ์ปัญหาที่มีผลกระทบต่อชุมชนควบคู่ กับการปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างไร และชุมชนท้องถิ่นจึงจะสามารถเสริมสร้างความเข้ม แข็งของชุมชนซึ่งจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนตาม ประเด็นปัญหาและพื้นที่เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ไปแก้ไขปัญหาท้องถิ่นได้อย่างไร และ สามารถเผยแพร่สู่สาธารณะ ตลอดจนขยายผลการเรียนรู้ไปสู่การแก้ไขปัญหในระดับนโยบาย ต่อไป อีกทั้งชุมชนท้องถิ่นจะนำความรู้ ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิ เผย แพร่ไปสู่ระดับนโยบายได้อย่างไร”

ที่ประชุมปรับและทำความเข้าใจกับโจทย์การวิจัย สรุปได้ว่า

“ในสถานการณ์ปัญหาการละเมิดสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อ ชุมชน ชุมชนท้องถิ่นจะมีความเข้าใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและสิทธิชุมชนควบคู่ไปกับการ ปฏิบัติในชีวิตจริงได้อย่างไร จึงจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปแก้ไขปัญหาททรัพยากร ท้องถิ่นได้ อีกทั้งชุมชนท้องถิ่นจะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการแก้ไขปัญหในการ ละเมิดสิทธิไปเผยแพร่และขยายผลไปสู่ระดับนโยบายได้อย่างไร?”

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้เพื่อทบทวนประวัติศาสตร์+บริบท ชุมชน (วิทยากรให้ชาวบ้านเขียน)

ตั้งแต่ พ.ศ.-พ.ศ.		ตั้งแต่ พ.ศ.-พ.ศ.		ตั้งแต่ พ.ศ.-พ.ศ.	
พ.ศ.	เหตุการณ์ (ใคร, ทำอะไร)	พ.ศ.	เหตุการณ์ (ใคร, ทำอะไร)	พ.ศ.	เหตุการณ์ (ใคร, ทำอะไร)
	ผู้ละเมิด+ผู้ถูกละเมิด		ผู้ละเมิด+ผู้ถูกละเมิด		ผู้ละเมิด+ผู้ถูกละเมิด

แนวทางการวางแผนการดำเนินงานปีที่ 2 (6/1)

อยากเห็นอะไร ภายใน 1 ปี	ทำอย่างไร
1. มีกลุ่มองค์กรที่ชัดเจน (ข้อมูลและแผนปฏิบัติการ) ■ ป่าชุมชน ■ ที่ดินในเขตป่า ■ น้ำ เหมืองฝาย	1) ค้นหาคน 2) เวทีย่อย (focus group) 3) ประเมินกิจกรรม / กลุ่ม (กลุ่มศึกษาปัญหา)
4) มีข้อมูลที่เป็นระบบ ■ ฐานชุมชน ■ สถานการณ์ปัญหา ■ การละเมิดทรัพยากร ■ กลุ่มองค์กร	1) ทบทวนข้อมูล 2) เวทีรายกลุ่มย่อย/ ประเด็น 3) เวทีกลุ่มย่อย 4) สนับสนุนประเด็น
5) มีปฏิบัติการรองรับ (ขยายฐานชุมชน)	1) อำเภอเวียงแหงมีป่าชุมชนเดิม 10 แห่ง ■ กฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์ ■ กรรมการ/ องค์กร ■ กองทุน 2) อำเภอเชียงดาว : มีการขยายฐานการเรียนรู้ในเรื่องป่าชุมชน ■ ทำข้อมูล ■ การหาอาหารจากป่า 3) อำเภอพร้าว : พัฒนาป่าชุมชนเดิม 10 แห่ง ■ กฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์ ■ กรรมการ /องค์กร ■ กองทุน

ที่ประชุมสรุปงานที่ต้องดำเนินงานต่อไป

1. การพัฒนาระบบข้อมูล
2. การออกแบบเวทีเพื่อการจัดเก็บข้อมูลแบบให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ
3. แผนปฏิบัติงานปีที่ 2-3

ปิดการประชุมเวลา 17.00 น.

นส. พชรินทร์ บัวลอย
 บันทึกการประชุม

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายนิคม	พุกธา	ผู้ประสานงานโครงการ
2. นายมังกร	ชัยชนะคารา	ฝ่ายข้อมูล
3. นายโอฬาร	อ่องพะ	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิง
4. นางนุจิรัตน์	อ่องพะ	เจ้าหน้าที่ธุรการ / บัญชี
5. นายบุญมา	บัวแก้ว	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จิด
6. นายณัฐนิต	วุฒิธรรมปัญญา	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่แดง
7. นายวิเศษ	สุจินพรหม	ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล
8. นส. พชรินทร์	บัวลอย	อาสาสมัคร

รายงาน
การประชุมเพื่อการจัดทำแผนงาน 2 ปี
โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ : กรณีลุ่มน้ำปิงตอนบน แม่แตงตอนบน
และแม่จัน

วันที่ 25-26 พฤศจิกายน 2545
ณ ศาลาประชาคม โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ที่ประชุมได้ร่วมตั้งประเด็นอภิปรายถึงทิศทางการดำเนินงานในระยะต่อไปรวมทั้งได้ทบทวนกิจกรรม โจทย์วิจัยและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน มีรายละเอียดดังนี้

แผนกิจกรรมระยะที่ 1 (3 เดือนแรก) : คุณนิคม พุทธา

ประเด็นหลักในการทำงาน คือ การพัฒนาคน ที่เกี่ยวข้องในระดับชุมชน

1. ระดับหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้นำ และคณะกรรมการหมู่บ้าน กรรมการป่าชุมชน แม่บ้าน และอื่นๆ ได้แก่ พระ ครู นักเรียนเยาวชน
 - เนื้อหา พบปะป่าชุมชน , ความสำคัญของทรัพยากร, องค์ความรู้ในการจัดการป่า, เศรษฐกิจชุมชน, อำนาจการปกครองตนเองในส่วนท้องถิ่น
2. "คน" ในระดับตำบล ได้แก่ อบต. เทศบาล , วัด, โรงเรียนในระดับตำบล
 - เนื้อหา การจัดการเรียนรู้ในระดับตำบล เช่น คณะกรรมการป่าชุมชนระดับตำบล, การยกร่างแผนการจัดการป่าในระดับตำบล ได้แก่ แผนเสนอ อบต. เพื่อเป็นแผนพัฒนาตำบล, เสริมศักยภาพให้แก่หมู่บ้าน,
3. ระดับอำเภอ (ระดับลุ่มน้ำ) ได้แก่ แผนพัฒนาอำเภอ ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาตำบล
 - หนุนเสริมตำบล หมู่บ้าน
 - มีการไปเชื่อมสายจังหวัดเพื่อเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการป่าชุมชน , ผลักดันนโยบาย,
 - เชียงดาวเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ และหนุนโซนอำเภอรองได้แก่ พร้าวและเวียงแหง

สรุป

1. พัฒนาคนผ่านการเรียนรู้เรื่องป่าชุมชน

2. เนื้อหาการทำงานคือการพัฒนาผ่านการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเรื่องสิทธิชุมชนผ่านชาวบ้านเป็นหลัก
3. วางกลไกล 3 ระดับเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในระดับจังหวัด

หลังจากนั้นทีมวิจัยได้มีการปฏิบัติการในการวางแผน Action เพื่อกำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันในระยะต่อไป

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายนิคม	พุทธา	ผู้ประสานงานโครงการ
2. นายมังกร	ชัยชนะคารา	ฝ่ายข้อมูล
3. นายโอฬาร	อ่องพะ	ผู้ประสานงานกลุ่มน้ำแม่ปิง
4. นางนุจิรัตน์	อ่องพะ	เจ้าหน้าที่ธุรการ บัญชี
5. นายบุญมา	บัวแก้ว	ผู้ประสานงานกลุ่มน้ำแม่จิด
6. นายวิเศษ	สุจินทร์หม	ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล
7. นส. พชรินทร์	บัวลอย	ทีมงานฝ่ายข้อมูล

สรุปและบันทึกการประชุมโดย
นส. พชรินทร์ บัวลอย

1. ผู้นำแม่ปิงตอนบน

1.1 กลุ่มปัญหา “ป่า”

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์ในการวิจัย
พัฒนาจิตอาสาสามารถรวมกลุ่มประเด็นปัญหาเรื่อง “ป่าชุมชน” และพัฒนาจิตอาสาสามารถและเพิ่มสมรรถนะแห่งวิถี การศึกษาศึกษาป่าชุมชนผู้นำ	1) จัดเวทีพูดคุย		- ผู้นำหมู่บ้าน - กรรมการป่า - แม่บ้าน / สตรี - กลุ่มเยาวชน - ผู้นำ อบต.	เดือนที่ 1-3	- ได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม - ได้หมู่บ้านต้นแบบเพื่อเห็นหมู่บ้านที่เกิดกลุ่ม ผู้นำเกิดการเรียนรู้ - เกิดกลุ่มสตรีได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวิถีในการใช้ประโยชน์จากป่า
	2) สร้างหมู่บ้านป่าชุมชนต้นแบบ	1) ประชุมผู้นำ เพื่อคัดเลือกหมู่บ้านและชี้แจงความสำคัญของหมู่บ้านต้นแบบ 2) คัดเลือกและกำหนดหมู่บ้านป่าชุมชนต้นแบบ 3) ทำข้อมูลป่าชุมชนต้นแบบ 4 แห่ง - ข้อมูลทั่วไป - พัฒนาการของป่าชุมชน - แผนที่			

โครงการสิทธิชุมชนศึกษา ภาคเหนือ กรณีศึกษาผู้นำแม่ปิงตอนบน แม่ฮ่องสอนและแม่ใจ

F : ประชุมกับงานวิจัย (2 วัที่ 2)

15-2-2546

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์ในการวิจัย
	10) สร้างแผนการเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากป่าของชุมชนบ้าน	- จัดเวทีการเรียนรู้การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนของกลุ่มสตรี - ศึกษาดูงาน - ทดลองปฏิบัติการในพื้นที่จากความรู้ที่ได้รับจากการดูงาน	- ประธานงานกลุ่มเป้าหมายและจัดเตรียมสถานที่ - จัดเตรียมวิทยากรและเนื้อหาการประชุม - จัดเวที - สรุปผลการดำเนินงานการประชุม+ร.ดูงาน	กลุ่มสตรีจากแต่ละหมู่บ้าน	
	11) สร้างแผนหลักดูตรวจถังอื่นของบวรชุมชน				
	12) จัดเวทีพบปะประชาชนภายใน 3 หมู่บ้าน	1) จัดเวทีให้ตัวแทนผู้พบปะ 2) เข้าร่วมในเวทีระดับภาค จัดเวทีเพื่อเชื่อมภาคครัวเรือนไว้ในแต่ละหมู่บ้าน		ผู้นำ กรรมการ ศพวิ. ช่างชน	
	13) จัดเวทีฝึกเขียนใบระด้างภาคกลางภาคใต้ตามดูงาน				

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์ในการวิจัย
	14) จัดตั้งชมเชวง กลุ่มศึกษา ใช้ประโยชน์ จากบ้าน กลุ่มแม่บ้าน	ให้ผู้ชมเชวงระดมความคิดเห็นเพื่อ หาข้อสรุปเรื่องเรื่องสิทธิในการ ทำสวนในใจในชีวิตประจำวันของผู้ ชมเชวง เช่น อหะ ป้า ได้นัก 5) จัดเวทีแลกเปลี่ยน 6) จัดศึกษา 7) จัดเวทีสรุป 8) ทดสอบและประเมินผลในการปฏิบัติ 4 ปี	กลุ่มผู้ชมเชวง กลุ่มแม่บ้าน บ้าน 60 คน		

2.2 กลุ่มปัญหา “น้ำ”

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์ในการวิจัย
สิทธิในการใช้น้ำในกลุ่มแม่ปิง, แม่คง, แม่จิด	• เวทีเรียนรู้สิทธิ				
สืบทอดประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับน้ำ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิทธิ	6) ขยายพื้นที่แห่งพระสันตุปลา 7) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายของอนุรักษสันตุปลา 8) สร้างแผนกรพื้นที่ปฐุสชาชนแม่จิด, แม่ปิง • เวทีระดับหมู่บ้าน • เวทีระดับตำบล • เวทีรวมเชื่อมโยงเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม 9) จัดเวทีทบทวนโครงการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำของรัฐ แลกเปลี่ยนกันพื้นที่อื่นและเกิดเวทีในพื้นที่ของตนเอง) คตคค) 10) การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเวทีประชาธิปไตยและการใช้ประโยชน์น้ำ จกน้ำ		กลุ่มตัวแทนผู้ใช้บริการของแต่ละตำบล		

3. กลุ่มพ่อแม่แสดงตอบน

3.1 กลุ่มปัญหา "ที่ดิน"

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลสัมฤทธิ์ในการวัด
ด้านแม่แสดง	5) ทบทวนข้อมูลการ ละเมิดสิทธิชุมชน 6) จัดเวทีการวิจัยผู้ได้รับ ผลกระทบ 13 หมู่บ้าน 7) เก็บข้อมูลที่ร่วมรัฐ ชุมชน 8) การจัดการที่แลกเปลี่ยน กรณีศึกษากรณี	3) มีการประชุม ชุมชน, มีการ ระดมทุนในการจัดการ, การเดินขบวน, มีการจัด สรร 4) มีการจัดการที่เพิ่มผล ผลิตในบริเวณ การ จัด การ โดยชุมชน (เป็น ไร่, ไร่, ไร่)	ชาวบ้านแม่, แม่แดง		

3.2 กลุ่มปัญหา “การเกษตร”

ประเด็น	กิจกรรม	ลักษณะการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	ผลลัพธ์ในการวิจัย
ดูกรณิการเกษตรว่ามีการจัดการดินและน้ำอย่างไร (เห็นแล้วไม่รักที่ปี. ชาวบ้านอยู่กับระบบการเกษตรแบบดั้งเดิมได้)	5) มีการสัมมนา 6) พูดคุยเป็นรายกลุ่ม 7) ขอบเขตพื้นที่เกษตรที่คนที่นี่ประสบความสำเร็จ 8) การเชื่อมโยงกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม		เลือกกลุ่มที่สนใจด้านการเกษตรแบบดั้งเดิม เกษตรกรที่สนใจการที่คนที่นี่ประสบความสำเร็จแบบที่ตนเอง)		
องค์การชุมชน-ส่วนรวมให้เกิดแผน อบต. ที่ส่งเสริมเกษตรองค์การชุมชน	3) จัดเวทีส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้เรื่องสิทธิเกษตรกร 4) การหนุนเสริมองค์กรชาวบ้าน				

รายงานการประชุมทีมวิจัย

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ

: กรณีศึกษาลุ่มแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จันตอนบน

วันที่ 5-6 ธันวาคม 2545 ณ ศาลาประชาคม โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

วันแรก

เริ่มประชุมเวลา 9.00 น.

วาระ การประชุม

1. ทบทวนภารกิจหลัก ทบทวนงานสี่เดือนที่ผ่านมา
 - กระบวนการในการสร้างการเรียนรู้
2. การทำงานด้านงานข้อมูล

1. ทบทวนภารกิจของทีมงานวิจัยและการทำเอกสารรายงานการวิจัย

สรุป/ ข้อเสนอแนะ ที่ได้จากการประชุมร่วมกับ สกว. ส่วนกลาง : คุณนิคม พุทธา

- การสร้างตัวชี้วัดในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาถ้ามีการประเมินผลตามตัวชี้วัดได้ตามเกณฑ์หรือไม่ / เสนอแผนงานในระยะต่อไป การรายงานในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมาจะต้องมีการวางกรอบในการเขียนรายงาน ที่ชัดเจนมากขึ้น
- สิ่งที่ส่วนกลางประเมิน คือ รายงานเวทีไม่ครบถ้วน, การเชื่อมประเด็นคำถามหลักของข้อมูลพื้นฐานทรัพยากรและฐานบุคคลไม่ชัดเจน
- สิ่งที่ต้องเพิ่มที่ปกจูลสารคือ ข้อความว่า "สนับสนุนโดย สำนักงานสนับสนุนกองทุนการวิจัย"
- ขาดแผนปฏิบัติการของปีที่ 3
- ข้อมูลของสามเดือนที่ผ่านมาเห็นในเชิงกระบวนการแต่ไม่เห็นผลในการวิจัย
- ให้ทบทวนประเด็นและพื้นที่ในงานวิจัย (ถ้ามีมากเกินไปและมีผลกระทบต่อคุณภาพของงานวิจัยให้สามารถที่ปรับได้) เพราะงานวิจัย 3 ปีน่าจะได้ผลทั้งกระบวนการวิจัยและผลของงานวิจัยที่สามารถเชื่อมโยงกับบริบทในเชิงสังคมและนโยบายสาธารณะรวมถึงการเชื่อมโยงเครือข่ายงานวิจัย
- การทำรายงานเรื่ององค์ความรู้ชาวบ้านไม่จำเป็นต้องเลือกทุกพื้นที่แต่ควรเลือกพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งในบางหมู่บ้านที่มีองค์ความรู้ที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน

สรุปการทำงานที่ทีมวิจัยต้องพัฒนาในช่วง ธันวาคม-มกราคม 2545

1. ทบทวนงานเอกสารและปรับปรุงแก้ไขงานที่ผ่านมา
2. ปรับงานในช่วง 2 เดือนที่เหลือให้มีประสิทธิภาพ
3. ก่อนสิ้นเดือนธันวาคมต้องส่งแผนงาน 3 ปี และปรับแก้แผนงานทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการวิจัยของ สกว. (22 มกราคม 2545) (13 ชค. ส่วนกลางจะส่งแผน 3 มาให้) (23-24 ชค. ส่งร่างแผนงาน 3 ปี....อย่างช้าๆ ครั้งที่ 27 ชค.) (มกราคม ทีมประสานงานส่วนกลางเอาสัปดาห์มารวมแล้วเสนอแผนงาน สกว.)

ทบทวนกระบวนการในการทำงานและบทบาทหน้าที่ของทีมงานวิจัย : คุณนิคม พุทธา ทีมบริหาร

ทีมงานฐานข้อมูลจะต้องมีทีมงานในการ Review งานที่ผ่านมา, ประสิทธิภาพของงานข้อมูลตามกำหนดเวลา, สามารถผลิตเอกสารออกมาในเชิงคุณภาพ

ทีมวิทยากรนำกระบวนการ ที่ผ่านมามีการเตรียมประเด็นคำถามว่าต้องการที่จะได้ผลอะไรออกมาจากแต่ละเวที จากชาวบ้านหรือต้องการให้ชาวบ้านเรียนรู้เรื่องอะไรบ้าง รวมทั้งทักษะการจัดเวทีที่มีประสิทธิภาพ มีการดึงเอาบุคลากรภายนอกมาเสริม การใช้สื่อ การจัดรูปแบบของเวที ระยะเวลาที่ใช้

ทีมประสานงานชาวบ้านให้รู้จักตัวชาวบ้าน รู้ถึงความคิดของชาวบ้านซึ่ง

1. อาจจะต้องปรับกลุ่มเป้าหมาย / มีกรอบและตัวชี้วัดว่าใครบ้าง 5-10 คนในแต่ละประเด็น
2. ควรมีการทบทวนประเด็นในการศึกษา ปัญหาการวิจัย, การค้นหาคน, ค้นหากลุ่ม และศักยภาพของแต่ละกลุ่มคนทำงาน
3. ปรับพื้นที่การวิจัยให้ชัดเจน แม่แดง 3 ตำบล, แม่ปิง 6 ตำบล, แม่จิด เน้นความกระชับในเชิงคุณภาพ ไม่ใช่เชิงปริมาณ

อภิปราย

- งานวิจัยนี้ควรมุ่งที่จะค้นหากลุ่มเป้าหมายที่จะมาสร้างกระบวนการเรียนรู้และขับเคลื่อนประเด็นปัญหาที่ชัดเจนในชุมชน
- ต้องมีงานวิจัยที่มีตัวตนของชาวบ้าน ชาวบ้านมีความรู้และประสบการณ์ต่อเรื่องนั้นๆ และมีความคิดความอ่านเป็นต้นทุน สิ่งที่ขาดหายไปคือทักษะในการเชื่อมโยง การขีดเขียน การรายงาน การค้นคว้า การผลิตสื่อเพื่อสร้างการเรียนรู้
- เลือกประเด็นปัญหาในเชิงคุณภาพ เวทีการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องคนมากแต่ให้เห็นประเด็นปัญหาที่ต้องการทำวิจัยและตั้งคำถาม พุดคุย ศึกษาทำความเข้าใจระหว่างผู้

วิจัย (ชาวบ้าน) และผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นจริงๆ โดยลึกในประเด็นปัญหาที่แท้จริง มากกว่าที่จะเอามาทุกกลุ่มในเชิงปริมาณซึ่งไม่ใช่เป้าหมายที่แท้จริงในงานวิจัยชิ้นนี้

การปรับบทบาทหน้าที่คนทำงาน

1. ปรับอาจารย์มั่งกรเป็นวิทยากรกระบวนการ
2. คุณวิเศษและทีมงานรับผิดชอบงานด้านข้อมูล

ความคิดเห็น ของทีมที่ปรึกษา

1. งานวิจัยควรมุ่งเน้นพัฒนาขีดความสามารถของชุมชน
 - 1.1. ต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า ขีดความสามารถของชาวบ้านนั้นอยู่ที่ไหน จะร่วมกันสร้างขึ้นมาได้อย่างไร และจะใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถดังกล่าวได้อย่างไร
 - 1.2. ทีมวิจัย ต้องเน้นบทบาทการเป็นผู้ให้การสนับสนุน
 - 1.3. การประเมินขีดความสามารถของชาวบ้าน เช่น ไปสำรวจดูว่า มีใครกลุ่มไหนในหมู่บ้าน ที่มีความรู้และประสบการณ์ ในด้านต่างๆ เช่น การใช้ประโยชน์จากป่า เหมืองฝาย หรือใครกลุ่มไหนที่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหา
 - 1.4. การค้นหากลุ่มที่มีบทบาทนี้มีความสำคัญมาก ต่อการสร้างฐานชุมชน เมื่อค้นหากลุ่มเจอแล้ว ต้องคิดค้นกระบวนการที่จะพัฒนาขีดความสามารถ และที่สำคัญต้องเข้าใจถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน(คน /มนุษย์วิทยา) โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างคนกับทรัพยากร
 - 1.5. การพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มชาวบ้าน ควรจะมีข้อตกลงร่วมกันว่า เขาควรจะเรียนรู้เรื่องอะไร ใช้กระบวนการไหน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพปัญหา ความต้องการ
 - 1.6. มติของการเรียนรู้ 3 ระดับ
 - 1.6.1. ชาวบ้านเขาควรจะมีรู้จักตัวของเขาเอง ชุมชนของเขาเอง เรื่องที่อยู่ใกล้ตัว
 - 1.6.2. ควรจะเรียนรู้เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก เช่น กระแสสังคม แนวทางการพัฒนา ด้วยกฎหมาย นโยบายภาครัฐ
 - 1.6.3. สถานการณ์ของโลก เช่น ธนาคารโลก ADB เป็นต้น
2. การเรียนรู้
 - 2.1. ควรจะมีข้อมูลที่ยืนยันถึงตัวตนของชุมชน วิถีชีวิต การทำมาหากิน และการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

2.2. สิทธิชุมชน จะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อชุมชนพึ่งตนเองได้ ในปัจจัยพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า โดยอาศัยทุนของชุมชน เช่น กลุ่มคนที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามัคคี การผนึกกำลังกัน ความเข้มแข็ง เป็นรากฐาน

3. กระบวนการ

3.1. ต้องศึกษาความสัมพันธ์ในชุมชน อะไรเป็นปัจจัยที่เชื่อมโยง ผนึกกำลัง ความเป็นปึกแผ่น การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทการจัดการความขัดแย้ง สิ่งที่น่าสนใจคือ จุดเริ่มต้น อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้มีการเริ่มก่อหวอด และการก่อหวอดนั้นมีการขับเคลื่อนอย่างไร ซึ่งตรงนี้อาจจะอธิบายได้ว่า เป็นกระบวนการสร้างความยุติธรรมในชุมชน

3.2. ตัวกฎหมายเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหความขัดแย้ง และก่อให้เกิดความยุติธรรม เป็น การกำหนดจากบนสู่ล่าง แต่เราไม่เคยที่จะรับฟังจากข้างล่างแล้วสร้างให้เป็นมาตรฐานของสังคม ตรงนี้สำคัญมาก กระบวนการเรียนรู้เรื่อง สิทธิ จะต้องถอดเอาความรู้ และประสบการณ์ ในการสร้างกระบวนการยุติธรรมของชาวบ้านออกมาด้วย

3.3. เราจะอธิบายตัวตนของภูมิปัญญาได้อย่างไร เช่น ความรู้ในการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิต มั่นเมืองคความรู้อยู่ตรงไหนด้วย เช่น การเก็บกินพืช ผัก ผลไม้ ในฤดูไหน เก็บเกี่ยวอย่างไร เป็นต้น

3.4. ความรู้ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมีอยู่แน่ เพียงแต่ว่าที่ผ่านมา ไม่ได้ถูก ถอดหรือดึงออก ให้เป็นระบบ หรือเป็นสื่อ (เอกสาร รูปภาพ) ให้เป็นเครื่องมือที่จะทำ ให้ชุมชนได้เรียนรู้และอธิบายให้กับสังคมภายนอก ตรงนี้อาจจะพัฒนาให้เป็นหลักสูตร ของการเรียนรู้ เช่น ชาวบ้าน ร่วมกันสำรวจและยืนยันว่าในป่านี้ ให้ผลผลิตที่เป็น อาหารให้กับชาวบ้าน ชาวบ้านได้ช่วยกันดูแลแหล่งอาหาร มีการสร้างกฎกติกาของชุมชน มีการปกป้องแหล่งอาหาร เป็นต้น

4. เป้าหมายของอาจารย์เสนอ

4.1. อยากให้ประเด็นออกมาเป็นเอกสาร ถึงความเป็นตัวตนของชุมชน

4.2. อยากให้มีการพัฒนาขีดความสามารถ ให้สอดคล้อง

4.3. ในอนาคตอยากให้สมาชิกสิทธิชุมชนระดับชาติ

5. ข้อสังเกต

5.1. ศึกษาจากเรื่องที่ใกล้ตัว เป็นเรื่องที่เข้าใจง่าย เช่น ประวัติศาสตร์ชุมชน การตั้งถิ่นฐาน การพัฒนาการของการแก้ไขปัญหา อย่าให้กฎหมายรัฐธรรมนูญไปท้อให้ชาวบ้านเป็นรายมาตรา แต่ควรจะอธิบายเนื้อหาของรัฐธรรมนูญนั้นอย่างเชื่อมโยงกับท้องถิ่น

5.2. ที่น่าสนใจก็คือ การศึกษากรณีตัวอย่าง สิทธิชุมชน เฉพาะกลุ่ม เช่น ชนเผ่า ประมงพื้นบ้าน ป่าชุมชน ลุ่มน้ำ

- 5.3. อยากเห็นผลงานวิจัยที่ได้จากการเรียนรู้
- 5.4. อยากเห็นผลการเรียนรู้ใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
- 5.5. ควรทำแผนที่ คน เช่น แผนที่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ลุ่มน้ำ และวาดรูปคนลงไปว่า ใคร มีความรู้เรื่องอะไร กระจายอยู่พื้นที่ส่วนไหนของชุมชน มีบทบาทอย่างไร
- 5.6. เนื่องานการจัดกระจาย ไม่เห็นพลังของการเป็นเครือข่าย
- 5.7. เห็นกระบวนการแต่ไม่เห็นผลลัพธ์
- 5.8. ไม่เชื่อมกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น
- 5.9. ต้องทำข้อมูลตัวบุคคล ข้อมูลต้องชัด เป็นใครมาจากไหน มีความรู้เรื่องอะไร สื่อสารกับ ภายนอก
- 5.10งานข้อมูล ควรเป็นข้อมูลเชิงลึก ถึงตัวคน ชุมชน การเชื่อมโยงจากภายนอก เพื่อที่จะ ใช้ข้อมูลในการสร้างจิตสำนึก ฟังตนเองได้ สร้างฐาน พัฒนาและต่อยอด
- 5.11แกนนำ กลุ่ม องค์กรเครือข่าย ต้องปรับระบบความสัมพันธ์เชิงความคิด เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะเพิ่ตัวชี้วัดว่าส่งผลกระทบกับใครเพิ่มขึ้นหรือลดลง มีการขยายฐานการเรียนรู้ อย่างไร เพื่อสถาปนาสถาบันสิทธิชุมชน ปรับความสัมพันธ์ทั้งในระดับพื้นที่ เช่น การ เชื่อมโยงบทบาทของอบค.กับนโยบายของรัฐ สร้างการต่อเนื่องหรือขยายผล
- 5.12ปรับปรุงทีมข้อมูล ที่รับผิดชอบงานเอกสารรายงาน ข้อมูลประกอบการวิจัย
- 5.13ปรับปรุงทีมวิทยากรกระบวนการสร้างการเรียนรู้
- 5.14ปรับปรุงทีมบริหาร ให้กระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 5.15อาจจะลดประเด็น ลดพื้นที่ ลดกลุ่มเป้าหมาย ทำงานวิจัยให้ลุ่มลึกเชิงคุณภาพ ขยับ เคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม เลือกจุดที่เป็นยุทธศาสตร์ ทำทหายการเรียนรู้เรื่องสิทธิ
- 5.16การแบ่งพื้นที่อาจจะแบ่งเป็นพื้นที่เพื่อการวิจัย 3 ปี และพื้นที่รองรับเพื่อการขยายผล
- 5.17ประเด็น เลือกประเด็นหลักที่เป็นการวิจัย และประเด็นที่เลือกเป็นการขยายผลภายหลัง จากการวิจัย
- 5.18การแบ่งงานควรแบ่งตามความถนัด ตามดูกันว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้ ไม่ควรยึด เบียดงาน
- 5.19ทำให้งานวิจัยนี้เป็นที่พึ่งของคนในระดับรากหญ้า

อภิปราย : ความเห็นของทีมวิจัย

- การเลือกประเด็นและพื้นที่ คัด อ. เมืองคลอง ออก 1 แห่ง (ลุ่มน้ำแม่แดง) , เชียงดาว เหลือ 6 ตำบล , แม่จัต
- เลือกเอาเฉพาะตำบลที่ขับเคลื่อนและเรียนรู้ประเด็นเรื่องสิทธิ
- ต้องมองให้เห็นประสิทธิภาพของงานวิจัย

ภารกิจที่ต้องทำต่อ

1. ทบทวน + ปรับปรุง
 - งานข้อมูล 4 เดือน/ รายงาน 4 เดือนที่ผ่านมา
 - รายงานเชิงสังเคราะห์ (3/1 และ 3/2)
2. ปรับปรุงแก้ไขการทำงาน 2 เดือนที่เหลือ (ธันวาคม 2545 - มกราคม 2546)
3. ร่างแผนงาน 3 ปี กพ. 46-มค. 46 / กพ. 47-มค. 48 / กพ. 48-มค. 49
 - 13 ชค. เป็นต้นไป
 - วันที่ 24 ธันวาคม 2545 นัดส่งงาน สกว.
4. เวทีระดับตำบลทุกครั้งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ระดับตำบลเข้าร่วม

แบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการจัดปรับบทบาททีมงานวิจัย (ธันวาคม 2545-มกราคม 2546)

1. ทีมบริหาร นิคม, นุจิรัตน์
2. ทีมข้อมูล วิเศษ, พชรินทร์, คมกฤษณ์
 - วางกรอบข้อมูลและคำถามในรายละเอียด
 - ดูจากกรอบเดิมถ้าที่มีอยู่ไม่ไหวให้หาคนมาเพิ่ม
3. วิทยากร อ. มังกร, โอฬาร, บุญมา, บุญส่ง

หน้าที่ :

 - พัฒนาทีมวิจัยที่มีอยู่ให้เป็นทีมวิทยากรกระบวนการที่ชัดเจนและสร้างคนในพื้นที่ให้สามารถเป็นวิทยากรและขยายผลการเรียนรู้ไปสู่ชาวบ้าน
 - สร้างกระบวนการโดยมีทีมคนภายนอกมาเสริม 2 ลักษณะ
 - 1) การอบรมต่อเนื่องและติดตาม
 - 2) วิทยากรเฉพาะงาน
4. ทีมประสานงานโอฬาร, บุญมา, บุญส่ง
 - มีหน้าที่ประสานงานกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่
 - มีรายชื่อชาวบ้านเป็นกลุ่มประเด็นปัญหา กลุ่มเป้าหมายหรือรายชื่อชาวบ้านลุ่มน้ำ / แยกรายตำบล โดยแยกตามความสนใจในประเด็นปัญหา

2. การวางกรอบและรายละเอียดในการเก็บข้อมูล

2.1 ภาพรวมข้อมูลป่าลุ่มน้ำปึงตอนบน

1. พื้นที่ลุ่มน้ำปึง.....ไร่ (พ.ศ.)ที่มา
2. ป่าอนุรักษ์
 - อุทยาน.....ไร่ (รายละเอียด+ที่มา)
 - อุทยาน.....ไร่ (รายละเอียด+ที่มา)
 - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไร่ (รายละเอียด+ที่มา)
3. ป่าสงวนแห่งชาติ.....ไร่
4. ชุมชนในลุ่มน้ำ.....ชุมชน
 - คนเมือง.....ชุมชน มีป่าชุมชน.....แห่ง
 - กะเหรี่ยง.....ชุมชนมีป่าชุมชน.....แห่ง ฯลฯ
5. พื้นที่ป่าชุมชน
 - ป่าชุมชนในเขตป่าอนุรักษ์
 - ป่าชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
6. แผนที่
 - ประเทศไทย
 - ลุ่มน้ำ
 - ป่าชุมชน
7. ประเภทของป่า (เพิ่มเติมในข้อ 2)
8. ป่าชุมชนที่ประสบกับปัญหา
 - เขตอนุรักษ์ทับที่ป่าชุมชน
 - ปัญหานายทุนบุกรุกป่าชาวบ้าน
 - ความขัดแย้งระหว่างชุมชน/ แนวเขตไม่ชัดเจนในเขตป่า.....(ก็ชุมชน+ระบุรายละเอียด)

2.2 การสำรวจพื้นที่ป่าโดยใช้ป่าชุมชนเป็นหลัก

"ป่าชุมชน"

1. ชื่อป่าชุมชน
2. ประวัติความเป็นมา
3. เนื้อที่
 - ป่าชุมชนอนุรักษ์ ก็ไร่

- ป่าชุมชนใช้สอยกี่ไร่

4. อาณาเขตของป่า
5. รายชื่อคณะกรรมการ
6. กฎระเบียบของการจัดตั้งป่า
7. กิจกรรมที่ดำเนินการเกี่ยวกับป่า
 - ประเพณี, พิธีกรรม, ความเชื่อ

2.3 องค์ความรู้ในการจัดการป่าชุมชน

- 1) ความเป็นมาและพัฒนาการป่าชุมชน
- 2) ความรู้ในการแบ่งประเภทของป่า
- 3) ความรู้ในการจัดการป่า
 - คณะกรรมการ
 - กฎระเบียบ (กฎเกณฑ์ตามประเพณี, กฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร)
 - การจับกุมผู้ละเมิด
 - การฟื้นฟูป่า
 - การควบคุมไฟป่า
- 4) ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน
 - อาหารป่า ชนิด/ ประเภท, ระยะเวลาการเก็บ, การประกอบอาหารจากป่า
 - สมุนไพร, ชนิด, สรรพคุณ, สถานที่ใช้, วิธีการเก็บหา
 - ความรู้ในการใช้ไม้ใช้สอย
 - การขออนุญาตตัดไม้ วิธีการตัดไม้
 - เครื่องจักรสาน, ประเภทของไม้ใช้สอยชนิดต่างๆ, ลักษณะของการเอาไปใช้เป็นเครื่องจักรสาน
- 5) ประเพณี พิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับป่า
 - พิธีการเลี้ยงผี
 - พิธีบวชป่า ฯลฯ
- 6) สรุป

2.4 องค์ความรู้ในการจัดการน้ำ

1. ชื่อระบบเหมืองฝาย
 - ประเภทฝาย (ดอกหลัก, หินทิ้ง, คอนกรีต) , ระบบนิเวศน์ป่าชุมชน

2. ประวัติความเป็นมาของการสร้างระบบเหมืองฝาย
3. ความรู้ในการจัดสรรน้ำ
 - ความรู้ในการขุดเหมือง, การคุณภาพพื้นที่นา, ขนาดของเหมือง
 - การระดมแรงงาน
 - การบริหารจัดการน้ำ
 - การแบ่งหน้าที่/ ตำแหน่ง/ คุณสมบัติ
 - การคำนวณปริมาณการใช้น้ำ และความเสียหาย, การคิดค่าใช้น้ำ
 - กฎระเบียบในการจัดสรรการใช้น้ำ
 - พิธีกรรมและความเชื่อ ข้อห้าม
 - การแก้ไขปัญหาข้อพิพาทเรื่องน้ำ
 - ปัญหาระบบเหมืองฝายและการแก้ไข
4. แนวโน้มของการจัดการเหมืองฝายในอนาคต
 - การเปลี่ยนแปลงระบบการใช้ที่ดิน
 - การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน /อาชีพเกษตรกร, การระดมแรงงาน
 - โครงการจัดการที่ดินของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อระบบเหมืองฝายและหัวข้อเสนอ
 - พรบ. น้ำ / พรบ. ชลประทาน

2.5 การเก็บข้อมูลระดับลุ่มน้ำ

2.5.1 การจัดการน้ำ

1. ลุ่มน้ำ ชื่อ..... ความยาว..... กิโลเมตร
2. ชุมชนลุ่มน้ำ..... ชุมชน
3. มีฝายกั้นน้ำ ฝาย คือ.....
 - ฝายดอกไม้.....แห่ง
 - ฝายหินทิ้ง..... แห่ง
 - ฝายคอนกรีต....แห่ง
4. คณะกรรมการ คน
 - เหมืองฝาย..... คน
 - กลุ่มผู้ใช้น้ำ.....คน
5. ฝายจัดสรรน้ำ ในพื้นที่ทำประโยชน์
 - ทำนา.....ไร่
 - ทำสวน.....ไร่
 - อื่นๆ.....ไร่

รวม.....ไร่

6.แผนที่แสดงที่ตั้งของระบบเหมืองฝาย

7. ปัญหาของเหมืองฝาย

7.1 ประสิทธิภาพของฝาย

7.2 ฝายตามโครงการของรัฐ

7.3 ปัญหาทรัพยากรอื่นๆ

2.5.2 ที่ดิน

1. ที่ดินในลุ่มน้ำ..... มีเนื้อที่.....ไร่

2. การถือครองที่ดิน

ที่สาธารณะ.....แห่ง.....ไร่

ที่ดินในการถือครองของชาวบ้าน

มีเอกสารสิทธิ์.....ไร่ ไม่มีเอกสารสิทธิ์.....ไร่

ที่ดินนายทุน.....แห่ง.....ไร่

3. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ทำนา.....ไร่

ทำสวน.....ไร่

ทำสวนส้ม.....ไร่

ทำไร่....ไร่

4.ประเด็นปัญหา

เขตนุรักษ์ทับที่ดินทำกิน ชุมชนได้รับผลกระทบ.... ชุมชน.....ครัว

เรือน

นิคมสหกรณ์..... ชุมชน.....ครัวเรือน

กรณีเหมืองลิกไนต์ ทับที่ดิน /ป่า/ ที่อยู่อาศัย

5.ผลกระทบและแนวทางแก้ไข

สรุปตามกรอบ

- ข้อมูลระดับลุ่มน้ำในเรื่อง ดิน น้ำ ป่า คือภาพรวมของแต่ละชุมชน ให้ผู้ประสานแต่ละพื้นที่รับผิดชอบ
- ข้อมูลระดับชุมชนในเรื่อง ดิน น้ำ ป่า ใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ทำความเข้าใจ ผู้ประสานงานอำเภอให้ตัวแทนชุมชนรับผิดชอบ

3. องค์ความรู้ ดิน น้ำ ป่า เน้นกรณีศึกษาโดยพิจารณาจากชุมชนต้นแบบ ให้ฝ่ายข้อมูลเป็นผู้รับผิดชอบ

อ.พริ้ว 8-9 ธ.ค. 45

ที่ดิน คือ ตำบลแม่ปิง บ้านศรีประตู่/ ห้วยทราย

น้ำ คือ บ้านป่าไผ่ กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านเหล่า/แม่โก้น

ป่า คือ สันทราย/ไผ่แพร่

อ.เวียงแหง 13-14 ธ.ค. 45

ดิน คือ ระดับบุคคล พ่อเผ่าจองนัน

น้ำ คือ บ้านกองลม ต.เวียงแหง

ป่า คือ แม่แพลม (ปกากะญอ)

อ.เชียงดาว ประมาณ 20-21 ธ.ค. 45

ดิน คือ ปางมะโอ ,หัวทุ่ง (บ้านหัวทุ่ง)

น้ำ คือ ไป๋ออง ระบบการใช้น้ำมีชุมชนที่หลากหลายทางชาติพันธุ์

ป่า คือ ฝาย

วันที่สอง

ที่ประชุมได้พูดคุยกันต่อในเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูลจากงานเวทีระดับตำบล สรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ตำบลแสดงข้อมูลพื้นฐาน ขอบเขตพื้นที่ป่า ลำห้วย ที่อยู่ การกระจายตัวหมู่บ้าน พื้นที่ทำกิน เหมืองฝาย ป่า ลำห้วย ที่ดินสาธารณะของหมู่บ้าน ที่ดินที่นายทุนถือครอง (และจำนวนการถือครอง ต่ำกว่า 50 ไร่ มากกว่า 50 ไร่ มากกว่า 100 ไร่ ฯลฯ) และการใช้ประโยชน์จากการถือครองที่ดินของนายทุน (ใช้วิธีการตั้งคำถามในการเก็บข้อมูล)
2. คน / กลุ่ม ในตำบล มีกลุ่มอะไรบ้าง เช่น แม่บ้านเกษตร เหมืองราย ยาวชน กลุ่มผลิต กลุ่มเศรษฐกิจ แปรรูป ใครเป็นแกนนำ มีสมาชิกกลุ่มกี่คน (ใช้วิธีการตั้งคำถามในการเก็บข้อมูล)
3. สถานการณ์ปัญหา ตัวปัญหา . สาเหตุ (ใครคือคู่กรณี) . ผลกระทบ, และที่ผ่านมา มีการแก้ไขปัญหาอย่างไร . ในเวทีตำบลมีใครนำเสนอว่าจะแก้ไขต่อไปจะทำอย่างไร โดยให้ชาวบ้านนำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา (ใช้วิธีการตั้งคำถามในการเก็บข้อมูล)
4. สร้างความเข้าใจเรื่องสิทธิ โดยการระดมความคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านโดยใช้ต้นทุนทางสังคมที่ชาวบ้านที่มีอยู่หรือการแสวงหาปัจจัยจากภายนอก เช่น ใช้วิธีการ mindmap โดยเอาประเด็นปัญหาเป็นโจทย์ในการระดมจากเวที (ใช้วิธีการระดมความคิด)

อะไรเป็นสิ่งที่เราอยากจะได้จากเวที : วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (วัตถุประสงค์+ผลที่คาดว่าจะได้รับ)

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	กระบวนการที่ใช้	เครื่องมือ	ระยะเวลา	ผู้ดำเนินรายการ	ชุดคำถามที่ใช้
1. ชาวบ้าน 25 คน สามารถอธิบายถึงข้อมูลพื้นฐานของตำบล สถานการณ์ปัญหาและทุนทางสังคม (ศักยภาพของชุมชน) ที่จะนำมาแก้ไขปัญหา					
• ข้อมูลพื้นฐานของตำบล	• แบ่งกลุ่มย่อย	• ใช้แผนที่ • mindmap	2 ชั่วโมง		1. ป่าอุทยานอยู่ตรงไหน? 2. ที่ดินเป็นของใครบ้าง (นายทุน)
• สถานการณ์ปัญหา	• แบ่งกลุ่มย่อย	• ใช้แผนที่ • mindmap	2 ชั่วโมง		
• ทุนทางสังคม (ศักยภาพของชุมชน)	• แบ่งกลุ่มย่อย		½ ชั่วโมง		

กำหนดการ

เวลา	กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ / วิทยากร			
9.00-9.30 น.	ลงทะเบียน				
9.30-10.00 น.	ชี้แจงวัตถุประสงค์	อ. มังกร			
10.00-12.00 น.	แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำข้อมูลพื้นฐานตำบล (อาจแบ่งกลุ่มโดยใช้เกมเพื่อละลายพฤติกรรมผู้เข้าร่วมประชุม)	ผู้ประสานงานพื้นที่ + ผู้ประสานงานตำบล			
13.00-15.00 น.	แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อค้นหาสถานการณ์ปัญหา และค้นหาศักยภาพชุมชนในการแก้ไขปัญหา	ไอฟาร + ผู้ประสานงานตำบล			

15.30-16.00 น.	สรุปและปิดเวที	อ. มังกร หรือ ผู้ อาวุโสในเวที ประชุมเป็นผู้ปิด			
----------------	----------------	---	--	--	--

ข้อเสนอแนะ

- การอภิปรายจะเพิ่มเติมข้อมูลในเวทีระดับตำบลจะทำให้ข้อมูลสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น และจำเป็นต้องดูว่าใครมีทักษะ ความรู้และความชำนาญในเรื่องใด หรือสนใจเรื่องไหนเป็นพิเศษ
- เวทีแลกเปลี่ยนจะเป็นเวทีสังเคราะห์และสกัดข้อมูลไปในตัว หลังจากเวทีระดับตำบล
- การคืนข้อมูลให้ชาวบ้านตำบลหนึ่งควรจะเป็นผู้ถือข้อมูลที่ได้จากการทำรายงานเวทีตำบล เมื่อมีข้อมูลในมือก็สามารถที่จะใช้ประโยชน์กับเวทีต่อไปได้
- การทำรายงานเวทีควรมีแผนที่ รูปภาพ ตาราง การโยง ให้เห็นภาพตามกระบวนการที่ได้รับจากการจัดเวที เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในเวทีได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการจัดเวที เช่น เอาฐานข้อมูลเรื่องเหมืองฝายให้แก่ อบต. เพื่อนำไปพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน
- ควรมีการสกัดและสังเคราะห์ปัญหาในระดับตำบล เป็นเรื่องภายในและอยู่ใกล้ตัวของชาวบ้าน รวมไปถึงกลไกในการแก้ไขปัญหาในระดับตำบล ใครเป็นตัวจักรสำคัญในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ โดยเริ่มจากการคนที่สนใจประเด็นปัญหาและการชักจูงโน้มน้าวจากผู้ประสานงานพื้นที่เพื่อให้เกิดการรวมตัวเพื่อให้เกิดกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหา นั้นๆ โดยเฉพาะ
- วิธีการคือ เอารายชื่อคนที่เคยร่วมเวทีมาวิเคราะห์ + คนทำงานต้องใช้ดุลยพินิจในการคิดเรื่องข้อมูลและมีชุดข้อมูลในมือในการเฝ้าประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องดิน, น้ำ, ป่า ฯลฯ
- การย้อนอดีตเพื่อเป็นฐานในการขับเคลื่อนปรากฏการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การจัดเวทีต้องเชื่อมโยงให้เห็นว่าเราจะสู้กับปรากฏการณ์หรือแนวโน้มสถานการณ์ปัจจุบันอย่างไร ในเวทีจะต้องค้นหาศักยภาพของชุมชนเพื่อเอาข้อมูลไปต่อรองในสถานการณ์ที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน
- สมรรถนะแห่งสิทธิจะเข้มแข็งได้ก็ต่อเมื่อชุมชนเข้มแข็ง
- คนทำงานวิจัยต้องฝึกทักษะในการวิเคราะห์อย่างเชื่อมโยง
- ควรมีกรณีตัวอย่างที่เกิดในพื้นที่โดยการศึกษาจากประสบการณ์ที่อยู่ใกล้ตัวในแต่ละเรื่อง และให้ชาวบ้านต่อชาวบ้านได้เรียนรู้และถ่ายทอดกันเอง โดยผู้ประสานงานพื้นที่เป็นผู้จัดฉาก

- การพัฒนาผู้นำต้องมีการพัฒนาทางความคิด เช่น การให้แกนนำชาวบ้านไปคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม , การทำจดหมายข่าว, จัดประชุมสัมมนา ฯลฯ
- กระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านจะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้คู่กับสิ่งที่พบเห็นหรือเหตุการณ์ที่มีผลกระทบในชีวิตประจำวัน

ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรม

1. งานที่ค้าง (อยู่ในเอกสารที่แจกชื่อ : ตารางปฏิบัติงาน โครงการสิทธิชุมชนลุ่มน้ำปิง, แดง, จิต)
2. ข้อสรุปและข้อเสนอในการจัดปรับเวที

แผนที่ตำบลที่ต้องการจากการจัดเวที คืออะไรบ้าง ?

ถ้าต้องการจับ 3 ประเด็นหลัก + แผนที่คนจะเอาหรือยัง (อาจจะต้องมีการออกแบบฟอร์มหรือแผนที่ที่ต้องการลงไปตามระดับหมู่บ้านหรือตำบล)

1. ชุมชนหมู่บ้าน
2. ลุ่มน้ำ / ลำห้วยสาขา / เหมืองฝาย
3. ที่ดินทำกิน, พื้นที่เกษตร, พื้นที่สาธารณะ
4. พื้นที่ป่า

เรื่องหารือที่ประชุม

1. เวทีที่เหลือ 28 เวทีขอปรับเวลาในการจัดกิจกรรม
2. ถ้าจัดเวทีตรงกันจะมีปัญหาหรือไม่
3. เสนอฝ่ายข้อมูลจัดเวทีเชิงเนื้อหาในระดับแกน + มีข้อมูลที่เป็นเอกสาร เรื่องดิน, น้ำ, ป่า
4. คู่มือการวิจัยภาคสนามจะอยู่ในช่วงประมาณ 6 เดือนแรกหรือปีที่ 1 โดยเอาผลการเรียนรู้ของหลักสูตรไปกร่างของ 6 เดือนแรกของปีที่ 2.

สรุปเวลาที่อยู่ในการจัดกิจกรรมที่เหลือ (ธันวาคม 2545-มกราคม 2546)

- 13-15 ธันวาคม 2545 คู่มือการวิจัย
- 16-18 ธันวาคม 2545 วางแผนงาน 3 ปี
- 20 ธันวาคม 2545 สรุปประเด็นดิน, น้ำ, ป่า (โดยคุณนิคม)

รายชื่อผู้เข้าร่วมการประชุม

1. นายนิคม พุทธา	หัวหน้าโครงการ
2. นายมังกร ชัยชนะดารา	ฝ่ายข้อมูล
3. นายโอฬาร อ่องพะ	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิง
4. นางนุจิรัตน์ อ่องพะ	เจ้าหน้าที่ธุรการ / บัญชี
5. นายบุญมา บัวแก้ว	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่จิด
6. นายณัฐนันท์ วุฒิชรรณปัญญา	ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่แตง
7. นายวิเศษ สุนทรพรม	ผู้ช่วยฝ่ายข้อมูล
8. นส. พชรินทร์ บัวลอย	อาสาสมัคร
9. นายคมกฤษณ์ จันกลิ่น	อาสาสมัคร

สรุปและบันทึกการประชุมโดย

นส. พชรินทร์ บัวลอย

รายงานการประชุมทีมวิจัย

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ

: กรณีศึกษาลุ่มแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จันตอนบน

วันที่ 15 -17 ธันวาคม 2545 ณ โครงการจัดการลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

วาระการประชุม

1. ทบทวนเรื่องเอกสารข้อมูลและรายงาน

- ทบทวนเอกสารข้อมูลรายงานต่างๆ การปรับปรุงรายงานและปรับปรุงเป็นรายงาน6 เดือนภายในวันที่22 มกราคม 46 โดยการหาผู้รับผิดชอบเรื่องการทำรายงานพิเศษ, พัชรินทร์, นุจิรัตน์และคมกฤษณ์

2. ทำแผนในช่วงสองเดือนที่เหลือ

- การทำแผนในช่วงสองเดือนคือธค.และมค.เพื่อชี้แจงในการปรับปรุงจากแผนงานเดิม
- ประเด็นปัญหาและพื้นที่วิจัย รวมทั้งผู้ปฏิบัติงาน ความชัดเจนในพื้นที่

3. ทำแผนกิจกรรม 3 ปี

- ทำแผนกิจกรรม 3ปี เมื่อทำเสร็จต้องหาผู้มาวิจารณ์ปรับ แผนนี้สามารถปรับเรือเปลี่ยนแปลงได้ โดยการยอมรับแนวคิดของคนทำงานว่าในพื้นที่สามลุ่มน้ำมีประเด็นอะไรบ้าง สรุปออกมา แก่นนำแต่ละกลุ่มปัญหาที่ชัดเจนออกมา และการใช้ฐานข้อมูลทรัพยากรที่จะเพิ่มในการทำให้ประเด็นปัญหามีความชัดเจน เชิงปริมาณ (เชิงประจักษ์) การตีความกรอบจากส่วนกลางเพื่อมาทำเป็นแผนสามปี และพื้นที่ในการทำวิจัยต้องชัดและแคบ โดยทำให้เสร็จภายในวันที่ 20 ธันวาคม 45 ผู้รับผิดชอบคือทีมงานทั้งทีม

1. ทบทวนเรื่องเอกสารข้อมูลและรายงาน

ที่ประชุมเริ่มการปรึกษาหารือจากประเด็นปัญหาสามลุ่มน้ำ เน้นในเรื่องของการละเมิดสิทธิ โดยสรุป เพื่อจะพัฒนาเป็นประเด็นการวิจัยต่อไป สรุปได้ดังนี้

1.1 ลุ่มน้ำจิด อ.พริ้ว

- 1) ประเด็นการทำป่าชุมชน ความขัดแย้ง การละเมิดโดยชาวเขาในการทำลายป่า คูกรณีคือชาวบ้านที่สูง,นายทุนกับกลุ่มคนใช้น้ำพื้นที่ราบ (ประเด็นความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร เพื่อจะนำไปสู่การหารูปแบบการจัดการทรัพยากรร่วมกันผ่านการเรียนรู้และตัดสินใจร่วมกัน เพราะความขัดแย้งมีหลายคู่กรณีแต่มีความซับซ้อนคือมี

โครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบนและแม่จัน

1

ทั้งชุมชนกับชุมชนและชุมชนกับรัฐ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมในประเด็นทรัพยากร
ด้านอื่นเช่นเรื่องน้ำด้วย)

- 2) ประเด็นเรื่องที่ดิน ต.แม่ปิง ความขัดแย้งระหว่าง สหกรณ์นิคมและชุมชน

1.2 ลุ่มน้ำแม่แตง อ.เวียงแหง

ประเด็นปัญหา

- 1) การประกาศขยายเขตป่าอนุรักษ์เข้าไปทับพื้นที่ป่าของชุมชนที่เคยใช้ประโยชน์
- 2) นายทุนบุกรุกป่าที่ชุมชนเคยใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นการปิดกั้นไม่ให้ชุมชนได้เข้าไปใช้ประโยชน์

1.3 ลุ่มน้ำปิงตอนบน อ.เชียงดาว

- ประเด็นเรื่องป่าชุมชนคือการประกาศเขตป่าอนุรักษ์กับพื้นที่ใช้ประโยชน์ของชุมชน และการเข้าไปใช้ประโยชน์ของคนในพื้นที่ป่า

2. ที่ประชุมทบทวนรายละเอียดของแต่ละประเด็นปัญหา

1. ลุ่มน้ำแม่แตง อ.เวียงแหง

- 1) ชุมชนลุ่มน้ำแม่แตงตอนบนได้รับผลกระทบจากนายทุนเข้ามาบุกรุกทำลายป่าที่ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันโดยจ้างชาวบ้านบางคนเข้าไปแผ้วถางป่าเพื่อนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ส่วนบุคคล เช่นทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ เป็นการปิดกั้นไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าดังกล่าว
- 2) ชุมชนลุ่มน้ำแม่แตงตอนบนได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติเชียงดาว, อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยเชียงดาวทับที่ทำกินและที่อยู่อาศัยตลอดจนพื้นที่ป่าใช้สอยของชุมชนทำให้ชุมชนไม่มีสิทธิเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ป่าได้

2. ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

- 1) ชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนไม่มีสิทธิเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเนื่องจากการประกาศเขตป่าอนุรักษ์(เขตอุทยานแห่งชาติเชียงดาวและอุทยานแห่งชาติศรีลานนา)ทับพื้นที่ป่าชุมชนที่ชาวบ้านได้เข้าไปใช้ประโยชน์มาก่อน การประกาศเขตอนุรักษ์ดังกล่าวได้เข้าไปกีดกันชุมชนจากทรัพยากรและเข้าไปทำลายฐานความรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทำให้ชุมชนเกิดความอ่อนแอ
- 2) โครงการพัฒนาของรัฐในเขตลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนได้ไปบั่นทอนศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากร (กรณี ฝ่ายยางยางเชียงดาว ฝ่าย ร.พ.ช. ฝ่ายชลประทาน)ซึ่งโครงการดังกล่าวเหล่านี้ไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการจัดการน้ำต่อระบบเหมืองฝายของ

ชาวบ้านที่มีอยู่เดิม ตลอดจนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ

3. พื้นที่ลุ่มน้ำแมงจืด

- 1) ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างชุมชนบนดอยกับชุมชนพื้นราบที่ส่งผลให้พื้นที่ป่าต้นน้ำแมงจืดเสื่อมโทรมลง เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การขยายพื้นที่การเกษตรเชิงพาณิชย์ มีผลทำให้เกิดการชิงการใช้น้ำและมีแนวโน้มว่าปริมาณน้ำจะลดลงถึงขั้นขาดแคลน ในขณะเดียวกันพื้นที่ป่าต้นน้ำแมงจืดได้อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนาซึ่งกฎหมายอุทยานแห่งชาตินั้นได้จำกัดสิทธิของชุมชนในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและเกิดจากการปฏิบัติที่ลักลั่นระหว่างโครงการพัฒนาของรัฐเองกับชุมชนท้องถิ่นและชุมชนบนดอย อันส่งผลให้เกิดความปั่นป่วนตึงเครียดของชุมชนในลุ่มน้ำแมงจืดในการเข้าไปแก้ปัญหาความขัดแย้งในทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ชาวบ้านในเขตลุ่มน้ำแมงจืดชุมชนในเขตลุ่มน้ำแมงจืด ไม่มีสิทธิในที่ทำกินและพื้นที่สาธารณะที่จัดสรรโดยนิคมสหกรณ์เนื่องจากนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของโครงการนิคมสหกรณ์ไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน กรณีความคลุมเครือของพื้นที่จัดสรรว่าอยู่ในความรับผิดชอบของนิคมพร้าวหรือกรมป่าไม้และความคลุมเครือในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ออกโดยนิคมสหกรณ์

ประเด็นปัญหาาร่วมของทั้ง 3 ลุ่มน้ำ ได้แก่

1. การประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทับที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย ป่าใช้สอย.. ของชุมชนในพื้นที่ 3 ลุ่มน้ำ

ผลกระทบ

- 1) ชุมชนไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร
- 2) กีดกัน/ปิดกั้น สิทธิของชุมชนในการควบคุมทรัพยากร
- 3) ทำลายองค์ความรู้ ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตดั้งเดิม
2. นายทุนจากภายนอกได้เข้ามาบุกรุกและถือครองที่ดินพื้นที่ในเขตป่าที่ชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและนำที่ดินเหล่านั้นไปทำการเกษตรเชิงพาณิชย์ที่ใช้สารเคมีอย่างเข้มข้น เช่น สวนส้ม สวนพริก สวนมะม่วงน้ำดอกไม้ นาทุ่ง

ผลกระทบ

- 1) ปิดกั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของชุมชน
- 2) สร้างความขัดแย้งในการใช้น้ำระหว่างชุมชนกับกลุ่มนายทุน
3. โครงการพัฒนาของรัฐในเขตลุ่มน้ำแมงป่องตอนบนได้ไปปั่นป่วนตึงเครียดของชุมชนในการจัดการทรัพยากร (กรณี ฝ่ายยางยางเชียงดาว ฝ่าย ร.พ.ช. ฝ่ายชลประทาน) ซึ่งโครงการดังกล่าวเหล่านี้ไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการจัดการน้ำต่อระบบ

เหมืองฝายของชาวบ้านที่มีอยู่เดิม ตลอดจนไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ

4. ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างชุมชนบนดอยกับชุมชนพื้นราบที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ป่าต้นน้ำแม่วัดล้อมไทรมลง เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การขยายพื้นที่การเกษตรเชิงพาณิชย์ มีผลทำให้เกิดการช่วงชิงการใช้น้ำและมีแนวโน้มว่าปริมาณน้ำจะลดลงถึงขั้นขาดแคลน ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ป่าต้นน้ำแม่วัดล้อมไทรมลงอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนาซึ่งกฎหมายอุทยานแห่งชาตินั้นได้จำกัดสิทธิของชุมชนในการเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและเกิดจากการปฏิบัติที่ลักลั่นระหว่างโครงการพัฒนาของรัฐเองกับชุมชนท้องถิ่นและชุมชนบนดอย อันส่งผลให้เกิดความปั่นป่วนตึงเครียดของชุมชนในลุ่มน้ำแม่วัดล้อมไทรมลงในการเข้าไปแก้ปัญหาความขัดแย้งในทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ชุมชนในเขตลุ่มน้ำแม่วัดล้อมไทรมลงไม่มีสิทธิในที่ทำกินและพื้นที่สาธารณะที่จัดสรรโดยนิคมสหกรณ์เนื่องจากนโยบายและแนวทางการปฏิบัติของโครงการนิคมสหกรณ์ไม่สามารถสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน กรณีความคลุมเครือของพื้นที่จัดสรรว่าอยู่ในความรับผิดชอบของนิคมไพร่หรือกรมป่าไม้และความคลุมเครือในการออกเอกสารสิทธิ์ที่ออกโดยนิคมสหกรณ์

ที่ประชุมเห็นว่าควรมีการจัดทำข้อมูลเชิงลึก ดังนี้

1. การประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์ทับพื้นที่ทำกินที่อยู่อาศัย ป่าใช้สอย

ลุ่มน้ำแม่วัดล้อม

อุทยานแห่งชาติศรีลานนา		ไร่
ถูกประกาศทับที่อยู่อาศัย		ไร่/ราย
ป่าชุมชนที่ได้รับผลกระทบ		ไร่
ประชากรในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ		ไร่

2. นายทุนบุกรุก ถือครองที่ดินในเขตป่า/การเกษตรเชิงพาณิชย์/สารเคมี

นายทุนคือใคร/ จากไหน ทำที่ไหน อย่างไร

ทำอะไร/ พื้นที่กี่ไร่/ บริเวณไหน

ลุ่มน้ำไหน มีเหมืองฝายอะไรบ้าง

3. รายงานที่จะต้องส่งให้แก่ส่วนกลาง

1. รายงาน สามเดือนหลัง
2. รายงานผลการดำเนินงาน 6 เดือน
3. รายงานสถานการณ์ ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข
4. รายงานฐานชุมชน ทรัพยากร วัฒนธรรม องค์ความรู้ ภูมิปัญญา

รายงานในข้อ 1,2 ต้องมีความชัดเจนจากเวทีสรุป ซึ่งตอนนี้ยังไม่ข้อมูลที่เป็นรูปธรรมไม่ออกมา เช่นประเด็นปัญหา คนที่จะเข้าร่วม ประสานงาน เพื่อทำกิจกรรมในลักษณะการศึกษาปัญหา เพื่อให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์ว่ากระทำตามเป้าหมายหรือไม่

การทำแผนสามปี ต้องมีความต่อเนื่องจากกิจกรรมเวที โดยการใช้โครงการสามปีเป็นตัวตั้งเพื่อเอารายละเอียดจากเวที การสังเคราะห์จากเวที และมีการต่อยอดจากฐานข้อมูลของโครงการที่ได้ทำไปแล้ว ซึ่งจะทำไปพร้อมกับการพัฒนาเครือข่าย การพัฒนาของเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดเชียงดาว

อยากเห็นการมีส่วนร่วมของผู้นำ/ความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการและการบริหารจัดการ จัดการโครงการวิจัยสิทธิชุมชนร่วมกัน โดยอาศัยทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว

ปิดการประชุมเวลา 17.00 น.

นายคมกฤษณ์ จันทน์
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

วันที่สองและวันที่สาม

ที่ประชุมได้ร่วมกันทบทวนและวางแผนปฏิบัติการ 6/2 สามเดือนที่สองของปี ที่ 1

ประเภทแผน	กิจกรรม	การดำเนินงาน	ช่วงเวลา						ผู้รับผิดชอบ
			กพ.	มีค.	เมย	พค.	มิย	กค.	
แผนสร้างคน	1. การอบรมทีมงานวิจัย	-จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้แนะนำแลกเปลี่ยนโดยทีมงานวิจัยโดยเฉพาะฝ่ายข้อมูล จัดเตรียมหลักสูตรการอบรมประสานรูปแบบการอบรมกับวิทยากร							ส่วนกลาง
	2. อบรมทักษะในการทำกระบวนการวิจัย	-จัดอบรมโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกเข้ามาให้ความรู้แนะนำแลกเปลี่ยนโดยทีมงานวิจัยโดยเฉพาะฝ่ายข้อมูล จัดเตรียมหลักสูตรการอบรมประสานรูปแบบการอบรมกับวิทยากร							
แผนสร้างองค์ความรู้	3. จัดเวทีทำแผนปฏิบัติการของแกนนำชาวบ้าน 3 สุ่มน้ำ /3 ครั้ง	-แต่ละสุ่มน้ำจัดเวทีทำแผนปฏิบัติการของแต่ละสุ่มน้ำ							
	จัดเวทีประมวลองค์ความรู้หมู่บ้านต้นแบบ 1) กรณีลุ่มน้ำปิง ▪ ถอดองค์ความรู้หมู่บ้านต้นแบบ 2) กรณีลุ่มน้ำแม่แตง ▪ เดินแซดป่า ▪ สัมมนา พรบ. แร่ 3) ลุ่มน้ำแม่จิด ▪ จัดชุมชนต้นแบบ 3 ตำบล								

	เวทีจัดทำกรรณการถ่ายทอด หมู่บ้านต้นแบบ								
	เวทีเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย ลุ่มน้ำ 3 ลุ่มน้ำ / 1 ครั้ง								
เดือนแรกของปี 2.	ทบทวนองค์ความรู้ ของลุ่มน้ำปิง								
	ลุ่มน้ำแม่แตง								
	5. สัมมนาเรื่องสิทธิ ชุมชนในกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากร เรื่อง								
	5.2 พ.ร.บ.เหมืองแร่ (แม่แตง)								
	5.3 ประมวลกฎหมาย ที่ดิน / สปก. (แม่จัน)								
	6. การติดตาม นโยบาย								
	6.1 พ.ร.บ.ป่าชุมชน								
	6.2 พ.ร.บ. น้ำ/ชล ประทาน								
	6.3 นโยบายที่ดินของ รัฐ								
	7. ติดตามโครงการ พัฒนาของรัฐ 7.1 เหมืองแร่ลิกไนต์ที่ อำเภอเวียงแหง 7.2 ฝ่ายยางเชียงดาว 7.3 โครงการฟื้นฟูสาย น้ำแม่ปิง								
	8. ศึกษาดูงาน 8.1 การจัดการที่ดิน โดยชุมชนที่บ้านศรีเตี้ย อำเภอบ้านไธสง จังหวัด ลำพูน								
	ศึกษาดูงานเหมืองแร่ โปแตสจังหวัดอุดรธานี								

	จังหวัดลำพูน.แม่เมาะ จังหวัดลำปาง								
	8.3 การศึกษาการใช้ ประโยชน์จากป่า (อาหารจากป่า)บ้านทุ่ง ยาว จังหวัดลำพูน								
	8.4 การศึกษาการใช้ ประโยชน์จากป่า (สมุนไพร)บ้านสัน กลาง อำเภอพร้าว								
	8.5 การศึกษาดูงาน การจัดการป่าชุมชน พื้นที่อำเภอเชียงดาว								
	8.6 การจัดการน้ำโดย รัฐ กรณีฝายยาง แม่ สาว จังหวัดเชียงราย								
	8.7 การจัดการน้ำ ระหว่างชุมชนพื้นราบ กับชุมชนบนดอย รูปแบบ การจัดการความ ขัดแย้งในพื้นที่ลุ่มน้ำ ตาช้าง อำเภอดอย สะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่								
	8.8 ศึกษาดูงานการ จัดการความขัดแย้งใน ทรัพยากรกรณีสวนส้ม อำเภอฝาง 8.9 ศึกษาดูงานการ พัฒนาทรัพยากร ประเพณีพื้นบ้าน จังหวัดน่าน								

9. งานพัฒนาข้อมูล 9.1 ระบบข้อมูล 9.2 ฐานข้อมูล 9.3 การผลิตในรอบ 12 เดือน 9.4 การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในรอบ 12 เดือน 9.5 ประเพณี / พิธีกรรมในรอบ 12 เดือน องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร 9.6 เอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 9.7 ข้อมูลชุดประเด็นปัญหา								
9.8 รายงานเวที(ทุกเวที) 9.9 ชุดรายงาน 3 เดือน/6เดือน/1ปี								
10. การสร้างขยายชุมชนต้นแบบ 10.1 ป่าชุมชน 10.2 เหมืองฝายน้ำ								
10.3 การเกษตร/ความหลากหลายทางชีวภาพ								
11. การจัดตั้งองค์กรเครือข่าย								
12. การขยายพันธมิตร/ภาคีเครือข่าย								

สรุปและบันทึกการประชุมโดย
นส. พัชรินทร์ บัวลอย

รายงาน
เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
วันที่ 10 ธันวาคม 2545

ณ วัดแม่ข้อน ต. เมืองงาย อ. เชียงดาว จ. เชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

นายโอฬารอ่องสะ : ผู้ประสานงานโครงการลุ่มน้ำปิง

วันนี้เรามาพูดคุยกัน 2-3 เรื่อง เรื่องของข้อมูลขั้นพื้นฐานของตำบล และมีพี่น้องของตำบล ปิงโค้งมาเข้าร่วมด้วย ก่อนที่จะเข้าการพูดคุยกันก็ขอให้ผู้เข้าร่วมประชุมแนะนำตัวกันก่อนว่าเป็นใครมาจากไหน ซึ่งโอฬาร เริ่มต้นที่คุณวีระศักดิ์ ลาบวิสาน อยู่บ้านใหม่ หมู่ที่ 3 เป็นประชากรในพื้นที่ อำเภอยางเชียงดาว เป็นทรัพยากรคนหนึ่งของพื้นที่ที่มีจิตวิญญาณเป็นกุศลของอำเภอยางเชียงดาว

เท่าที่ผมจดดูก็มีอยู่ 12 กลุ่มของ 2 ตำบล 11 กลุ่มก็มีประชาคม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แม่บ้าน แก่เมือง แก่ฝ่าย มีการรวมการประชุมชน มีทางเทศบาล อบต. หัวหน้าอำเภอเก็บน้ำ ทาง อสม. และผู้สูงอายุเข้าร่วม ก็ค่อนข้างจะมีความหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายที่จะมาพูดคุยกันวันนี้ ในส่วนของวันนี้ผมคงจะไม่พูดอะไรมาก จะขอทางอาจารย์มังกรได้กล่าวพูดคุยกันก่อน แล้วก็มาเข้าสู่เรื่องของโครงการที่เราได้มาพูดคุยกันวันนี้ หลังจากนั้นก็คงจะแบ่งกลุ่มของตำบลออกไป คงจะไม่มีการรวมกันแบบนี้ เหตุผลที่เราจะมาแบ่งกลุ่มพูดคุยกันวันนี้ก็เลยหลังจากอาจารย์มังกรพูดจบแล้ว เราจะมาพูดคุยกันว่ามืออะไรบ้าง

อ.มังกร ชัยชนะดารา

วันนี้ผมตั้งใจจะลองทบทวนที่ไปพูดในหลายเวที พูดยาวนี้มันจะทำให้สับสน เพราะฉะนั้นวันนี้จะพูดสั้นๆ ไม่เกิน 15 นาที เรามาลองทบทวนดู หลายๆท่านก็มาหลายเวทีแล้ว แต่ว่าอาจจะยังดูประเด็นบางอย่างอาจจะยังไม่ชัดเจน วันนี้จะมาทำให้ชัดเจนขึ้น ก็คือเรามาดูว่าที่เรากำลังทำอยู่ชื่อเขาชื่อโครงการสิทธิชุมชนศึกษาภาคเหนือ กรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แดงตอนบน และแม่จิดตอนบน โครงการของเราเป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พอบอกว่าวิจัยก็รู้สึกว่าจะบ้านแอ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาก เพราะมันเป็นเรื่องของนักวิชาการอะไรทำนองนั้น แต่งานวิจัยอันนี้ ถ้ามาคิดกันใหม่ว่าเป็นการเรียนรู้ เรียนรู้เพื่อที่จะทำความเข้าใจปัญหา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจปัญหาต่างๆ มีความรู้ที่จะไปแก้ปัญหาได้ ก็จะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องยุ่งยากสลับซับซ้อนอะไรมาก ทุกคนก็สามารถเข้ามาเกี่ยวข้องได้

เพราะงานวิจัยอันนี้เป็นการมุ่งว่าทุกคนมีปัญหาแล้วก็เรียนรู้ ทำความเข้าใจปัญหา แล้วก็คิดว่าต้องรู้ ต้องเข้าใจอะไรบ้าง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยกัน ลักษณะทำนองนี้ แต่นั่นบอกว่าสิทธิชุมชน ศึกษาที่หมายความว่าไปเน้นเรื่องของสิทธิ แต่ว่าเป็นสิทธิของชุมชน หรือสิทธิหน้าหมู่ของชุมชนที่จะร่วมกันแก้ปัญหาต่างๆ และที่เราแยกออกมาว่าเป็นภาคเหนือก็แสดงว่าโครงการนี้มีพื้นที่ภาคอื่นๆด้วย เป็นโครงการภายใต้โครงการใหญ่ คือโครงการสิทธิชุมชนศึกษาของท่านศาสตราจารย์ เสน่ห์ จามริก ซึ่งในปัจจุบัน อ.เสน่ห์ จามริก ก็เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิตามมติชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอิสระองค์กรหนึ่งในรัฐธรรมนูญ ที่มีหน้าที่คอยรับเรื่องหรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิต่างๆ แล้วดูอีกนิตหนึ่งว่ากรณีลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน แม่แตงตอนบน และแม่จัดก็หมายความว่าภาคเหนือของเรามุ่งศึกษาเฉพาะ 3 ลุ่มน้ำนี้คือแม่ปิงตอนบน ก็ได้แก่ในพื้นที่ของอำเภอเชียงดาว 6 ตำบลด้วยกัน เชียงดาวก็มี 7 ตำบล แต่ว่าที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำแม่แตงตอนบน ซึ่งรวมกับอำเภอเวียงแหงอีก 3 ตำบล แล้วก็ส่วนของแม่จัดได้แก่อำเภอพร้าว แต่แทนที่เราจะไปบอกว่าเป็นการศึกษาในพื้นที่ อ.เชียงดาว พื้นที่อ.เวียงแหง และพื้นที่อ.พร้าว เราไม่พูดอย่างนั้น เพราะอยากให้มุ่งดูว่ามันเกี่ยวกับพื้นที่ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำก็หมายความว่ามันมีต้นเขา แล้วก็เวลาฝนตกเนี่ยฝนก็จะไหลจากต้นเขาไปแอ่งด้านล่างก็เป็นลุ่มน้ำทางด้านล่างนั้น ของทางเชียงดาวก็มีแม่น้ำสายย่อยต่างๆไหลลงไปแม่น้ำปิง ส่วนทางเวียงแหงก็ลงไปต้นน้ำของแม่น้ำแตง ก็เลยเรียกว่าลุ่มน้ำแม่แตงตอนบน ส่วนของพร้าวนั้น แม่น้ำสายหลักคือ น้ำแม่จัด แล้วก็แม่น้ำห้วยต่างๆที่ไหลลงไปแม่น้ำแม่จัด คุณลักษณะของลุ่มน้ำก็เป็นอย่างนี้ เพราะว่าเมื่อมองในพื้นที่ของลุ่มน้ำ ก็จะเห็นว่ามันคิดปัญหาเรื่องตำบล เรื่องพื้นที่ปกครองออกไปส่วนหนึ่ง มันไม่ชัดเจน แต่ว่ามองในแง่ อยากจะให้คิดในแง่ที่มันเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ แล้วมันไม่สามารถไม่ดูเรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องป่า ได้ทั้งหลายๆด้าน คนที่อยู่ลุ่มน้ำเดียวกันก็สังเกตว่าจะมีวิถีความเป็นอยู่คล้ายๆกันทำนองอย่างนั้น ก็เป็นเรื่องที่เราจะมาทำความเข้าใจร่วมกันต่อไป แต่เนื้อหาของภาคเหนือ เราก็เน้นในเรื่องของดิน น้ำ ป่า เป็นตัวหลัก ในอันที่เราจะเรียนรู้ร่วมกัน ก็เท่ากับว่าโครงการสิทธิชุมชนศึกษา เราจะทำอะไรบ้าง เราก็ทำความเข้าใจง่าย ๆ ในท้องถิ่นมีชุมชนท้องถิ่นอยู่ ชุมชนท้องถิ่นจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ตัวเองว่ามีปัญหาอะไร มีอะไรเป็นจุดแข็ง หรือที่เราเรียกว่ามีศักยภาพอะไรบ้าง มีองค์ประกอบต่างๆอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นได้รู้จักตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จักตนเองเพื่อที่จะไปเกี่ยวข้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ในเรื่องดิน น้ำ ป่า เพราะว่าท้องถิ่นต้องอาศัยทรัพยากรเหล่านี้ในการดำรงชีวิต เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเรา การที่จะไปเกี่ยวข้องก็ต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ สิทธิทั้งในแง่สิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ดี ที่ปรากฏมาแต่เดิมในท้องถิ่นก็ดี แต่ว่าโดยรวมแล้วจะเน้นในเรื่องของสิทธิชุมชน หรือสิทธิหน้าหมู่ ที่จะเข้าไปแก้ปัญหาของทรัพยากรร่วมกัน ส่วนสิทธิตัวบุคคลจริงๆเนี่ย มันต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ว่าเราไม่ได้

เน้นตัวนั้นเป็นตัวหลัก เราจะเน้นในเรื่องของสิทธิที่จะเข้าไปจัดการในเรื่องของทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ซึ่งทางเหนือของเรามักจะเรียกว่าเรื่องหน้าหมู ก็เป็นทั้งสิทธิชุมชน ถ้าเข้าใจง่ายๆ ก็คือเป็นสิทธิหน้าหมูของชุมชนที่จะเข้าไปจัดการเรื่องทรัพยากรของชาติ ที่นี้การที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างแท้จริงพูดโดยรวมก็คือว่าเป็นการไปแก้ปัญหาของท้องถิ่น แต่ที่ท้องถิ่นจะเข้าไปแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง เราก็คงเข้าใจเหมือนกันว่าท้องถิ่นเนียเขาเข้มแข็ง เราจะทำให้เขาเข้มแข็งแล้วแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง โดยทั่วไปแล้วเราก็ได้ยินชุมชนเข้มแข็งถึงจะไปแก้ปัญหาได้ การจะไปแก้ปัญหาได้ต้องทำอะไรบ้าง ก็เท่าที่เราพูดกันโดยทั่วไปก็ต้องมีการเรียนรู้ที่มีความเข้าใจ มีการฝึกกำลังร่วมกันแก้ไขปัญหา การจะแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องสิทธิ อันนี้ในแง่ของโครงการเรา ไปเน้นเรื่องของสิทธิ ซึ่งเป็นตัวองค์ความรู้ที่สำคัญ สิทธิหลายๆเรื่องมันมีอยู่แล้วมาแต่ดั้งเดิมในท้องถิ่น กับที่มีปรากฏอยู่ในใหม่ตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือรัฐธรรมนูญ เช่นเขาบอกว่าชุมชนท้องถิ่น ยังสามารถที่จะเข้าไปดูแลรักษาทรัพยากรได้ สามารถจะเข้าไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้ และโดยบทบาทของรัฐธรรมนูญที่กล่าวถึง จะเห็นว่าเราสามารถที่จะเข้าไปจัดตั้งป่าชุมชนต่างๆได้ แต่ว่าจะให้มันชัดเจนขึ้นมีกฎหมายรองรับได้ ทำให้เกิดความมั่นใจแท้จริงได้ จำเป็นที่จะต้องมีพระราชบัญญัติป่าชุมชนเข้ามารับรองในตัวนี้ เพราะว่าในรัฐธรรมนูญนั้น ก็จะพูดแต่เรื่องหลักสำคัญของสิทธิในแง่กว้างๆ เขามักจะบอกต่อๆกันว่า ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ เพราะฉะนั้นถ้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องป่าชุมชนได้แท้จริงก็ต้องมี พ.ร.บ.ป่าชุมชน มารองรับอย่างในกรณีของป่าชุมชนแล้วก็หลายท่านก็ติดตามมาโดยตลอด กฎหมายก็มีคืบหน้าเป็นอันดับหนึ่ง แต่ว่าไปติดขัดที่ไหน ไปติดขัดที่สมาชิกวุฒิสภาไปกำหนดประเด็นกฎหมาย ขัดแย้งกับความต้องการของชาวบ้านอยู่เรื่องหนึ่ง เขาบอกว่าไปตั้งป่าชุมชนในเขตอนุรักษ์ไม่ได้ ก็มีผลกระทบต่อนพื้นที่ทางเหนือทั้งหมดซึ่งจะต้องร่วมกันผลักดันให้มีการแก้ไขตัวนี้ให้มันถูกต้องเสีย ว่าให้สามารถตั้งป่าชุมชนในเขตอนุรักษ์ได้ ถึงจะดำเนินต่อไปได้ ก็ต้องทำความเข้าใจเพื่อที่จะเคลื่อนไหวให้มันออกกฎหมายมาให้เป็นประเด็นกับชาวบ้านอย่างแท้จริง เฉพาะเรื่องป่าก็เห็นว่าเราพอใจในระดับหนึ่ง แต่มันยังมีปัญหาเรื่องที่ดิน ที่ทำกินมีปัญหายอยู่ เรื่องน้ำที่จะมี พ.ร.บ.น้ำออกมา ที่ถึงขนาดพูดกันทั่วไปว่าต่อไปไม่แน่นอน จะมีมีเตอร์ในทุ่งนา เพื่อที่จะดูว่าที่ไร่ที่สวนใครใช้น้ำไปก็ลูกบาศก์เมตร ต้องมีการเก็บกัน ซึ่งฟังดูแล้วมันไม่น่าจะเกิด แต่ถ้าติดตามให้ดีมันน่าจะเกิดขึ้นได้ เพราะฉะนั้นคนในท้องถิ่นก็คือพวกเราชาวบ้านจำเป็นที่จะต้องติดตามและเรียนรู้ เพราะถ้ากฎหมายออกมาแล้ว เตียวเขาออกมาอย่างไรมาแก้ที่หลังมันก็จะลำบาก ถ้ามันไม่สอดคล้องกับความต้องการของเรา เตียวนี้เราจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจตั้งแต่ก่อนที่จะกฎหมายจะออก ไม่อย่างนั้นถ้ากฎหมายออกมาแล้วกฎหมายก็ว่าอะไร ก็ว่าทุกคนจะสร้างความไม่รู้ของกฎหมายไม่ได้เวลามีปัญหาเกิดขึ้น ฉะนั้นถ้าเราจะรู้กฎหมายจริง เราก็จะต้องเข้าไปมี

ส่วนร่วมอย่างแท้จริงตั้งแต่ต้น ช่วงหลังๆนี้มีส่วนร่วม แต่ส่วนร่วมท้ายๆ มักจะเขียนออกมาว่าเสร็จแล้วร่วมประชาพิจารณ์ เราก็จะรู้อะไรที่มันร่างเสร็จแล้ว เราไปแก้ท้ายใหม่ ไม่ง่ายเลย ดูตัวอย่างง่ายๆก็ได้หลายท่านเข้าประชุม เราก็ประชุมอะไรไปเยอะแยะ แต่คนบันทึกบันทึกออกมาอาจจะไม่ค่อยตรงประเด็นกับที่เราพูด พอจะแก้แต่ละทีมันก็แก้ไม่ค่อยได้ แล้วบางทีเราก็มักจะปล่อยให้ผ่านไป แต่ว่าถ้าจะให้มันถูกต้องตั้งแต่ต้นเนี่ย มันก็จะไม่เป็นปัญหาที่ไปคอยแก้คอยแต่งเติมถ้อยคำหรืออะไรทั้งหลายเหล่านั้น ตัวอย่างของรายงานการประชุมซึ่งเราจะเห็นได้ว่า เขียนออกมาแล้วคิดมันก็ยุ่งยากในการแก้ไข ฉะนั้นก็อย่าให้มันผิด เราก็ต้องติดตามมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นในเรื่องของเราเนี่ย การที่ชุมชนเข้มแข็งก็มีส่วนไปแก้ไขปัญหาค้างๆ มันมีเยอะทางด้านเศรษฐกิจก็มี ด้านอะไรก็มี แต่ของเราเนี่ยจะมานั่งในเรื่องของให้เรียนรู้เรื่องสิทธิทั้งที่เป็นสิทธิดั้งเดิมที่ปรากฏอยู่ในจารีตประเพณีหรือว่าวัฒนธรรมวิถีชีวิตอะไรของเรามานั่งตั้งแต่เดิม ทางเหนือนี้มีเยอะ ซึ่งบางอย่างปัจจุบันก็ลืมเลือนไป เราก็ทบทวนกลับมาฟื้นขึ้นมา มาดูกันใหม่ ว่ามันน่าจะกลับมาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันได้ กับอีกเรื่องหนึ่งมันปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ไม่มีมาพูด ไม่มีใครยกมาอธิบายหรือมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำความเข้าใจอย่างแท้จริง เราก็อาจเสียประโยชน์ถ้าเราไม่รู้ แต่ถ้าเรารู้ทั้งสิทธิที่มีมาแต่เก่าก่อนกับสิทธิที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ เราก็จะมีความมั่นใจมากขึ้น ใช้เป็นเครื่องมือที่จะไปแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเรา คือเรื่องดิน น้ำ ป่า ประเด็นหลักของโครงการก็มุ่งไปที่นี้ แต่เนื้องานที่จะศึกษาปัญหาอะไรต่างๆอย่างนี้ ถ้าเรามาฟังมาพูด มาอะไรเงี้ยๆ ก็บอกว่ามันไม่รู้จริงหรอก มันไปแก้ปัญหาอะไรไม่ได้ ถ้าแก้ปัญหาได้จริงเนี่ยก็ต้องมาเรียนรู้ปะเอาความรู้มาลงมือปฏิบัติ ถ้ามารู้แค่ปฏิบัติก็คน คนเนี่ยจะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ แต่คนคนเดียวปฏิบัติมันจะเกิดผลใหม่ ก็เป็นเรื่องของสิทธิหน้าหมู่บ้านหรือสิทธิชุมชน มันก็ต้องมีกลุ่มคนที่สนใจปัญหานั้นอย่างแท้จริงมาเรียนรู้ร่วมกัน แล้วก็เอาความรู้เนี่ยไปแก้ปัญหา แต่เนี่ยจะมารวมกลุ่มก็มารวมกลุ่มกัน ใครสนใจ เช่นเรื่องปัญหาที่ดินอย่างแท้จริงก็รวมกลุ่มที่จะแก้ปัญหาเรื่องที่ดิน ใครสนใจเรื่องน้ำ ในด้านต่างๆก็รวมกลุ่มกันในกลุ่มน้ำ ที่เกี่ยวกับน้ำก็มีดังหลายด้าน แต่ว่าที่เน้นมากในปัจจุบันก็คือป่าชุมชน ก็ต้องรวมกลุ่มกัน รวมกลุ่มกันแล้วหลายท่านในเรื่องป่าชุมชนที่เราขับเคลื่อนมาเนี่ยก็จะเห็นได้ว่า เราหลังจากรวมกลุ่มกันมีการรวมป่าชุมชนดำเนินการ เราคิดว่าเราเข้าใจป่าชุมชนอย่างแท้จริง เราก็จะเห็นว่าหลังจากทำไปแล้ว มีอีกหลายเรื่องที่เรายังไม่รู้ เรายังไม่เข้าใจ เราก็จะต้องค่อยๆรู้ค่อยๆเข้าใจ เราจะเจอปัญหาอีกหลายประการที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชน ก็ค่อยๆทำความเข้าใจไปแล้วก็เอาความรู้เนี่ยไปแก้ปัญหาไปเรื่อยๆ มันถึงจะเกิดความยั่งยืน ในอันที่จะดูแลรักษาป่า เราจะเห็นว่าอย่างป่าชุมชน เขาบอกว่า หมู่บ้านนั้นมีกรรมการป่าชุมชนแล้ว ถ้าไม่ทำอะไรเลย มันก็มีแต่ชื่อป่าชุมชนจะเกิดขึ้นอย่างแท้จริงไหม มันก็ไม่เกิด ก็แค่ไปปักป้ายบอกว่าในเขตป่าชุมชนของเราอยู่อย่างนี้ แต่ไม่มีคนไปคอยสอดส่องดูแลไปตรวจป่า ไปทำอะไรอื่นๆ มันก็ไม่ได้เกิดความเข้มแข็งขึ้นมาได้ แล้วนอกจาก

นั่นที่เราเข้มแข็งขึ้นมาอย่างแท้จริงเนี่ย เราบอกว่าตัวหลักสำคัญที่สุดของทรัพยากรคืออะไร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนี้ แต่เดี๋ยวก่อนเราไปคุยกันก่อนว่า มันก็ไม่มีใครเห็นความสำคัญ มันก็ต้องพยายามฟื้นฟูความเข้าใจให้ได้ว่าในป่าชุมชนมันมีอะไรดีอีกเยอะ เช่นมีสมุนไพร นอกเหนือจากที่เราเจอเรื่องเห็ด เรื่องหน่อ เรื่องพิน มันยังมีสมุนไพรอยู่ในป่า ซึ่งถ้าเรารู้แท้จริงเราอาจจะพบว่ามันมีคุณเมหาศาล แล้วต่างชาติเนี่ยอยากได้ความรู้เหล่านี้ไป ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสมุนไพรในบ้านของเราเนี่ย เอาไปทำยามาขายเรา เนี่ยเขาก็ได้ประโยชน์จากตรงนั้น แต่ถ้าเรารู้คุณค่าที่แท้จริงแล้วเราก็จะหวงแหนมากขึ้น จะร่วมกันดูแลรักษามากขึ้น แล้วจะเป็นประโยชน์มหาศาลสิ่งดีๆ เหล่านี้ อย่างคนที่ไม่เข้าใจเรื่องตัวยา ในป่าเดินเข้าไปในป่าแล้ว เราไม่รู้จักก็อาจเอามาดัดเสียบ อยากให้เขาารู้จักว่ามันเป็นสมุนไพรที่มีค่า ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการรักษาสุขภาพของเรา ก็คงไม่มีใครทำลายมัน แต่ถ้าไม่รู้คุณค่าเราก็สับทิ้งลูกเดียว เหมือนกับต้นหญ้าที่ขึ้นตามบ้านเนี่ย หญ้าบางชนิดก็มีคุณค่าเป็นตัวยา คนที่รู้จักรักษา คนไม่รู้จักถางทิ้งลูกเดียว ในป่าก็เช่นเดียวกันถ้าเรารู้คุณค่า รู้ประโยชน์ของป่าอย่างแท้จริงก็ทำการดูแลรักษาป่าแหล่งนั้นอย่างแท้จริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เรากำลังเรียนรู้ ความรู้ดั้งเดิมเราเกี่ยวกับสมุนไพรในป่าตามว่ามีไหม มันมีอยู่ แต่ถ้ามันไม่ได้รับการถ่ายทอดต่อไปหรือไม่มีการฟื้นขึ้นมา เราก็ไม่เห็นประโยชน์ของมัน เราก็ไม่สนใจที่จะดูแลรักษา ทั้งหมดเนี่ยมันเกี่ยวข้องกัน ทั้งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิดั้งเดิม สิทธิรัฐธรรมนูญ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์หรือคุณค่าของทรัพยากร มันก็ต้องเข้ามาเรียนรู้ด้วยกันทั้งหมดแล้วเราจะรู้จักเข้าไปจัดการดูแลในเรื่องเหล่านี้ได้อย่างถูกต้องแท้จริง ก็จะเกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนยาวนานต่อไป เพราะฉะนั้นโดยสรุปโครงการของเราเนี่ยเป็นโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งให้คนที่มีความรู้ในท้องถิ่นอย่างเช่นปัญหาเรื่องดิน น้ำ ป่า มารวมตัวกันเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน แล้วเอาความรู้ไปจัดการปัญหาให้มันคลี่คลายไป ก็สามารถแก้ได้ แล้วปัญหาเหล่านี้ถ้าเราแก้ได้ก็จะทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น แล้วสุดท้ายก็สามารถที่จะพึ่งพาตัวเองได้ ก็เป็นทางเลือกหนึ่งในหลายๆทางเลือกที่เราจะมาเรียนรู้แก้ปัญหาาร่วมกัน แล้วปัญหาเรื่อง ดิน น้ำ ป่า มันเป็นปัญหาที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่น เพียงแต่ว่าเรายังไม่ได้ลงมือปฏิบัติอย่างแท้จริงเท่านั้นเอง แล้วเวทีวันนี้สุดท้ายก็อยากจะให้ได้คนที่สนใจปัญหาอย่างแท้จริง ก็ให้เห็นว่าปัญหาที่แท้จริงมันอยู่ในท้องถิ่น แล้วก็พยายามที่จะเข้าใจ เพราะเรื่องเหล่านี้มันเป็นเรื่องไม่ค่อยเป็นปกติในชีวิตเรา เอาคนมาจัดกลุ่ม ซึ่งถ้าเป็นเรื่องอื่น เช่นปลูกถั่วเหลือง ปลูกข้าว เราก็มีคนรวมกลุ่มช่วยงานกันอยู่แล้วมันก็สำเร็จไป บรรลุผลไปอย่างหนึ่ง แต่พอถึงขั้นเรามาฝึกวิถีคิด วิถีแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่ององค์ความรู้เนี่ย มันไม่ใช่วิถีปกติของชาวบ้าน เพราะฉะนั้นก็ต้องใช้ความพยายามพอสมควร ในการที่จะทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ขึ้นมา เพราะว่าเดี๋ยวนี้ไม่ว่าที่ไหนก็ตามจะแก้ปัญหาคนในชุมชนในท้องถิ่นต้องมีการรวมตัว เป็นเครือข่าย เพื่อที่จะทำความเข้าใจ หรือเรียนรู้ตลอดเวลา แล้วเอาความรู้เนี่ยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา มันจะแก้ไขปัญหาได้ แล้วโดย

รวมในเวทีวันนี้ก็จะพยายามจะระดมกันออกมาให้ได้ ไล่กันมาตั้งแต่บางท่าน หลายท่านในที่นี้เป็นผู้นำชุมชน เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานป้าชุมชน ประธานประชาคม กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นนี้ เบื้องต้นก็ขอความกรุณามั่นเป็นความจำเป็น อาจจะเริ่มตั้งแต่ทำแผนที่ตำบล ทำอะไรก็แล้วแต่ให้มันครบกระบวนการเพื่อที่เราจะได้ค่อยๆเข้าใจร่วมกัน บางทีก็บอกว่าในตำบลเวลานี้ก็รู้กันอยู่แล้วทำไมจะต้องมาทำแผนที่อีก เดียวก็รู้ว่าท่านรู้ดี ท่านรู้พอหรือยัง ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า อะไรเป็นปัญหามันอยู่ที่ไหนอย่างไร เราจะป็นขั้นเป็นตอนไป แต่สุดท้ายขอให้ทุกคนตระหนักในปัญหา แล้วก็สนใจที่จะมาช่วยกันแก้ปัญหา แล้วก็ร่วมกันเรียนรู้ เป็นหนทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ สู่การเรียนรู้ที่แท้จริงได้ ส่วนทางเจ้าหน้าที่โครงการก็เพียงมาสนับสนุนจัดเวทีให้ จัดทำเอกสารให้ ก็เป็นผู้ช่วยของท่าน เพราะคนที่จะทำวิจัยที่แท้จริง ก็คือผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ซึ่งศัพท์ทางวิชาการก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามารวมกลุ่มเรียนรู้ เรื่องนั้น แก้ไขปัญหาเรื่องนั้นอย่างแท้จริง เพราะถ้าแก้ปัญหारेื่องที่ชัดเจน อยากจะแก้ปัญหारेื่องที่ดิน จนกระทั่งสุดท้ายสามารถทำให้คู่แลร์รักษาที่ดิน ทั้งที่ดินสาธารณะประโยชน์ได้ สามารถทำให้ออกเอกสารสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายได้ ประโยชน์ตกกับใคร ประโยชน์จะตกอยู่กับผู้ร่วมมือกันแก้ไข ผู้ที่ประสบปัญหาร่วมกันแก้ไข สุดท้ายก็แก้ไขปัญหาก็ได้ ก็ทำให้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านมันอยู่ได้ หรือว่ากรณีที่ดินที่ยังไม่ออกเอกสารสิทธิ ก็สามารถออกเอกสารสิทธิได้ มันไปติดขัดว่าด้วยบทกฎหมายก็จำเป็นต้องรวมกลุ่มกันช่วยแก้ไข ให้กฎหมายนั้นมันเปลี่ยนแปลงไปตามที่เราต้องการ

ต่อไปเป็นการแบ่งกลุ่มเพื่อทำแผนที่แบ่งเป็น 4 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1. เมืองงาย	อยู่ศาลาหลังใหม่ 18 คน
กลุ่มที่ 2. เมืองงาย	อยู่หน้าวิหาร
กลุ่มที่ 3. ปิงโค้ง	อยู่ที่ศาลาประชาคม
กลุ่มที่ 4. ปิงโค้ง	อยู่โรงครัว

วันนี้ก็ขอให้แต่ละบทบาทนำเสนอแลกเปลี่ยนกัน ขอให้ช่วยกันทำในเรื่องของแผนที่ของตำบลตัวเอง อย่างกรณีเมืองงายแยกเป็น 2 กลุ่ม มีอยู่ 4-5 เรื่อง ที่จะขอให้ช่วยกันทำ หนึ่งลองทำแผนที่ของชุมชนในตำบลเมืองงายและปิงโค้งว่าถนนสายนี้หมู่บ้านตั้งอยู่ที่ไหนบ้าง และมีหมู่บ้านอะไรบ้าง ในตำบลมีลำห้วยหลักอะไรบ้าง ลำห้วยสาขาอะไรบ้าง ในกรณีตำบลเมืองงาย ห้วยแม่งายและติดลำห้วยแม่งายจะมีห้วยย่อยมาลงที่ห้วยงายอีก แล้วก็ยังมีอ่างเก็บน้ำที่ไหน อ่างเก็บน้ำแม่งายหรืออ่างเก็บน้ำระบบเหมืองฝายที่ไหนบ้าง ไม่ว่าจะเป็นฝายไม้ ฝายคอนกรีต หรือว่าฝายน้ำล้นก็ได้ แล้วก็ดูว่าแต่ละฝายเอาน้ำเข้านาที่ไหนบ้าง บ้านไหน นาก็ไร่ รับน้ำเท่าไรบ้าง แล้วก็พื้นที่ป่า ว่า

บ้านตัวเองมีป่าที่ไหนบ้าง ป่าอนุรักษ์หรือว่าป่าเขตอุทยาน สุดท้ายอยู่ที่การเกษตร อันสุดท้ายนี้ก็แล้วแต่ถ้าทำได้ ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่เป็นไร แต่ให้เลือกอยู่ 4 ตัวนี้ เรื่องของแม่น้ำสายหลัก เรื่องของเหมืองฝาย เรื่องของป่า ซึ่งบอกว่าเหมืองทั้งหมดมี 4 กลุ่ม ซึ่งมีฟอหลวง กำนัน แก่เหมือง แก่ฝาย หัวหน้าอย่างเก็บน้ำ ทั้งเกษตร ประชาคม ก็ขอให้แต่ละกลุ่มช่วยกันระดมหน่อย วาดเป็นแผนที่ออกมา แล้วหาคนนำเสนอ 1 คน

ช่วงนำเสนอผลที่ได้จากการแบ่งกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ 1. ตำบลปึงโค้ง

ได้รับข้อสวัสดีครับท่านผู้เข้าร่วมอบรม สัมมนาเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผมเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านแม่ป๋าม ต.ปึงโค้ง ก็ร่วมกันหลายๆฝ่าย หลายๆ คน เขียนแผนที่มาตามที่เขากำหนดให้ คือต.ปึงโค้งเขตติดต่อกับอ.ไชยปราการ เริ่มจากไชยปราการก็เป็นบ้านหัวโท หมู่ที่ 6 การทำมาหากินของหมู่บ้านหัวโท คือส่วนใหญ่จะหาหินจากป่า พื้นที่ราบ นา ไม่มี แล้วก็มีมาหมู่ 9 ห้วยจะผ่าน ก็หาหินจากป่า หาหินจากไร่ นาไม่มี แล้วก็มีมาบ้านหัวหลัก หมู่ 7 หมู่ 7 นี้ก็มีไร่ หาหินกับไร่โครงการหลวง เพราะโครงการหลวงตั้งอยู่ที่นั่น ห้วยหลักก็มี 2 หมู่บ้าน คือบ้านห้วยลึก แยกออกมาเป็นบ้านคนเมืองก็คือนบ้านใหม่สามัคคี หมู่ 10 มาอีกบ้านก็หมู่ 8 บ้านปางไม้ บ้านปางไม้นี้ก็หาหินเรื่องหิน อีกบ้านบ้านปางเมืองหมู่ 2 มีพื้นที่ราบเยอะ มีสวนลำไย ค่อนั้นก็เป็นบ้านปึงคัง ไม่มีพื้นที่ทำกิน มีแต่ไร่ สวน แล้วก็เข้าไปทางสายพร้าว มีแม่ป๋าม แม่ป๋ามนอก แม่ป๋ามใน แม่ป่ากู่ สันโป่ง ปางมะเภา กิ่งไฮ ปางมะกอ ห้วยน้ำริน กอดป่าปง ปึงโค้งมี 13 หมู่บ้าน มีเต้าแม่น้ำ แม่น้ำที่จะมาหล่อเลี้ยงต.ปึงโค้งนี้ก็เริ่มจากหมู่บ้านหัวโท คือเป็นลำน้ำแม่ก้อย มาลงที่ลำน้ำป๋าม บ้านอนนี่ลำน้ำป๋าม ลำน้ำป๋ามมาน้ำแม่ก้อย จากหัวโทมาชนกับลำน้ำแม่ป๋าม แล้วจากปางเมือง ปางไม้ อยู่ระหว่างครึ่งกลางที่มีน้ำแม่อีกแม่หนึ่ง คือน้ำแม่มาด น้ำแม่มาดนี้ก็มาชนกับน้ำแม่ป๋ามเหมือนกัน น้ำป๋ามก็มาชนกับน้ำปึง ลำน้ำปึงก็มาจากเมืองงาย ส่วนสาขาที่ย่อยๆก็มาจากห้วยปง ห้วยปลาตุก อย่างห้วยปลาตุก ลำน้ำห้วยโป่ง อันนี้มาจากปางมะเภา ถ้ามาจากกิ่งไฮก็เป็นลำน้ำอีกแม่หนึ่ง ซึ่งกิ่งไฮนี้เขตติดต่อกับสายพร้าวมา ก็มีน้ำหลายๆสายที่หล่อเลี้ยง ส่วนใหญ่น้ำสาขาย่อยก็มาลงที่น้ำปึง ปัจจุบันนี้ เมื่อก่อนเมื่อ 20 ปีที่ผ่านมา น้ำนี้จะลึกทุกแม่ โดยเฉพาะน้ำป๋ามจะท่วม แต่ปัจจุบันน้ำนี้จะข้ามได้ทุกที่ แม้แต่หลังฝายที่บ้านแม่ป๋าม เมื่อก่อนนี้เป็นน้ำที่เย็น สาเหตุคงจะสังเกตได้คือป่าน้อยลง เพราะคนหาหินจากป่าโดยไม่คำนึงว่าหาหินไปแต่ก่อนนี้ตัดไม้กัน จะต้องหาไม้ 4-5 ต้น เพื่อมาทำเดือนไม้ แต่วันนี้ยังไม่สำคัญเท่าการล้มป่า ถางไร่ แล้วก็เผาถ่าน เผาถ่านนี้จะเสียหายมากกว่า เพราะฉะนั้นพื้นที่ทำกินในปึงโค้ง พื้นที่นาจะอยู่ที่บ้านแม่ป๋าม ปางมะเภาส่วนอื่นจะเป็นไร่แทบทั้งสิ้น พื้นที่ทำกินก็ไม่มาก ส่วนพื้นที่ป่าก็ไม่มาก จะมี 2 ลักษณะ คือป่าปลูก ป่าปลูกก็คือสวนป่า แม่พา

อ้อยจะควบครึ่งกลางระหว่างต.ปิงโค้ง หมู่บ้านแม่ป๋าม บ้านแม่ไก่อ๋ง ส่วนสายตะวันออกทางน้ำป๋ามนี้จะเป็นป่าอุทยานแห่งชาติศรีล้านนา ฉะนั้นการป้องกันป่าชุมชนตามที่ผมเคยไปกับทางกรุงเทพ คือมันไปติดที่เขาไม่ให้ตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่เขตอุทยาน เคยมีปัญหาในวุฒิสภา การตั้งป่าชุมชนจะต้องมีกฎหมายรองรับ แต่เมื่อก็มีคนปนว่ามีแต่เวทีเมื่อไหร่มันจะสิ้นสุด การเปิดเวทีนี้จะต้องเปิดไปเรื่อย ๆ จนกว่าความเห็นของแต่ละคนมารวมเป็นจุดเดียวกันถึงจะไปกันได้ เพราะเดี๋ยวนี้เราต่างคนต่างคิด ต่างคนต่างทำก็ดีกว่าได้มาเปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เมื่อมาก็ฟังอาจารย์มังกรเขาอธิบายได้ดี ผมก็คงจบแค่นี้ครับ

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ครับก็เห็นภาพรวมของปิงโค้ง หมู่ที่ 1 ก็จะเห็นได้ว่าเมื่อที่พ่อหลวงอธิบายว่า ถนนฟากนี้เมื่อก่อนเป็นน้ำแม่ป๋าม เป็นเขตสวนป่าปลูก ฟากทางขวามือทางนี้ก็เป็นเขตอุทยานแห่งชาติเขียงดาวประกาศเมื่อปี 2543 เป็นป่าอนุรักษ์ ทางฟากน้ำแม่ป๋ามก็เป็นป่าอนุรักษ์ของพระราชชาติศรีล้านนาประกาศปี 2532 จะเห็นได้ว่าแต่ละพื้นที่ป่าตรงนี้จะป็นป่าอนุรักษ์ทั้งหมดเลยก็เห็นภาพรวมพอสมควรอยู่ เดี่ยวดูของปิงโค้งอีกกลุ่มหนึ่ง

สวัสดิ์ครับ ผมเป็นอดีตผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11 ปัจจุบันผมทำงานเกี่ยวกับร่วมกับเครือข่าย เป็นคณะกรรมการ และเป็นผู้ประสานของต.ปิงโค้ง พุดตามหลักแล้วอย่างที่พ่อหลวงได้พูด ต.ปิงโค้งส่วนใหญ่จะอยู่ในป่า มามองภาพรวมแล้ว ต.ปิงโค้งมีเขตป่าที่กว้างขวางทุกหมู่บ้าน ไม่มีหมู่บ้านใดที่ไม่มีป่า มีทุกหมู่บ้าน มีแต่ปิงโค้งบ้านเดียว หมู่ที่ 3 แปรตกกว่าเพื่อน มีป่าแต่ไม่มีป๋ามันแปลกใจมีแต่พื้นที่ทำกิน เพราะบ้านปิงโค้งเป็นสวนป่า ไม่มีป่าอนุรักษ์ ผมจะพูดบรรยายเรื่องป่า ข้างบนก็จะป็นหัวโท ผมจะพูดเหมือนพ่อหลวงพูด นี่ก็บ้านห้วยจะดำน บ้านห้วยลำหมู่ 7 บ้านแม่จำจี้ ผมจะพูดเน้นเรื่องน้ำ น้ำนี่เป็นสิ่งสำคัญ เหมือนกับสายเลือดที่หล่อเลี้ยงเรา มา ต.ปิงโค้งก็มีฝายอยู่หลายด้าน มีทั้งใช้ได้และใช้ไม่ได้ก็มี อย่างบ้านปางมะเภาที่มีอยู่ 2 ฝาย 3 ฝาย มีฝายแม่ปู้อันนี้ก็ใช้ทางการเกษตร บ้านดงมะปาที่ทางเข้าบ้าน เมื่อก่อนนี้น้ำแม่ปู้นี่เป็นน้ำใหญ่ เดี่ยวนี้หินมันพุนเพราะว่ามันไม่มีน้ำ ตามหลักหน้าแล้งเดือนเมษายนนี้น้ำมันขาดแคลน ระยะเวลาช่วงกลางพรรษานี้น้ำก็พอมีพอสมควร ที่เอามาใช้การเกษตรได้ ทำไร่นาได้ หลังจากเกี่ยวข้าวแล้ว บางส่วนก็ทำไร่ ทำสวน หรือว่าทำสวนหอม เป็นบางส่วนจะทำมากก็ไม่ได้เพราะน้ำไม่เพียงพอ สายหัวโป่งก็เหมือนกัน เมื่อก่อนนี้ยังจำได้ เมื่อก่อนนี้ยังเป็นหมู่ 4 ไม่ใช่หมู่ 11 ร่วมกับปางมะเภาอยู่ ก่อนที่จะเปิดอ่างที่น้องรู้ไหมครับว่าเป็นป็นยังไปถึงน้ำแห้ง เพราะต้นไม้ แก้วริมไถห้วยชาวบ้านพากันล้มกันเลื้อยเพราะว่าน้ำจะท่วม พอล้มป่าแล้วปัจจุบันน้ำหัวโป่งไม่พอให้เห็นความคิดของคนเราแตกต่างกันว่า มองข้ามว่าน้ำจะท่วมแล้ว น้ำท่วมมันจะตาย ก็ตัดเอาไปใช้ประโยชน์ เอาไปขายให้นายทุน ผลประโยชน์อยู่ที่

นายทุนไม่ใช่คนทำ คนทำก็แค่เลี้ยงท้องเลี้ยงไส้ ที่นี้ปัญหาที่ว่าน้ำห้วยโป่งไม่เพียงพอ อีกต่อมาก็สร้างอ่างฟอรวางขึ้นมามาก ฟอหลวงวงก็เหมือนกัน คณะกรรมการหรือว่าแกเหมือน แกฝ่าย ปางมะเผาเนี่ยเขาดูแลเต็มที่ ก็ไม่แพ้คนลักลอบตัดไม้ ชุนหัวน้ำไม่มีไม้ตะเคียนล้มเพียวไร ไม่มีเตี้ยวนี้ แต่ก่อนนี้ไม่มีว่าต้นไม้ใหญ่นี้ไ้จะไหลกันเยอะ แต่เตี้ยวนี้ไม่มีแล้วน้ำ ก็รู้สึกว่ามันค่อยเพียงพอ เอามาช่วยฝ่ายหัวโป่งยังไม่มี อันนี้แหละคือปัญหา ถ้าเราไม่ดูแลไม่รักษาป่าไว้ให้ลูกหลานเรา ต่อไปลูกหลานเราจะลำบาก จะหากินอะไร ป่าไม่มีหลายอย่าง อย่างสวนป่าเนี่ยอย่างฟอหลวงอินทรวาป่าธรรมชาติป่าอุทยานเนี่ยมันคนละอย่างกัน ป่าธรรมชาติมันมีหลากหลาย มีทั้งยาสมุนไพร อาหารทุกอย่างอยู่ในนั้น นก ไม้ ก็ได้กินผล ถ้าเป็นสวนป่าหมดสิทธิ์ นกก็ยังไม่ได้กินผล เพราะเป็นป่าไม้สักหมด นกจะกินไม้สักก็ไม่ได้ จะกินผลไม้ ไ้้อย่างอื่นที่กินได้ ถ้าเป็นสวนป่าของไม้สักเนี่ยนกก็ยังไม่มี สัตว์ป่าก็จะไม่มี ชาวบ้านจะทำมาหากินก็ไม่มี ไม่เหมือนป่าธรรมชาติ ที่เราดูแลรักษามันมีทุกอย่างอยู่ในนั้น แม้แต่เห็ดก็ยังได้ ถ้าเป็นสวนป่าโดยเฉพาะป่าสักเนี่ยเห็ดก็ยังไม่ออก มันแตกต่างกันระหว่างกลไกของรัฐกับของชาวบ้านที่ดูแลมันแตกต่างกันอย่างนี้แหละ เรื่องยาสมุนไพรก็เหมือนกัน ไม่มี เขาถางหมด ไม่มีอะไรสักอย่าง เหลือแต่แผ่นดิน ที่เราปลูกใหม่มันก็ดี ไม่ใช่ไม่ดีแต่ที่ผืนดินที่เราปลูกมันจะไม่มี แต่ป่าธรรมชาติมันมีทุกอย่าง ยังมีถึงปัจจุบัน ขณะนี้ทุกอย่างมีแต่หายก็ยังมีหน่อ เห็ด ยาสมุนไพรทุกอย่าง แล้วมาอีกบ้านหนึ่งที่เป็นบ้านหมู่ 2 เขาก็มีฝ่ายเหมือนกัน มีฝ่ายอ่างบ้านคง อันนี้คือบ้านหมู่ 3 บ้านคง ก็มีหลายหมู่บ้านที่มีฝ่าย มีปางมะเผา แม่ปาม ปางเพื่อง มีอ่างแม่หางบ้านแม่หาง แล้วก็ยังมีอีกฝ่ายหนึ่งที่ปางมะเผาที่ใช้ไม่ได้ ฝ่ายแม่ป่าดู่ที่หลังโรงเรียน เตี้ยวนี้ดินอยู่ข้างหลังฝ่าย เมื่อก่อนนี้ฝ่ายที่ปางมะเผามีถึง 2-3 เมตร เตี้ยวนี้ไม่มีสักเมตร เพราะมันทำหลังฝ่าย เพราะมันขึ้นเขิน 4-5 ฝ่ายเนี่ยเราก็เสียตายนเงินงบประมาณที่สร้างไว้ เหมือนกับว่าเอาเงินไปทิ้งไม่ได้รับผลประโยชน์อะไรสักอย่าง เป็นฝ่ายคอนกรีต สร้างไว้โดยเปล่า การเกษตรก็ไม่ได้ใช้เพราะว่าดินมันเค็ม ที่เรียกว่าดินมันเอนจึงใช้ไม่ได้ในปัจจุบันนี้ ผมขอบรรยายจบแค่นี้

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ก็เห็นแล้วนะครับในส่วนของปิงโค้ง อันที่ขาดตกหล่นไปหรือว่าไม่มีน้ำก็มี ก็เอามาเสริมแต่งให้มันเต็มของปิงโค้ง ก็พี่น้องเมืองงายก็คงจะเห็นสภาพปัญหาของปิงโค้งด้วย เพราะในปิงโค้งเนี่ยมันเป็นดงไม้สัก แต่ก่อนไม้สักทางเชียงดาว แม่ปามมีเยอะ เป็นจุดจุดหนึ่งที่มีความหลากหลายของไม้สักค่อนข้างจะสูง แล้วพอหมดแล้วทางป่าไม้ก็มาปลูกไม้สักต่อ ซึ่งการปลูกป่ามันไม่เหมือนป่าธรรมชาติ มันมีความแตกต่างกันอยู่ ผมเองก็ยังไม่สรุปอะไร ในส่วนของด.ปิงโค้ง จะดูของเมืองงายอีก 2 แผนที่ก่อน

กลุ่มที่ 2. ค. เมืองงาย

ก็สวัสดิ์และครอบครัวพี่น้องที่เข้าร่วมในวันนี้ ผมก็น้องใหม่ที่เข้ามาสู่วงการ ก็คิดว่าก็ขอพี่น้องทุกคนให้ข้อมูลในแต่ละกลุ่มออกมาลักษณะอย่างนี้ ก็ได้วิถีทางร่วมแรงร่วมใจกัน ว่าคิดว่าเห็นออกมา ผมคนบ้านแม่ป๋าม ถ้าพูดออกไปไม่ตรงตามที่พูดก็ขอโทษไว้ ณ ที่นี้ด้วย พื้นที่ด.เมืองงายทั้งหมดที่อยู่ในเขตปากมี 10 หมู่บ้าน ขณะนี้มี 11 หมู่บ้าน รวมทั้งหนองกระแตะ แต่ว่าหนองกระแตะนี้ตัดออกไปแล้ว แต่ที่เข้าเครือข่ายด้วยกันมี 10 หมู่บ้าน พื้นที่ของด.เมืองงาย มี 2 อย่างหลักๆ มีอ่างน้ำแม่งาย กับอ่างน้ำแม่ข้อน ซึ่งแต่ก่อนนี้ ด.ปิงโค้ง หรือ ด.อื่นก็ไม่มีอ่างน้ำ แต่เมื่อมีอ่างน้ำแล้วก็มีอ่างน้ำห้วยแม่งายกับแม่ข้อนเนื่องจากบ้านเราไม่มี เข้าสู่ทิศทางเข้าสู่ในภาคของด.เมืองงาย พี่น้อง เข้าสู่ในพื้นที่ของด.เมืองงาย แต่ละหมู่บ้าน อันนี้ก็แยกเข้าไปทางสหกรณ์ บ้านแม่ข้อน บ้านใหม่ อันนี้จะเข้าทางปากทางเมืองงาย ก็ทะลุไปถึงบ้านสวรรค์และทะลุไปถึงสี่แยกพระธาตุ อันนี้ก็พื้นที่ของด.เมืองงาย อย่างเมื่อก่อนเข้าไปทางบ้านหนองบัว คอนนี้ก็เลยไปทางบ้านนาหวาย แล้วเขตทางเหนือติดกับทุ่งข้าวพวง ทางตะวันออกติดกับห้วยบง ทางด้านทิศตะวันตกติดกับเมืองคอง ทางทิศใต้ติดกับด.เชียงดาว พี่น้องก็คงรู้อ่างแม่ข้อนไหลเชื่อมลงมาจากที่สูงคือที่ป่าลงมาพื้นที่ข้างล่าง มีแม่น้ำหรือว่ามีฝายที่ก่อกำเนิดจากฝายเส้นนี้มีฝายโค้งเหล้า ฝายบ้านใหม่ ฝายแม่ข้อนสรุปแล้วมันมี 10 ฝายด้วยกันที่รับน้ำจากฝายแม่ข้อน แต่ส่วนน้ำแม่งายนี้ก็สร้างพร้อมกันก็กินน้ำทั้งหมด 8 ฝาย 8 ฝายนี้เป็นฝายใหญ่ ก็คิดว่าเส้นทางต่างๆที่เส้นน้ำลงมานี้ก็โดยพื้นที่นี้ก็เป็นการเกษตร ที่ทางลงมาก็เป็นพี่น้องทางสบงาย เป็นแอ่งน้ำสุดท้ายที่พื้นที่การเกษตร หลังจากที่พี่น้องได้ทำการเกษตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว น้ำทุกหยดทุกหยดที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง ให้เป็นโครงการว่าทำด้วยใจให้อยู่ในเครือข่ายที่ว่าจะทำอะไรให้น้ำแม่ปิงอุดมสมบูรณ์ ก็จะต้องเกิดมาจากคันสายปลายเหตุ คันสายก็เกิดมาจาก หนึ่งคือไม่มีการตัดต้นไม้ทำลายป่าอย่างเก็บน้ำก็จะซับน้ำได้ตลอดถึงน้ำแม่งายด้วย แล้วก็ตลอดถึงพื้นที่การเกษตร ถ้าใครยังไม่ใช้น้ำในช่วงนี้ ทางฝายแม่ข้อนก็จะประกาศกักเก็บน้ำ แล้วก็มีเปิดเป็นระยะ ถ้าเราจะเปิดก็ต้องไปเปิด ถ้าเปิดตามอำเภอใจก็คิดว่าน้ำในอ่างก็จะไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นพื้นที่ที่พี่น้องจะทำนี่ก็เป็นพื้นที่การเกษตร นี่ก็พื้นที่การเกษตรของพี่น้องสหกรณ์ บ้านสหกรณ์บ้านปู้มือง นี่ก็พื้นที่การเกษตรหมู่ 2 หมู่ 3 คู่อาร่วมกัน สำหรับฝายแม่งายมีอยู่ 8 แต่ที่มันเป็นฝายใหญ่ เส้นฝายหลักลงมาก็แยกย่อย ในพื้นที่ของเกษตรตำบลเมืองงายนี่ก็เป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นก็คิดว่าน้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ก็อยู่คู่กับมวลชนของเรา อยู่กับมนุษย์ของเรา เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าน้ำใช้กันไม่เหลือก็จะเกิดความแห้งแล้ง ก็คิดว่าในภาพของกลุ่มที่ 2 ก็ขอพูดให้พี่น้องฟังเพียงคร่าวๆ แต่ละความอาจไม่ชัดเจน เดียวกลุ่มที่ 1 อาจจะพูดต่อ

นายโอฟาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

เราก็เห็นแล้วว่าคงไม่คิดว่าเมืองงายจะมีฝ่ายเยอะขนาดนี้ ก็เพื่อมารู้มาเห็นว่าคนเมืองงายมีเหมืองฝายที่รองรับเขื่อนา เข้าทุ่ง เข้าปุม 20 กว่า ปุม ซึ่งก็มีการจัดการโดยคณะกรรมการอ่างและกรรมการหมู่บ้าน ค่อยไปเชิญกลุ่มต่อไป

ตัวแทนตำบลเมืองงาย

ครับนี่ก็เมืองงายกลุ่ม 1 ผมนายสมเดช ตำบลเมืองงายที่เป็นชุมชนมีอยู่ 5 หมู่บ้าน ที่จริงเรามี 11 หมู่บ้านด้วยกัน ลำน้ำหลักของเมืองงายมีอยู่ 2 สาขา คือ 1 ลำน้ำแม่งาย 2 ลำน้ำแม่ขื่อน นี่คือน้ำเมืองงาย นี่คือน้ำแม่ขื่อน ลำน้ำย่อยก็มี 4 สาขา อันนี้ไม่ได้ว่าลงในนี้ สาขาที่มีห้วยโป่งขาม น้ำห้วยแม่วัน น้ำห้วยหก น้ำแม่งายมีฝายทั้งหมดอยู่ 12 ฝาย แม่ขื่อนฝายใหญ่มีอยู่ 6 ฝาย มันเป็นป่าไม่ค่อยสมบูรณ์ก็เลยใช้สอยไม่ได้ บ้านสวรรค์หมู่ที่ 11 อันนี้ไม่มีป่าชุมชน บ้านใหม่ก็ไม่มีป่าชุมชน บ้านป่าสักก็มีป่าชุมชน แต่ใช้ไม่ได้เพราะไม่สมบูรณ์ บ้านหนองบัว บ้านม่วงโง้มใช้ป่าร่วมกันก็เลยเป็นป่าสงวน ป่าชุมชนหมู่ที่ 1 กับหมู่ที่ 5 พื้นที่นี้มี 100 กว่าไร่ แต่ใช้ไม่ได้ ที่ใช้ไม่ได้เพราะเป็นป่าไม้ไม่ใหญ่ เพราะไม้ใหญ่เขาตัดไปหมดแล้ว คนมาก็หลงไม่ได้เห็นแล้วเพราะเขาตัดไปหมดแล้ว บ้านสวรรค์นี่จะเป็นสวนมะม่วงไม่มีป่า แต่พื้นที่ป่ามันไม่มีไม้ใหญ่ เป็นป่าไม่สมบูรณ์ สบงาย น้ำค.เมืองงายพอใช้ ดีแล้วแต่ขาดป่าอย่างเดียว น่าจะให้คนเมืองงายได้ป่าชุมชนที่เป็นป่าจริง ๆ ไม่ใช่ป่าที่ใช้ทุกวันนี้ ครับผมก็มีแค่นี้ครับ

โอนายโอฟาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ครับก็คงจะเห็นภาพรวมของแผนที่ตำบลเมืองงาย และของปิงโค้ง ถ้าเอามารวมกัน มันก็จะออกไปทางบ้านตรบ้านปิงโค้ง จะ

ต่อมาเป็นจุดเดียวกัน เคียววันพุงนี้ผมก็จะขึ้นไปบ้านเมืองนะ บ้านทุ่งข้าวพวง ก็จะเป็นเหมือนกันนี้แหละ แล้วจะเอาแผนที่เนี่ยมาติดต่อกัน แล้ววันมะรืนก็จะเป็นแม่ระ เชียงดาว ก็ทำแผนที่เหมือนกันเนี่ย มันจะเป็นแผนที่ของอำเภอทั้งหมด แล้วก็เห็นว่าแต่ละตำบล แต่ละหมู่บ้านเนี่ยมันมีห้วย มีป่า มีการจัดการน้ำอย่างไรบ้าง ซึ่งที่ทำมาแล้ว 2-3 ตำบล ที่เสนอแผนมาก็เห็นแล้วว่า เรารู้จักตำบลตัวเองขนาดไหน บางที่เราอาจจะมองเห็นในส่วนของตัวเอง อย่างบางที่เราไปข้ามหมู่บ้าน เรายังไม่รู้ห้วยนั้นห้วยอะไร ส่วนที่มากุญเรื่องแผนที่มันมี 2 ส่วน ส่วนหนึ่งอยากให้เราเห็นภาพของตำบลเราอีกทีหนึ่ง เพราะบางครั้งดูเหมือนว่าเราจะเห็นทั้งหมด แต่ความเป็นจริงบางอย่างเราก็ไม่เห็นเหมือนกัน บางคนก็จะเห็นแค่จุดของตัวเอง บางคนก็จะเห็นแค่อย่างตรงนี้ บางคนก็จะเห็นแค่อย่างแม่ขื่อน ซึ่งตอนนี้เราจะเห็นแล้วว่าภาพรวมของค.เมืองงายมันประกอบด้วยหลายอย่าง ประกอบ

ด้วยอย่าง 2 อย่าง ประกอบด้วยเหมืองฝาย 18 ฝาย แต่มีอ่างมาเพิ่มก็เป็น 22 ก็เห็นว่าบางที่มีป่าชุมชน บางที่ก็ไม่มี บางที่ก็เป็นป่าเสื่อมโทรม บางที่ก็เป็นป่าอนุรักษ์ ซึ่งในส่วนภาพรวมเราก็เข้าใจในแต่ละของตำบลไปแล้ว แล้วก็คืออย่างปิงโค้งก็ได้มาเห็นทางเมืองงาย ทางเมืองงายก็ได้มาเห็นทางปิงโค้ง ได้เห็นภาพรวมด้วยกัน ก่อนที่จะได้เข้าสู่กิจกรรมอีกช่วงหนึ่ง แผนที่เก็บไว้เดี่ยวจะได้ใช้ต่อช่วงบ่ายเหลืออีก 1 กิจกรรม เห็นว่าทุกคนมีการมีงานกัน หลายๆครั้งที่เราพูดคุยกันว่าเรามาประชุมกันบ่อย แต่ถ้าดูว่าการประชุมมันก็เป็นแค่การประชุม แต่ถ้าเห็นแล้วมันจะเป็นลักษณะของการพูดคุยกัน แต่บางคนไม่เคยเข้าร่วมประชุม ไม่กล้าพูด พอพูดคุยกันแล้วมันจะเกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง เหมือนปัญหาของตำบลก็เหมือนกัน ทุกครั้งที่เรามาพูดเราก็มาพูดเรื่องปัญหาเนี่ย ถามว่าจากนี้ไปเราจะทำอย่างไร อย่างที่อาจารย์มังกรพูดเมื่อเช้าว่าตอนนี้เราช่วยกันเรียนรู้เรื่องของตัวเอง เรื่องของปัญหาตัวเอง ในขบวนการแก้ปัญหาบางที่มันก็แก้ไม่หมด แต่บางอย่างมันก็ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขพอสมควร เดี่ยวจะใช้กลุ่มเก่า 4 กลุ่ม เอาแผนที่กลับไปแล้วก็ แผนที่นั้นเก็บไว้เดี่ยวจะเขียนเป็นแผนกระดาษเป็นเอกสารมาให้อีกที ช่วยปายนี้จะใช้หัวข้อเดียว ขอให้ช่วยทบทวนปัญหาของแต่ละตำบลของใครของมัน เป็นปัญหาหลักๆ ปัญหาป่า ปัญหาดิน ปัญหาน้ำ อย่างเมื่อที่เมืองงายก็เสนอไปแล้ว เรื่องของป่าชุมชน มาดูว่าสถานการณ์ปัญหาของแต่ละตำบลมีอะไรบ้าง ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่เราต้องการ เรื่องป่า เรื่องต่างๆเนี่ย มันอยู่ที่ไหนของตำบล สมมติว่าเสนอไปป่าของตำบลเมืองงายที่ต้องการป่าชุมชน แล้วป่าชุมชนเนี่ยจะทำอะไร กรณีบ้านสรรหรือบ้านสบงาย ถ้าจะทำจะทำที่ไหน ขอให้เขียนลงในแผนที่ให้ด้วย ระบุในแผนที่ให้ชัดเจนหน่อย แล้วในแต่ละกิจกรรมมีใครบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับพวกเรา กรณีของการปลูกกูดัดไม้ มีใครบ้างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับนายทุนหรือว่าใครไม่ต้องระบุชื่อ ผมอยากให้มันเห็นว่าปัญหาสิทธิของเราเนี่ย อย่างกรณีถ้าอาจารย์มังกรนั่งอยู่เนี่ยผมนั่งอยู่เนี่ยมันไม่มีปัญหากัน แต่ว่าเมื่อใดผมไปผลักอาจารย์มังกรล้ม ผมก็จะเมิดสิทธิ อาจารย์มังกรละ มันก็เหมือนกัน ถ้าเราอยู่ธรรมดาเราไม่มีอะไรมันก็ปกติ แต่ถ้าอยู่แล้วมีคนมาทำอะไร แล้วก็เป็นการละเมิดสิทธิ ซึ่งเมื่อเข้าที่อาจารย์พูดมี 2 อย่าง สิทธิที่เป็นสิทธิส่วนบุคคล ถ้าผมผลักอาจารย์มังกรตกตรงนั้น ผมก็จะเมิดสิทธิอาจารย์มังกร แต่ถ้าผมล้มโต๊ะนี้ลงผมก็จะเมิดสิทธิของคนทั้งหมด ก็คือว่าเป็นหน้าหมู่ของพวกเรา ถ้ามีคนมาทางปากก็คือนั่นคือการละเมิดสิทธิ แต่เป็นสิทธิของชุมชน เพราะบ้านนั้นเป็นผืนป่าที่ชาวบ้านต้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน ก็มีใครบ้างที่เกี่ยวข้อง แล้วก็ในส่วนของเราที่มานั่งกันตรงเนี่ยใครบ้างที่จะสนใจเข้าร่วมแลกเปลี่ยน เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ เดี่ยวเราจะพูดคุยกันเป็นรายกลุ่ม จะไม่ค่อยมีเวทีตำบลแล้ว สมมติว่ากลุ่มของปิงโค้งสนใจพูดคุยเรื่องการจัดทำป่าชุมชน ก็ดูว่าพวกเราใครบ้างที่สนใจ แล้วก็นัดหมายกันทำกิจกรรม จะเดินติดป้าย จะทำแนวกันไฟ หรือจะมีกิจกรรมอะไรก็ได้ จากนั้นต่อไปเราจะลงสู่กิจกรรมแล้ว เวทีที่จะมาพูดคุยจะเป็นหลังจากเสร็จกิจกรรมแล้วจะกลับมาทบทวนกัน เรามาคุยกันหลายครั้งแล้วต้องลงไป

ปฏิบัติบ้าง ปฏิบัติแล้วก็กลับมาพูดคุยกันว่ามีปัญหาอะไรบ้างแล้วก็ลงไปทำต่อ อันนี้ก็เป็นการเรียนรู้ เรื่องสิทธิ เรียนรู้สิทธิเป็นของตัวเองบ้าง หลังจากนั้นไปอยากได้กลุ่มคนที่ชัดเจน ใครที่จะเรียนรู้ของ นโยบายน้ำ กฎหมายน้ำ เรื่องของระบบเหมืองฝาย ใครที่จะเรียนรู้เรื่องของป่าชุมชน ซึ่งที่พอหลวง สมบูรณ์เกริ่นเนี่ย เราได้นั่งฟังด้วยกันแล้ว ปีที่แล้วก็ได้ไปที่หน้าทำเนียบด้วยกัน ก็อยากจะเห็นเป็น ขึ้นเป็นตอน มีอยู่หัวข้อใหญ่และมี 4 หัวข้อทบทวนปัญหาของตำบลว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหาของเราแล้วเราจะทำอะไรบ้าง ถ้าจะทำทำที่ไหน แล้วใครบ้างที่จะมาเกี่ยวข้องร่วมกัน

อ.มังกร ชัยชนะดารา

คือตอนท้ายเนี่ยใครบ้างที่จะเข้าร่วมเรียนรู้ เราต้องเน้นไปว่าคนที่มาเกี่ยวข้องเข้าร่วม โครงการ ก็คือคนที่มีปัญหาเป็นอันดับแรกเลย มีปัญหาเช่นเราอยู่ในบ้าน ป่าเราลดน้อยลงไปตาม ลำดับ มันก็จะไม่มีป่าไว้ใช้สอยหรือใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ก็แสดงว่าทุกคนได้รับผลกระทบ พอได้รับแล้วเกิดอยากจะรักษาป่า ก็ต้องมารวมกลุ่มเข้ากลุ่มกัน หนึ่งในผู้ที่รับผลกระทบหรือมีปัญหาโดยตรง สองคนซึ่งอาจจะไม่ได้มีปัญหาโดยตรงแต่ว่าสนใจอยากจะร่วมแก้ปัญหา นั้น เพราะตระหนักว่า มันเป็นการร่วมกัน อย่างคุณวีระศักดิ์นี้อาจจะไม่เกี่ยวกับปัญหาทรัพยากรธรรมชาติมากนัก แต่ว่า มองเห็นว่าถ้าชุมชนไม่ช่วยกันแก้ไขเนี่ยมันจะเดือดร้อน เดือดร้อนมาถึงตัวเราในทางอ้อมด้วย คือ หนึ่งในผู้ที่ได้ผลกระทบจากปัญหานั้นอย่างแท้จริง หรือที่เรียกว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง สองเป็นผู้ สนใจจริงจังกับปัญหานั้น แล้วเห็นว่ามันเป็นปัญหาของชุมชน เป็นปัญหาของส่วนรวม ก็อยากจะ ร่วมแก้ไข ร่วมเสียเวลาด้วย แต่เนี่ยต้องใช้ว่าเรียนรู้ ไม่ใช่ว่าเรียนรู้เฉยๆ ร่วมกันเรียนรู้เพื่อที่จะนำ ความรู้ไปแก้ไขปัญหา เพราะฉะนั้นเรียนรู้ถามว่ามาแล้วใช้แก้ปัญหาได้จริงหรือเปล่า มันก็รู้บ้างไม่รู้ บ้าง แต่ว่าไม่รู้จริงหรอก จะเห็นว่าเรียนรู้เนี่ยมันต้องใช้เวลาพอสมควร การเรียนรู้อาจจะทำได้หลาย ทางเช่น มาแลกเปลี่ยนกันอย่างนี้ แต่ถ้าแลกเปลี่ยนกันอย่างนี้ความรู้จริงๆอยู่ที่ตัวท่าน เพียงแต่ว่า ไม่มีโอกาสพูดก็ได้มาพูดมาฟังเอง ไม่ได้อยู่ที่ผมอยู่ที่ท่านมาแลกเปลี่ยนกันเมื่อไหร่ อย่างตำบลบาง คนรู้แต่ว่าไม่เคยรู้ไม่เคยคิดไปนับว่ามันมีกี่ฝ่ายในลำน้ำ ก็เห็นว่าที่เราว่ามี 2 อันมันมีตั้ง 6 อัน 7 อัน ก็จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นก็อยู่ที่ตัวท่านเองมาแลกเปลี่ยนกัน เดี๋ยวเราจะแลกเปลี่ยนกันต่อจะรู้ว่าอะไรอยู่ที่ ไหน จะมีใครคิดจะแก้หรือไม่แก้ คิดว่ามันตระหนักถึงร่วมกันมากน้อยแค่ไหนเพียงใด แต่เนี่ยมันก็ อาจจะจัดเวทีอย่างนี้ อาจจะสัมมนาแลกเปลี่ยนกันหรือรวมไปถึงอาจจะไปศึกษาดูงาน หรือลองดู ปฏิบัติอะไรก็ตามที่เป็นการเรียนรู้ทั้งสิ้น แล้วนำเอาผลการเรียนรู้มาใช้เพื่อแก้ปัญหา ทั้งเรียนรู้และ แก้ปัญหาต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นต้องการคนที่เริ่มต้นและเข้าใจจริง แต่ว่าเวลานั้นสุดท้ายก็แก้ได้ เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เข้ามาเรียนรู้โดยตรงเพราะเป็นปัญหาของเขา เพราะเป็นโครงการที่เน้นว่า อัค คาหิ อัคโน นาโต คนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน มันไม่มีใครให้เราไปพึ่งพาได้ตลอด ถ้าไปพึ่งพาเขา เขาก็

คิดคำตอบแทนกลับ ไม่ลูกหนึ่งก็ลูกหนึ่งนั่นแหละ เราต้องพึ่งพาตัวเองเป็นหลัก อันนี้เป็นหลักพื้นฐานของการแก้ปัญหา แต่เขาพึ่งพาตนเองไม่ได้แปลว่าพึ่งพาตนเองทั้งหมด แต่อย่างน้อยก็เริ่มตระหนักในปัญหาและพยายามที่จะช่วยตัวเองอยู่ในระดับหนึ่ง จนกระทั่งมันมีบางเรื่องเท่านั้นที่มันเกินกำลังของเราที่จำเป็นต้องไปพึ่งพาทายนอก มันถึงจะเกี่ยวข้อง แต่สิ่งแรกเราต้องพยายามรู้และเข้าใจปัญหาที่ชัดเจน ก็อยากจะเน้นไว้ตรงนี้ วันนี้อาจจะยังได้คนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ แต่เวทีนี้มีคนมา 40 กว่าท่าน ในเรื่องของปิงโค้งส่วนหนึ่งเมืองงายส่วนหนึ่ง มีใครบ้างที่ตั้งใจจริงจังจริงๆในปัญหานี้ๆ ได้ทุกคนก็ยิ่งดี แต่ถ้าเห็นว่ามันไม่พร้อมอย่างแท้จริงก็ไม่เป็นไร แต่ว่าเอาคนที่มีความตั้งใจและเห็นจริงๆ เข้ามามีส่วนร่วม เราจะได้กลุ่มแกนที่ชัดเจนและแน่นอน ไม่อย่างนั้นที่ท่านเห็นเราจัดเวทีทุกครั้งน่าเบื่อ เพราะอะไร เพราะคนมันไม่แน่นอน จากเวทีหนึ่งมาอีกเวทีหนึ่งไม่ได้มาซะแล้ว เปลี่ยนคน ปัญหามันเลยไม่ต่อเนื่อง เพราะเราจะแก้ปัญหา มันต้องค่อยๆต่อเนื่องกันไป กว่าที่จะเข้าใจเหมือนอย่างผมถือเอกสารขออิมฟอหลวงสมบูรณ์เนี่ย มันเป็นของเวที คส.คอ. ประชาธิปไตยอย่างไร้เยื่อ เพื่อที่สรุปปัญหาความต้องการของคนเชียงใหม่ใน 24 อำเภอ แล้วกว่าจะขับเคลื่อนความคิดของแกนนำชาวบ้าน เราได้มาเป็นเอกสาร อันนี้ต้องใช้ความอดทนอย่างสูง ผมเองผ่านเวทีท้ายๆมา 2-3 เวที ตามไม่ทันเหมือนกันนะ เพราะมันพัฒนามาถึงกลุ่มสุดยอดแล้ว มันเป็นความบกพร่องของผม ผมก็เป็นตัวแทนของพ่อหลวงดิบนะในส่วนนี้ เฉพาะเรื่องนี้ผมเป็นหัวหน้า คส.คอ. ของอ.เชียงดาว แต่ตอนนี้ในทางปฏิบัติ ไม่ใช่ผมแล้ว เพราะผมไม่ค่อยได้เข้าร่วมเวที ก็อาจจะเป็นพ่อหลวงคณิต พ่อหลวงสมบูรณ์ ท่านวีระศักดิ์ หรือใครต่อใครต่อไป ก็ช่วยกันเข้าเวที เพราะฉะนั้นเวทีนี้ถ้ามันคดหล่น แล้วบางทีเวทีต่อเนื่องผมก็ตามไม่ทันแล้ว เพราะฉะนั้นเราก็อยากได้คนที่สนใจจริงๆ แล้วก็ค่อยๆตามเรื่องไปต่อว่า ต่อไปข้างหน้าพอถึงเรื่องที่คืบ เราก็ต้องหาคนที่รู้เรื่องปัญหาที่คืบจริงๆมาให้ความรู้ความเข้าใจ ปัญหาเรื่องน้ำก็เอาคนที่รู้เรื่องกฎหมายน้ำมาอย่างชัดเจน มากกว่าผมมากกว่าอาหาร เพราะว่าเราไม่ได้เรียนรู้ปัญหานี้มาอย่างโดยตรง เราก็ฟังมาก็รู้แต่ไม่ได้ปฏิบัติ ก็ไม่รู้จริง เอาคนที่เขาลงมือเอาจริง ถามอะไรเขาก็ตอบได้อย่างชัดเจน มันก็จะได้รับความรู้เชื่อมโยงไป แม้กระทั่งเรื่องป่าชุมชน ถามว่าวิทยากรที่รู้เรื่องป่าชุมชนอย่างแจ่มชัดมันมีไม่กี่คน ที่รู้แบบทุกส่วนของป่าชุมชนมองไปข้างหน้าได้ไกล อย่างเราทุกวันนี้ก็เรียนแบบมองไปข้างหน้าได้เล็กน้อยๆ ก็ตามมันไป ตามไปจนเจอปัญหาก็กัก แก้อย่างไรก็ช่วยกันคิด บางอย่างก็แก้ไม่ค่อยออก เวลามีการละเมิดในบางพื้นที่ เช่นชาวเขาไปปลูกป่าชุมชนของบางหมู่บ้าน แล้วบังเอิญมีเจ้าหน้าที่รัฐรู้เห็นเป็นใจ ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายเหมือนกันนะ เพราะการละเมิดของสองฝ่ายเกิดมีปัจจัยอื่นเข้ามายุ่ง อันนี้ก็ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจอีกขั้นตอนหนึ่งที่ต้องแก้ไข คงต้องใช้เวลาสัก 30 ระดมปัญหาเอา ปัญหาที่มันยิ่งยวดจริงๆ คงขอแผนที่ดินเพราะว่าต้องแลกเปลี่ยนกัน ถ้าไปรวมอยู่ที่เดียวกัน มันก็จะมีคนพูดอยู่ 2-3 คน

นายวีระศักดิ์

ก่อนหน้านั้นมานาน เกี่ยวกับเรื่องดิน น้ำ ป่า เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเราทั้งนั้น ต่อไปนี้พื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ตำบลเมืองยางนี้ เอาใกล้ๆตัวจะเห็นได้ว่าเรามีแม่น้ำอยู่ 2 แม่น้ำที่ใช้อยู่ทุกวันนี้พวกนี้ใช้อย่างอิสระเสรี แต่ถ้าให้อิสระอย่างเต็มที่ ก็จะมีคณะกรรมการเดินเข้าไปเก็บสตกทำน ต่อไปนี้ด้วยกฎหมายจะได้ก่อออกมา ออกมาชำระเงินจากการที่ท่านใช้น้ำ อย่างมีเตอร์คนที่ มีที่ 2 ไร่ ใช้น้อยก็เสียน้อย ใช้นาก็เสียมาก 10 ไร่ 20 ไร่ก็ขยายต่อไป ต้องชำระต้องเสียเงิน นี่รัฐธรรมนุญเขากำหนด ต่อไปต้องเดินตาม เพราะฉะนั้นขบวนการเรียนรู้เนี่ยเราต้องแก้ไขสิ่งเหล่านั้นให้ได้ ก็คือการรวมตัวกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตรงนี้ ปล่อยใครชำระได้ไหมทั้งที่มันเป็นธรรมชาติ ถ้าไม่ยอมให้สิ่งเหล่านั้นก็ต้องเอาใจใส่ต้องเข้าร่วมขบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนร่วมกัน แล้วนำเสนอโดยเกาะกันเป็นทีมงาน โดยเรื่องนี้คณะทำงานองค์กรเอกชนหรือของรัฐในเรื่องที่ดินได้ถูกต้อง อันนี้ผมขออนุกรอบเพื่อเสริมคณะทำงาน ต่อไปนี้เราต้องพบกับปัญหานั้น บางทีคนที่อายุมากๆอาจจะเสียชีวิตไปแล้ว แต่ลูกหลานต้องมาเดินสู่ระบบนโยบายรัฐที่วางไว้ตามที่รัฐธรรมนุญระบุไว้ว่าจะทำในลักษณะอย่างนั้น ต่อไปท่านจะใช้น้ำอย่างอิสระเสรีนั้นไม่ได้ ในขณะที่เรามองเห็นอยู่ตอนนี้ทำไมมันเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ทำไมเราจะต้องมีการ ประเด็นแรกตอนนี้ผู้ที่ใช้น้ำมีอยู่สองแง่ ในตำบลเมืองยางเสียเงินแล้ว ท่านมีกี่ไร่ต้องเสียตามนั้นแล้วต่อไปนี้เขาจะต้องให้ท่านคิดมีเตอร์ ไม่ใช่สองไร่ก็เสียสองไร่ ใช้ตัวเลขเท่าไรก็ขึ้นไปตามนั้นแหละ คนมีมากก็เสียมากนั้นเป็นส่วนธรรมชาติ ถ้าไม่ต้องการก็ต้องมาลงในลักษณะอย่างนี้ เพื่อเกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่เฉพาะเรื่องน้ำ เรื่องดินก็เหมือนกัน ดินมีลักษณะกำลังทำอะไรอยู่ตอนนี้เราจะเห็นได้จากสื่อต่างๆ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อะไรต่างๆที่บอกให้เราบอกว่าในขณะนี้ นายทักษิณกำลังจะแปลงที่ดินจากเกษตรกรรมหรือจากคนยากคนจนผู้มีอันจะกินอะไรต่างๆ ก็คือที่ดินของคนจนจะตกไปอยู่ที่ของคนรวย แต่ในข้อเท็จจริงนั้นมันไม่ใช่ จากการที่เราเห็นกฎหมายระบุเอาไว้ สปก.ระบุชื่อใครในตอนแรกก็ยังเป็นของคนนั้นอยู่ แม้จะขายมันก็เปลี่ยนชื่อไม่ได้ เรื่องดิน เรื่องป่า ข้าราชการใหญ่ในตอนนี้นักเราต่อสู้กันอยู่ในลักษณะอย่างนี้ หลายคนต้องเสียชีวิตเกี่ยวกับเรื่องนี้ เราจะเห็นได้จากนักต่อสู้เราท่านหนึ่ง ก็คือป่าไม้ ท่านเสียชีวิต ท่านต่อสู้ไว้เรื่องนี้มากมาย เราในฐานะที่เป็นผู้เข้าร่วมอุดมการณ์กับท่าน ต้องมีความเข้าใจในเรื่องกฎหมายกับเรื่องป่าที่เป็นสิทธิของเรา เราจะทำอย่างไร ถ้าเราบอกว่าคณะทำงานภาคองค์กรเอกชน อยากจะทำเพราะได้เงินมันไม่ใช่เพราะบุคลากรเหล่านี้คือผู้เสียสละ คือเป็นผู้มีจิตวิญญาณเป็นสาธารณะกุศลต่อพี่น้องประชาชน ถ้าไม่มีใครเริ่มก็ไม่มีผู้ตาม ผู้จะตามต้องเป็นผู้เสียและผู้เริ่มด้วย ถึงจะเกิดองค์กร องค์กรใหญ่ๆทั้งสองตำบลเอาไว้ ก็คงจะเข้าสู่เรื่อง ก็ต้องขอภัยคำพูดผิดเมื่อที่ ในงานเขาบอกว่าพบทวนปัญหาของตำบลก็ยังมียู่ 4 ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่งมีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา ต่อไปปัญหานั้นอยู่ที่ไหน ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง และใครบ้างที่เข้าร่วม เข้าเรียนรู้ในกระบวนการที่เกิดปัญหาของแต่ละตำบล ในกลุ่มที่ 1 ของตำบลเมืองยาง ก็มีย่อย 4 ประเด็น เป็นประเด็นหลักๆ ประเด็นที่หนึ่ง ก็คือยาเสพติด ถ้าถามว่ายาเสพติดที่เกิดขึ้นนี้อยู่ที่ไหน ความงานที่สั่งไว้ เขาบอกว่าระบุอยู่ที่บ้านแม่จอน และบ้านห้วยโป่งขาม เราดูชื่อไม่ได้เขาบอกว่าในภาพรวม ในตำบลนี้ เกิดขึ้นอยู่ตรงนี้ โดยข้อเท็จจริงมันเกิดขึ้นอยู่ตรงนี้ ใครคือผู้ที่เกี่ยวข้องก็มันมีผู้ค้าในหมู่บ้าน มีผู้เสพในหมู่บ้าน ผมก็มีผู้เสพแต่มันจำกัดคน 2 คน 3 คน ทุกหมู่บ้านในตำบลนี้เป็นผู้เสพ เราปฏิเสธเรื่องนี้ไม่ได้ แล้วต่อไปทำอย่างไร ถึงจะหาทางแก้ไขในสิ่งเหล่านี้ ใบบางเขาสั่งไว้ทำอย่างไร เราต้องจัดขบวนการ ใครคือขบวนการ แกนนำในแต่ละบ้านหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจเข้าไปเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ของแต่ละหมู่บ้าน ถามว่าถ้าสมมติว่าเราจะให้ใครเข้าไปเป็นผู้ร่วมขบวนการแก้ไขไปที่ 4 ของใบบางเท่ากับบุคคลากรที่มีความสำคัญในหมู่บ้านของท่าน เพื่อนำเสนอในเรื่องเหล่านั้นสมมติว่าเอานายก. นายก.เนี่ยพอมีความรู้บ้างก็เชิญนายก.เข้าไปแสดงความคิดเห็น ต่อคณะกรรมการต่ออำเภอ ระดับจังหวัด ระดับชาติ นั่นเป็นเรื่องหนึ่งของยาเสพติด ก็พอจะสรุปได้คร่าวๆในลักษณะอย่างนี้ ประเด็นที่สองขอตามหาพื้นที่ด.เมืองยางดูที่บอกว่าที่ทำกินมีปัญหา ก็เพราะว่าในพื้นที่ของเราส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ พื้นที่ปัญหามันเกิดอยู่ในลักษณะพื้นที่อย่างนี้ แล้วจะทำอย่างไร เราก็บอกว่าเราต้องการยกเลิกเขตปฏิรูป โดยจัดการทำอย่างไร ก็จัดทำเป็นกลุ่มเพื่อนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยใครจะเข้าร่วมขบวนการปฏิรูปโดยตรงนี้ ก็คือคนที่เป็นที่ยอมรับของหมู่บ้านนั้น ที่มันเกิดปัญหา แล้วก็นำเสนอมา โดยตำบล โดยอำเภอ โดยจังหวัด แล้วก็เข้าไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการกันว่าจะต้องนำเสนอในลักษณะอย่างไร เพื่อให้เกิดปัญหาที่ดินนี้เสร็จสิ้นไป เขามองว่าการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ตรงนี้ของเราไม่มีเกือบทุกหมู่บ้าน หมู่ที่ 1,2,3,4 นี่คือป่าชุมชนยังไม่ได้เกิดเราก็ทราบในตอนนี้ เราย่นเสนอเรื่องผ่าน สภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนราษฎรส่งเข้าไปสมาชิกวุฒิสภาถ้าไม่ไปติดต่อโดยตรงนั้นไม่รู้ว่าจะเกิดขึ้นในลักษณะอย่างไร แล้วทำอย่างไรถึงจะให้เกิด มันก็ต้องจัดการในองค์กร เพราะเราจะต้องติดตามในลักษณะอย่างนี้เพราะว่าพื้นที่ของทุกตำบลตอนนี้พื้นที่มันอยู่ในเขตป่าสงวนและป่าอนุรักษ์ เขตทหาร ในพื้นที่ของเรา เขาถามว่าใครคือผู้ที่เกี่ยวข้อง เขาก็บอกคณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานประชาคม จัดประชุมในหมู่บ้านเป็นแกนหลัก แล้วมานำเสนอต่อคณะทำงานในระดับอำเภอ แล้วก็เข้าไปเป็นระดับชาติต่อไป ถามว่าใครคือผู้ทำในลักษณะอย่างนั้น เราก็บอกจะตั้งคณะกรรมการผู้เสียสละเข้าร่วมขบวนการเรียนรู้ คนมีความรู้มีเยอะแต่ผู้เสียสละไม่มี เพราะฉะนั้นเราต้องค้นหาในพื้นที่ของเรา ใครที่มีความรู้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะเป็นองค์กรแต่งตั้ง ต่อไปราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ มันเกิดขึ้นที่ไหนในพื้นที่ของเรา เราคิดว่าทำอย่างไร เราก็บอกว่ามันต้องมีตลาดรองรับพืชผลทางการเกษตรทุกชนิดที่มันเกิดขึ้นในพื้นที่ว่าอยู่ที่ไหน ว่าพื้นที่นี้มันเกิดตรงนี้ แนวทางจะต้องทำอย่างไรก็บอกว่าให้ความรู้

แต่ถ้าเกษตรกรไม่วิเคราะห์ล่วงหน้าว่าจะปลูกอะไร ปลูกมากก็ได้น้อย เพราะมันล้น ไม่ปรับปรุงกันก็
เป็นปัญหา เพราะฉะนั้นต้องมีคนวิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรต่อไปหาอย่างไรรจะให้คนไปเรียนรู้ใน
เรื่องเหล่านี้ เราค้นหาคนต้นแบบอยู่ ที่เป็นเกษตรกรตัวอย่าง เพื่อเรียนรู้เป็นแกนหลัก แล้วนำมา
ขยายในพื้นที่ตำบล ผมคิดว่าแค่นี้ก็น่าจะเป็นเรื่องที่ในกลุ่มที่ 1 ของตำบลเมืองยาง แล้วมองเห็น
ภาพโดยรวม และสรุปได้เป็นอย่างดี

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ค่อนข้างจะชัดเจนในส่วนของการประเด็นปัญหา ในส่วนของสาเหตุ ในส่วนของปัญหาที่โชน
บ้างหลักๆ ใครจะทำบ้าง ในแต่ละส่วนมันเป็นปัญหาระดับนโยบาย 3 อำเภอตกลงกัน มีแม่แดง
เชียงดาว เวียงแหง ที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสสนทนากับคุณสุทธิเดช ที่ดินอำเภอ เท่าที่รู้มาว่าข้างบนมี
สปก.แล้ว สปก.จังหวัดยังไม่ได้ทำ คุณสุทธิเดชให้คำปรึกษาว่าต้องมีการทำหนังสือชี้แจงไปที่ สปก.
จังหวัดเพื่อให้มีการยกเลิกเขตปฏิรูปออก ก็ทักษิณจะเปลี่ยน สปก.ให้เป็นองค์กรอิสระกัน หลายๆ
ส่วนเรื่องของน้ำ ซึ่งจะมีการออกกฎหมายน้ำ การตั้งทรัพยากรน้ำแห่งชาติ กรมทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรายละเอียดจะคุยกันอีกทีว่าถ้าจะเริ่มจะทำอะไรบ้าง ก็เตรียมเอกสารส่วนหนึ่งมา
ก็จะมาพูดคุยเรื่องความคืบหน้าของป่าชุมชนด้วย สำหรับหมู่บ้านที่มีการจัดการป่า และหมู่บ้านที่
กำลังจะเริ่ม เราค่อยมาเรียนรู้ด้วยกันอีกทีหนึ่ง ต่อไปก็เชิญกลุ่มของปิงโค้ง สลับกันเชิญปิงโค้งหมู่ 2

ตัวแทนกลุ่มตำบลปิงโค้ง หมู่ 3.

ครับสวัสดิครับ เรื่องปัญหาทุกปัญหาคงจะเหมือนกัน ปัญหาของพื้นที่ ด.ปิงโค้งข้า
ร้ายแรงกว่าชาวเขาบางพื้นที่ เราจะมาว่าชาวเขาเป็นพวกรุนแรงนั้นไม่ใช่ เพราะเราให้มองภาพรวม
เดี๋ยวนี้ชาวเขาเขาเปลี่ยนวิถีทางแล้ว เขารู้ระบบของเขา เมื่อก่อนนี่เมื่อมาอยู่ปางมะเข เป็นคนจีน
เดี๋ยวนี้เขาเปลี่ยนระบบใหม่ เขาไม่ทำแล้วไร่เลื่อนลอย เขาเปลี่ยนระบบ เขารู้ตัวว่าน้ำแห้ง อย่าง
บ้านผม เมื่อผมเป็นผู้ใหญ่บ้าน ผมไปขอองค์กรของแอดต้า เอาให้บ้านถือคป่าบาง 6 กิโลเมตร ผมไปขุด
ท่อ 3 ครั้ง ขุดเข้าขุดออก 3 ครั้งจะถึงบ้านถือคป่าบางได้ เป็นที่ลำบาก เดี่ยวนี้ชาวเขาเขารู้ตัวว่าการ
ทำลายป่านั้นน้ำมันแห้ง เขาก็เลยยุติกัน ก็ทำเท่าที่ทำได้ แล้วปัญหาที่ดินมีปัญหาคล้ายๆกัน ที่ดิน
ในเขตป่าอุทยาน ที่ดินทำกินยังไม่มีเอกสารสิทธิ น้ำไม่เพียงพอทำการเกษตรเนื่องจากป่าถูกทำลาย
ป่าหมด น้ำแห้ง ต้องการขยายพื้นที่ป่าชุมชน ด.ปิงโค้ง ขออนุญาตออกจากป่าชุมชนและป่าสงวน
ชาวบ้านยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ป่าชุมชน อยากให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนและเจ้า
หน้าที่ของป่าไม่ไปจัดเวทีทุกหมู่บ้านเพราะบางหมู่บ้านไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องป่าหรือกฎหมายป่า
ถ้าเราออกกฎหมายป่ามันไม่ทันกันก็ต้องทำไปเรื่อยๆ เราต้องดูแลป่าของเราไปก่อน เพราะกฎหมาย

เดียวมันอยู่ที่ไหน เราก็รู้กันอยู่ เราเข้าไปทำเนียบ 2-3 ครั้ง แล้วมันติดที่ ส.ว. พูดตรงๆเลยมันเลย ไม่ผ่าน แต่ความจริงมันผ่านแล้ว แล้วหมู่บ้านกลุ่มเป้าหมายที่จะทำป่าชุมชน เป้าหมายที่ป่าถูกทำลายเราจะไปเจาะลงที่นั่น เอาเป็นป่าไป วันนั้นผมไปประชุมที่ลำพูนเขาก็บอกว่ามีแผนป่าชุมชน ต้นแบบแค่เราหาแล้วมันไม่มีป่าชุมชนต้นแบบ ก็ไม่มีเราก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จะคิดอย่างไร จะบังคับก็ไม่ได้ อันนี้ก็สำคัญ ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องป่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และประชาคม คณะกรรมการ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มเยาวชน ผมก็มีแค่นี้ครับ

นายโสภา อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ก็ค่อนข้างจะเป็นปัญหาเหมือนกันหลายๆที่ ก็มีประเด็นปัญหาหลักๆอยู่แต่จะมีแตกย่อยออกไปก็คือองค์การป่าชุมชนกับเรื่องของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ซึ่งเดี๋ยวตอนสุดท้ายจะสรุปอีกที เชิญเมืองงายหมู่ 2 ครับ

ตัวแทนกลุ่มตำบลเมืองงายหมู่ 2.

คือปัญหาของเมืองงายที่แรกก็เรียกว่ามี 2-3 ปัญหา พอตัดก็ปรึกษาหารือกันกลุ่ม 2 ก็บอกว่าเอาปัญหาเดียวพอ ก็ดิน น้ำ ป่า ถ้าป่าดี ก็ดินดี น้ำดี หลายหมู่บ้านก็อยากให้มีการป่าชุมชนทุกหมู่บ้าน ในด.เมืองงาย ปัญหามันก็มีอยู่หลายประเด็นที่เราว่าอยากจะให้มีการป่าชุมชนทุกหมู่บ้าน ปัญหาแรกก็คือว่า แต่ละชุมชน แต่ละหมู่บ้านยังไม่เข้าใจในการจัดการป่าชุมชน ทุกหมู่บ้านของด.เมืองงายที่ผมได้เคยเข้าไปประสานงานและเอาหนังสือไปให้เขามาเกี่ยวกับป่าชุมชน เขาก็ไม่มา ก็ไม่เข้าใจจริง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องป่าชุมชนหลายอย่าง อยากให้แกนนำทุกหมู่บ้านมาร่วมกันจัดการป่าชุมชน แล้วก็ส่งเรื่องเข้าไปหาทางอำเภอ วันนี้โอฬารก็คงได้แบบฟอร์มมาแล้ว อยากจะให้ทุกหมู่บ้านมีป่าชุมชน แล้วอีกปัญหาคือปัญหาเขตติดต่อเขตป่าที่เราจะทำป่าชุมชนมันเป็นป่าอนุรักษ์แล้วก็มีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่างๆ พ.ร.บ.ป่าชุมชนตามที่ผมรู้เขาไม่ผ่าน ไม่ใช่หมายถึงว่าเราทำป่าชุมชนไม่ได้ แต่เราต้องทำก่อน เพราะว่าพ.ร.บ.ป่าชุมชนออกมานี้จะนับถอยหลังไปอีก 5 ปี เราจัดการในเรื่องป่าชุมชนนะ ถ้าไม่ถึง 5 ปีก็ยังจัดตั้งป่าชุมชนไม่ได้ แต่เราต้องรักษามาถึง 5 ปีก่อนด้วย ถ้าพ.ร.บ.ป่าชุมชนออกมา สมมติว่าพ.ร.บ.ป่าชุมชนออกมาอย่างสมบูรณ์แบบอย่างมีหน้าที่ เราจะเริ่มปีหน้ามาทำป่าชุมชน มันก็คงไม่ทันการณ์แล้ว เพราะมันจะนับถอยหลังไป 5 ปี เราก็ต้องรอไปอีก 5 ปีกว่าเราจะมีป่าชุมชนกับเขา นี่แหละผมอยากจะให้แกนนำทุกหมู่บ้านเราในด.เมืองงายมาร่วมกันจัดตั้งป่าชุมชนให้ได้ สำหรับหมู่บ้านที่อยากจะให้มีการป่าชุมชน ที่ผมพูดเมื่อกี้เหมือนจะเป็นบ้านใหม่ ที่อยากได้ป่าชุมชนควบกับอ่างเก็บน้ำ เขาอยากจะดูแลหมด อย่าง ด.เมืองงายหมู่ 1 เขาอยากจะดูแลป่าหรือว่าจัดการป่าชุมชนนี่แหละ ออกไปทางทิศตะวันตกควบอ่างเก็บน้ำ

แม้งาย อยากจะทำส่วนนี้ก็จะไม่มีปัญหาท่านทำได้แน่ครับ เรายังหาป่าไม่ใช่ไปทำลายป่า แต่ป่าใช้สอยของเราเนี่ยเราว่าเราทำป่าชุมชนขึ้นมา เราได้ พ.ร.บ.ป่าแล้ว วันข้างหน้าเรากันมาเป็นป่าใช้สอยได้ จากผู้นำแกนนำของหมู่บ้านยังไม่เข้าใจ คือผมได้คลุกคลีกับป่าชุมชนกับเครือข่ายลุ่มน้ำแม่ปิงมา 4 ปีแล้ว เมืองยางเราก็กำลังดำเนินไป ถ้าพูดว่าไปเชียงใหม่กำลังจะถึงแก่งป็นเต้าอยู่ 4 ปีแล้วนะครับ เพราะว่าป็นเพราะผู้นำ แกนนำ ที่จะจัดตั้งป่าชุมชนบางหมู่บ้านยังไม่เข้าใจ แล้วสมาชิกเขายังไม่เข้าใจใหญ่ ไม่ใช่เราจัดตั้งป่าชุมชนได้ปึ๊บ แกนนำชาวบ้านต้องมาประชุมชาวบ้าน ต้องรับสมาชิกเข้ามาเป็นผู้ดูแลรักษาป่า มันก็ไม่ใช่ธรรมชาติเรื่องของป่าชุมชน ผมขอพูดแค่นี้

ตัวแทนกลุ่มตำบลปิงโค้ง

ที่เขียนมาทั้งหมดเหมือนกับ 2 กลุ่ม อันไหนที่ไม่เหมือนก็พูดกัน ที่เหมือนก็มีโครงบ้างที่ไปหน้าทำเนียบด้วยกัน ที่รัฐสภาขอยกมือด้วย ผมก็ขอสวัสดิกับคณะกรรมการป่าชุมชนของเรา และก็ทางก้านั้น คือปัญหาที่จะพูดหมู่เราก็พูดไปหมดแล้ว อย่างไรก็ตามมีเรื่องป่า เรื่องน้ำ เรื่องยาเสพติด คืออยากจะเอาเป็นหลัก อยากจะเชื่อมโยงเข้าไปปัญหานี้ เราก็พูดกันไปหมดแล้ว คืออยากให้พวกเราในทุกจุดที่เราดำเนินโครงการอยู่ คือต.ปิงโค้ง และต.เมืองยาง จะประสบปัญหาอย่างเดียวกันหมดเกี่ยวกับที่ดินทำกิน ผ่านเอกสารสิทธิ ทุกอย่างทุกหน่วยงานก็พยายามผลักดัน เพื่อจะให้ได้ซึ่งเอกสารนั้น แล้วเกี่ยวกับเรื่องป่า ป่าถูกทำลายนี้มันรวมกันทุกจุด ทุกหมู่บ้านจะมีหมด เน้นมาที่หมู่บ้านผม รู้สึกว่าจะเยอะหน่อย ปืนี้ประมาณ 400-500 ไร่ ก็ชาวบ้านเราที่แหละ ไม่ไปโทษนายทุน คือชาวบ้านเราไปถาง ถางเสร็จก็เอาไปขายให้เขา แล้วก็ไปโทษนายทุนหาว่าเขาบุกรุกป่า ที่จริงก็เป็นชาวบ้านเราที่แหละที่ถางแล้วเอาไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง แล้วก็เป็นการเชื่อมโยงเกี่ยวกับเรื่องน้ำ เมื่อป่าบ้านเราถูกถาง ถูกทำลายน้ำก็เหือดแห้งหายลงไป ก็ไม่เพียงพอที่จะเอามาทำเกี่ยวกับการเกษตร อันนี้ก็เป็นปัญหาใหญ่ แล้วถ้าไปเกี่ยวกับยาเสพติดมีทุกหมู่บ้าน ยาเสพติดนี้ไม่เว้นเลยสักหมู่บ้าน คือจะมีปัญหาทุกหมู่บ้าน เรื่องยาเสพติดนี้เมื่อก่อนจะมีบขของทาง อบต.จัดตั้งตำรวจหมู่บ้านขึ้นมา คือช่วงนั้นจะเป็นผลดี มีผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการ ภายในหมู่บ้านได้ออกตรวจตรากันมา เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดหลายอย่าง แล้วก็ได้มีปัญหามันมาอยู่หลายจุดเหมือนกัน ภายในพื้นที่ของต.ปิงโค้ง และเมืองยาง มีผลกระทบอย่างที่บ้านสรรในคราวก่อน คือทางพ่อหลวง คณะกรรมการก็ทำไปตามอำนาจหน้าที่ที่ได้ ทำได้ ตอนสุดท้ายก็ให้คณะกรรมการ ผู้ใหญ่บ้านเตือนรื้อนเหมือนกัน คืออยากจะฝากคณะกรรมการและผู้นำของเราเกี่ยวกับยาเสพติด คือจะฝากทั้งหมดก็คงไม่ได้ ก็อยากจะฝากเตือนลูกหลานของใครของมัน ช่วยกันดูแล ใครที่จะเข้ามาว่าร่วมเรียนรู้ก็คือผู้นำหมู่บ้านของเรา ก็คือการแนะแนว ติดต่อประสานงาน โดยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำองค์กรต่างๆ ก็มีคณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. ประชาคม แม่บ้าน เยาวชน อสม. พระภิกษุสงฆ์ แก่เหมือง แก่ฝ่าย อันนี้ก็

ถือว่าผู้ที่เข้าร่วมกันคลี่คลายปัญหาตัวนี้ได้เหมือนกัน ถ้าหากว่าผ่านบุคคลเหล่านี้แล้วก็เข้ามาชี้แนะ ชักนำก็ยังไม่เข้าใจ มีพูดกันว่าถ้าทำปทุมชนเราจะได้อะไร บางคนก็ไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องปทุมชน บางคนก็ว่าปทุมชนทำไว้ให้คณะกรรมการเท่านั้นแหละ 5-6 คน เวลาประชุมก็มีแต่พวกนี้ เวลาเป็นเงินเป็นทองกันมาชาวบ้านไม่รู้เรื่อง มันก็จะเป็นอย่างนี้ แต่ตัวนี้มันขึ้นอยู่กับคณะกรรมการของเรา ถ้าหากว่าจะเข้าถึงชาวบ้านจริงๆ เพื่อจะให้รู้เกี่ยวกับเรื่องป่า เรื่องน้ำของชุมชนในหมู่บ้านของเรา จะต้องมีส่วนร่วมเข้าไป ภาครัฐก็สำคัญเหมือนกัน คือตัวนี้เราจะต้องเข้าร่วมด้วย ถ้าปล่อยเฉพาะชาวบ้านศาลาสาทำไปเอง โดยไม่มีภาครับเข้ามาช่วยคือตัวนี้เราไม่สามารถที่จะพากันไปรอดได้ คุณ ท่าน สส. สว. ก็ช่วยเราผลักดันเรื่องกฎหมายปทุมชน เราพูดมาตลอด 4-5 ปี ก็เลยไม่สามารถที่จะไปยับยั้งกฎหมายปทุมชนมาสู่พี่น้องประชาชนได้ คือตัวนี้อยู่ที่พวกเรา วันนี้ก็เป็นสิ่งที่ดี ทั้งปิงโค้ง และเมืองงาย ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของปทุมชน ของเรา ของตำบล

อ.มังกร ชัยชนะดารา

จะเห็นว่าจากการระดมปัญหากัน ก็เห็นว่าปัญหามันแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพยากรโดยตรง ดิน น้ำ ป่า แล้วก็อีกกลุ่มหนึ่งที่รู้สึกว่ามีทั้ง 2 ตำบลพูดถึงเรื่องยาเสพติด อันนี้ก็เกี่ยวข้องกับทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า โดยตรง แต่ว่าเชื่อมโยงทางอ้อมนะ เป็นปัญหายิ่งยาวอีก ปัญหาหนึ่ง โดยหน้าที่ของโครงการนี้เราคงจะไม่เกี่ยวข้อง เรื่องนี้โดยตรงแต่ว่าก็ไม่ละเลย เราก็ต่อจากเวทีนี้แล้ว ก็จะมีเวทีสังเคราะห์ข้อมูลซึ่งอันนั้นจะเอามาเฉพาะแกนนำ ที่เรากำหนดไว้ตำบลละ 2 ท่าน และอาจจะเพิ่มอะไรอีกก็ลองดูที่กำลังปรึกษากัน ตามงบประมาณก็จะมีให้สำหรับแกนนำ ตำบล ที่ตั้งไว้ตำบลละ 2 ท่าน เพื่อจะมาสรุปให้ตกลงไปว่าขณะนี้อย่างของลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน (เชียงดาว) 6 ตำบล เมื่อจัดประชุมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ระดมความคิดมาหลายขั้นตอนแล้ว รวมถึงเวทีตำบลที่ทำอยู่ขณะนี้ สุดท้ายแล้วมันมีปัญหายที่ยาวๆ ก็มีผู้สนใจจะเข้าไปแก้ไขอย่างจริงจัง มีปัญหาอะไรบ้าง อยู่ที่ไหน เราอาจจะได้สรุปให้มันชัดเจนลงไป แล้วก็ตั้งไปสูการค้นหาข้อมูล องค์ความรู้ อื่นๆหลายๆด้าน เพื่อจะไม่แก้ปัญหาคือตัวนั้น เพราะว่าเราคิดว่ามาถึงขั้นนี้แล้วก็พอจะช่วยกันสรุปได้ เฉพาะข้อมูลก็คือสรุปว่ามันมีปัญหอะไร ที่ไหน แล้วก็มีคนที่เป็นแกนนำออกมาไปเกี่ยวข้องหรือ ร่วมในการศึกษาแก้ไขปัญหาก็แต่ละตำบลก็จะไม่เหมือนกัน บางตำบลอาจจะใส่ใจพิเศษในเรื่องน้ำ บางตำบลเรื่องป่า บางตำบลมีทั้งน้ำ ทั้งป่า ปัญหาที่ดินนี้อาจจะกระจายตัวอยู่ทุกตำบล มากบ้าง น้อยบ้าง เราก็มาประมวลดู แล้วก็ดูว่าจะขับเคลื่อนกันอย่างไรบ้าง ให้ได้องค์ความรู้ด้วย เชิญผู้เข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้เราส่วนหนึ่ง เราก็เก็บข้อมูลของเราอีกส่วนหนึ่ง อย่างปัญหาที่ดิน แม้แต่อาหารได้ระดมเก็บข้อมูลไว้ส่วนหนึ่งกับ สกน. ก็พบว่ายังคงหล่นอีกเยอะ แล้วลำพังอาหารคนเดียว

ทำไมไหวหอรอก แล้วหลายท่านที่เข้าร่วมตอนแรกก็รีบร้อนลงๆด้วย หลายเรื่องก็ยังไม่เรียบร้อยดี เราต้องมาช่วยกันในส่วนนี้ เพราะอะไร เพราะการจะไปต่อสู้เรียกร้องสิ่งต่างๆ ลำพังมืออย่างเดียวมันคงไม่พอ แล้วมือเบ้นี้มันเป็นเรื่องสุดท้าย เพราะมันใช้ค่าใช้จ่ายสูง ค่าใช้จ่ายของแต่ละท่านนั้นแหละ เวลาที่เสียไป ระดมความรู้สึกที่ขุ่นมัว มันมีค่าทั้งนั้น ถูกไหมครับ อยู่บ้านสบายกว่า ต้องไปเผชิญแดด เผชิญฝน เผชิญความเครียด ความหงุดหงิดใจ ร้อยแปดมันมีผลกระทบทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นจริงๆก็คงไม่มีเรื่องม็อบเข้ามาเกี่ยว ม็อบจะเป็นมาตรการสุดท้าย แต่ลำพังมืออย่างเดียวก็น่าไม่เกิดประโยชน์ ถ้าเราไม่มีข้อมูลที่หนักแน่นเพียงพอ ที่จะเข้าไปแก้ไข ปัญหา เมื่อตอนเช้าที่มีการเปิดเทปให้ฟัง ใครจะไปหักล้างความคิดของคุณแก้วสรวได้ แต่ถ้าชาวบ้านเราเนี่ยรวมตัวกันเรียนรู้แล้วก็เชิญผู้รู้ในเรื่องนั้นมีเหตุผล มีข้อมูลเพียงพอถึงจะไปหักล้างเขาได้ เพราะเขาเชื่ออย่างนั้น แต่เนี่ยเราจะให้ไปแก้กฎหมายยกเลิกกฎหมายอันนั้นอันนี้ เราต้องมีข้อมูล ถ้าแก้กฎหมายแล้วมันจะคืออะไร เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างไร มันก่อให้เกิดความเป็นอย่างไร ซึ่งต่อไปข้างหน้าปัญหาของประชาชนจะไปอาศัยคนที่ปรารถนาดีไม่ได้ คุณแก้วสรวก็บอกไว้แล้ว บอกว่า พ.ร.บ.ป่าชุมชนมันไม่ได้เกิดกับชาวบ้านเรา มันเป็นเรื่องนักวิชาการ ซึ่งเขาก็พุ่งเจาะจงกับนักวิชาการไปค้นหาแล้วไปกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความต้องการ เวลาทำจริงก็เป็นผลงานของนักวิชาการ ของเอ็นจีโอ ก็ไปลงที่ตัวนั้น แต่ที่จริงทั้งสองส่วนมันก็สัมพันธ์กันอยู่ นักวิชาการก็ไปอาศัยฟังจากชาวบ้าน ความต้องการของชาวบ้าน แล้วก็สรุปความคิด ถามว่าเอาไหมอย่างนี้ ชาวบ้านก็ร่วมมาตั้งแต่ต้นว่า กฎหมายอย่างนี้ไม่เอามันแก้กันมาหลายครั้งหลายหนแล้วนะ ร่างพ.ร.บ.ป่าชุมชนเนี่ย มันไม่ใช่ร่างมาปุบระจิบเลยไม่ใช่ มีหลายกลุ่มมาดูแล้วว่าอย่างนี้เอา อย่างนี้ไม่เอา เราก็เลือกที่จะสรุปลงตัวว่าเป็นก็มาตราที่ข้อ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังถูกเป็นข้ออ้างอยู่ ว่าเนี่ยมันไม่ใช่ ชาวบ้านหรือกรมมันมีคนอีกพวกหนึ่งที่ปรารถนาดีเข้ามากระตุ้น อันนี้เรื่องต่อสู้ แต่ถ้าชาวบ้านรวมตัวจริง ชาวบ้านต้องการจริงๆอย่างนี้แหละ ชาวบ้านก็เรียนรู้ขับเคลื่อนมาโดยตลอด จวนสรุปได้แล้วจะเอาอย่างนี้แหละ ถ้ามันหนักแน่นอย่างนั้นจริงๆ คนอื่นเขาคงฟัง แล้วเรารวมตัวกันได้ต่อไป อบค. สจ. สส. ก็บอกว่าคุณต้องไปแก้ตรงนี้ให้ผม ผมจะเลือกคุณ ถ้าคุณไปแก้กฎหมายที่เกี่ยวกับที่ดิน คุณต้องพิจารณากฎหมายน้ำ เป็นอย่างนี้ก็เรียกว่าชาวบ้านทันแล้ว ทันแล้วก็ทำสัญญากันได้ ตกลงอย่างนั้นผมจะเลือกคุณ คุณรับปากแล้วนะ ถ้าคุณไม่ทำตามนี้ผมจะลงชื่อทำหมิ่นชื่อถอดถอนคุณ ฟังดูแล้วมันง่ายในกฎหมายรัฐธรรมนูญเขาให้สิทธิไว้ง่าย แต่ในทางปฏิบัติมันไม่ง่าย มันไม่ง่าย เพราะหนึ่งชาวบ้านรวมตัวกันไม่ติด สองรวมกันแล้วก็ไม่รู้รวมกันไปทำอะไร รวมไปทำไร่ทำสวน แต่รวมกันไปต่อสู้เรื่องกฎหมายนี้ชาวบ้านยังไม่พร้อม คือยังไม่พร้อมแท้จริงแต่เราเตรียมความพร้อมได้ ก็คือทำกิจกรรมรวมกลุ่มกัน แล้วตรงนี้เราก็น่าจะมาเรียนรู้ปัญหากันอย่างแท้จริง ในเรื่องเกี่ยวกับน้ำ เราก็แก้ปัญหานี้ในท้องถิ่นได้ แต่ถ้ารู้สึกไปอีกอย่างว่ามันไม่ใช่แค่จัดสรรน้ำหมู่บ้าน หรือใน

ตำบลเราแล้ว มันไปเชื่อมโยงกับตัวอื่น มันจะมีกฎหมายน้ำเข้ามาเกี่ยวแล้ว เราจะจัดทำน้ำในระบบเหมืองฝายดั้งเดิม หรือระบบอื่นเข้ามาก่อน อยู่ๆก็มีคนเก็บค่าน้ำขึ้นมา จะมีคนไปวางระบบที่ทุ่งนา ถ้าเราไม่รู้ทันเราก็ทำอย่างเดียว ตามเขา เขาว่าอย่างไรก็ว่าตาม ตามกันไปอีกหน่อยมันก็เลืกความคิดอย่างนี้ เราก็เข้าไปมีส่วนร่วม รัฐธรรมนูญก็บอกไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทุกเรื่อง แต่ประชาชนยังไม่รู้สิทธิตัวนี้ เราก็ต้องเอามาเสริมให้รู้ว่ารัฐธรรมนูญเขาบอกให้เรามีส่วนร่วม ในการกำหนดแผนทางเศรษฐกิจ แผนทางสังคม แผนแก้ปัญหาเรื่องทางการเมืองด้วย ให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม คนที่รู้จักยังไม่ค่อยยอม เองง่าย ๆ อบรมเนี่ยมันมีที่แห่งให้ประชาชนเข้าไปร่วมอย่างแท้จริงในการทำแผนแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ตำบล ก็ยังไม่ทำ รู้ดีว่ามันเป็นสิทธิตามรัฐธรรมนูญ แต่เอาจริงเข้าอบรมก็ทำไม่รู้ไม่ชี้ แต่เขาก็ทำแผนโดยลำพัง ทำไปแล้วไม่เคยมีประชาพิจารณ์ในระดับตำบลเลย ว่าทำไปชาวบ้านรู้ไหม มันเป็นความต้องการของชาวบ้านไหม แต่มีส่วนร่วมยังรู้สึกทำไม่ได้ แต่ถามว่าทำได้ไหม ทำได้ถ้ามีกลุ่มก่อนที่ชัดเจน กลุ่มเยาวชนชัดเจน กลุ่มน้ำเหมืองฝายชัดเจน กลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่นชัดเจน มันก็จะเกิดกลุ่มผนึกกำลังเข้าด้วยกัน ได้ประชาคม ถ้าไม่มีกลุ่มประชาคมก็ไม่มีผล พอหลวงก็เข้าร่วมได้อยู่แล้ว แต่ทำให้มันเป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นตัวแทนที่มีส่วนร่วม ที่จริงพอหลวงก็พยายามให้มีส่วนร่วมชาวบ้านก็มีส่วนร่วมพอหลวงไปคนเดียวก็มี มันเป็นระบบที่เลียนแบบกันตามๆกันมา ถ้าระดับบนมันทำอย่างนี้ระดับล่างมันทำอย่างนี้ระดับบนก็เขวอยู่หลายเรื่อง บางเรื่องก็ไม่สอดคล้อง บางทีก็อาจจะถูกใจก็ได้ อย่างแปลง สปก.ให้เป็นโฉนดก็เอาไปขายมีราคา เพราะทุกวันนี้ที่สปก.มันไม่มีราคา ชาวบ้านก็ต้องการจะขาย ถ้าคนมีปัญหาเรื่องที่ดินเขาจะรู้เลยว่าเมื่อไหร่ก็ตามที่มันสามารถซื้อขายกันได้ง่าย ในสุดท้ายมันจะหลุดมือไปจากเกษตรกร หลุดไปโดยสิ้นเชิง เกษตรกรจะต้องไปบุกรุกป่า เอาที่ดินมาทำกินใหม่ หรือไม่เช่นนั้นก็ยอมเสียสิทธิของตนเอง จากการเป็นเจ้าของที่ดินกลายเป็นผู้ดูแลที่ดินที่ตัวเองขายไปรับจ้างเขา ก็ขึ้นอยู่กับนายจ้างเราก็ต้องเอาอกเอาใจนายจ้าง ว่าต้องรับใช้เขาดีๆ ไม่งั้นเขาจะเอาออกจากที่ดินตัวเองเมื่อไหร่ก็ได้ สิทธิเราก็เสียไป สิทธิในความเป็นคนส่วนหนึ่งเสียไป อันนี้มันเป็นประเด็นเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามมันเห็นปัญหา ปัญหาบางอย่างก็อาจจะ ถ้าดูจากแผนที่ที่ทำตอนเช้า ตัวปัญหาที่กำหนดยังไม่สัมพันธ์กัน เพราะว่าเช่นยังไม่มีการเรียโรยอย่างแท้จริงว่าอ่างเก็บน้ำ 2 อ่าง ของเมืองงาย เนื้อที่ดำเนินงานเสร็จแล้วมันมีปัญหาอะไรหรือเปล่าในการจัดสรรน้ำ ในการดำเนินการต่างๆ รวมทั้งต่อไปข้างหน้า อันนี้ยังไม่มีปัญหา มองไปข้างหน้ามันจะมีไหม เราจะเตรียมการแก้ไขอย่างไรในเรื่องการจัดการน้ำในตำบลของเราเอง วันนี้ไม่ทราบ ยังไม่มีคนหยิบเอามาพูดอย่างแท้จริง ซึ่งในเวทีสังเคราะห์ข้อมูลมันต้องพยายามรู้จากตัวนี้แหละ เพราะฉะนั้นแกนนำตำบลที่แต่ละท่านเคยอาสาไว้ก็ต้องเตรียมข้อมูลลงไปในลักษณะสิ่งที่เกี่ยวกับดิน เกี่ยวกับน้ำ เกี่ยวกับป่าอย่างแท้จริง ป่าชุมชนมันเป็นเรื่องก้ำกึ่งหน้า เรามีฐานอยู่แล้วที่ลุ่มน้ำปิง แล้วก็สรุปได้ว่าบ้านที่

มีป่าแล้วจะทำอะไรต่อ กฎหมายเขากำหนดไว้อย่างไร ก็ต้องทำให้มันสอดคล้อง คือบ้านที่มีป่าชุมชน อยู่แล้วก็อาจจะขาดข้อมูลตั้งหลายเรื่อง หลักฐานถูกต้องหรือยัง บางประการชัดเจนไหม กฎหมาย กำหนดให้เตรียมการว่าต้องเป็นสมาชิก ลูกบ้านต้องสมัครเป็นสมาชิก ทำเหมือนอย่างนี้ ถ้าจะเข้าใจ เรื่องป่าชุมชนง่ายๆนะ เหมือนกับกองทุนหมู่บ้าน เริ่มด้วยคนในบ้านสนใจจะตั้งป่าชุมชน คนที่มี สิทธิสมบูรณ์คือสมาชิกของป่าชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือทำให้คนในหมู่บ้านช่วยกันรับผิดชอบ ไม่ใช่ว่าทำกันอยู่ทุกวันนี้ป่าชุมชนเป็นของหมู่บ้าน แต่คนทำจริงๆมี 10-20 คน เทน้อยกันอยู่แค่นั้นแหละ เพราะคนอื่นเขารับประโยชน์ ไปหาเห็ด หาหน่อ ยังงี้มันก็ต้องเอาเข้าร่วม ต่อไปเขาอาจจะ บอกใครที่จะมาเป็นสมาชิกต้องมีเงินออมเอาไว้เป็นทุน สำหรับเอาไว้ดำเนินการเรื่องป่า อาศัยงบ ส่วนอื่นมันไม่พอ มันก็ช่วยตัวเองได้ระดับหนึ่ง ไม่ใช่ทั้งหมด ถ้าเราเป็นผู้หาว่าอะไรๆมันก็ข้างนอกหมด ก็ไม่เข้าสู่ในคอนเซ็ปท์ว่า อัดดาหิ อัดโน นาโต คนแค่นั้นที่ฟังของคน มันก็จะกลายเป็นว่ามีแค่ ป่าชุมชนบ้านเรา ก็ยังเข้าไปฟังคนอื่นเขาทำให้

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายอิฟาร ส่องพะ
ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน
เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล
วันที่ 11 ธันวาคม 2545
ณ วัดห้วยบัว ต.ทุ่งข้าวพอง อ.เชียงดาว จ. เชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

อ.ไพรัช ใหม่ชมภู

สถานการณ์ตอนนี้ไม่เอื้อให้คนมาพูดกัน เพราะแต่ละคนก็มีภาระกิจเยอะ เมื่อก่อนประชากรสัก 30 ปี ผ่านมา ฤดูหนาวนี้นั่งผิงไฟกันเป็นกลุ่ม ชาวไทอยู่ในยั้งแล้ว ไปเอาฟืนเมื่อคืนก็นั่งผิงไฟด้วยกัน อันนี้แหละคือการเกิดองค์ความรู้ใหม่ ตอนนี้ถ้าเขามานั่งผิงไฟก็หาว่าเขายี้เกียจ ถ้ามีลูกสาวก็จะไม่ยกให้ ใครเป็นลูกเขยจะนั่งผิงไฟไม่ได้ นั่งผิงไฟเกิดความรู้ใหม่ ฉะนั้นสถานการณ์มันไม่เอื้อให้เรามาพูดกัน แต่วันนี้เป็นโครงการเป็นการตอบแทน คิดเสียว่าพวกเรามาพูดมาคุยกันเกิดองค์ความรู้ใหม่ จะมีอะไรแลกเปลี่ยนกันไหมครับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ผมก็อยากให้พ่อแม่พี่น้องเข้าใจเรื่องรัฐธรรมนูญกันมากขึ้น เรื่องสิทธิ เรื่องอะไรต่างๆ ถ้าอยากจะรู้อะไรอีกเชิญผมไปเป็นกลุ่มเป็นก้อน ไปพูดไปคุยกันที่บ้าน ไปพูดเรื่องรัฐธรรมนูญ เรื่องอะไรต่างๆ ผมมองเห็นว่าพ่อแม่พี่น้องบางครั้งก็เสียเปรียบ คิดเสมอว่า ณ วันนี้จะให้คนรวยเห็นใจคนจนอย่างไร ณ วันนี้จะให้ข้าราชการเห็นใจราษฎรอย่างไร ถ้าทำ 2 เรื่องนี้ได้ บ้านเมืองโลด ตอนนี้เขาไม่เข้าใจเรา เมื่อวันก่อนที่กรุงเทพฯ ที่พี่น้องไปตั้งแคมป์ที่หน้าทำเนียบ คืนวันที่ 4 ไม่รู้ใครเอาหม้อข้าวหม้อแกงโยนลงไปในคูน้ำ เขาไม่เข้าใจ ที่ชุมนุมที่ศาลากลางคราวที่แล้ว ผมขับรถไปพูดกับพวกข้าราชการบนศาลากลางว่าวันนี้มาทำอะไร มาทำความเข้าใจความสับสน ไม่สะดวกในการทำงาน รถเข้ายากรถติด มาทำไม นี่แหละคนไทย เหมือนกันแต่ไม่เข้าใจเหมือนกัน ผมเคยรายงานตัวว่าผมจะทำให้ราชการเข้าใจราษฎร จะทำให้คนรวยเข้าใจคนจน เราต้องช่วยกัน เกาะกลุ่มกัน ร่วมเวทีกันพูดคุยกัน เพราะผมบอกแล้วว่าองค์ความรู้ดั้งเดิมของพ่อแม่พี่น้องมีอยู่จริง แต่ใช้กับสถานการณ์บ้านเมืองอะไรต่างๆในสังคมเรามันใช้ไม่ได้ ครับก็ขอบคุณครับ

ในช่วงนี้ใครจะเรียนถามอะไรอาจารย์ไพรัชก็เชิญครับ ก็มีกันหลายองค์ด้วยครับ ประชาคม แก่เหมือนแก่ฝ่าย แม่บ้าน ป้าชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้านทุกคนในตำบล และที่มานั้นเดินโหนที่สงสัยหรือว่าจะสอบถามเรื่องทำความเข้าใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าทางพี่น้องจะมีอะไรสอบถามอ.ไพรัช เขาก็จะตอบให้หมด ทั้งเรื่องฝ่ายปกครองและกฎหมาย

ผมว่าถ้าจะก้าวลงไปเรื่องคนรวยคนจน ผมว่ายากที่สุดขนาดหนัก คนรวยมันคิดจะสาวได้สาวเอาอย่างเดียว คนจนนี่พูดได้คำเดียว คนจนมันไม่มีน้ำยาอะไร อยู่ในอำนาจเขาหมดอำนาจคนรวย อำนาจของกฎหมายทุกอย่างมันจะอีกนาน มันค่อยเป็นค่อยไป ก็คงจะได้อยู่

อ.ไพรัช ใหม่ชมภู

คือเอื่อกันอยู่ พ่อแม่พี่น้องคุยกันนั้นแหละ เมื่อก่อนนี้พูดไม่ได้เรื่องการบ้านการเมือง มา นั่งคุยกันไม่ได้ หาว้าเป็นคอมมิวนิสต์เดี๋ยวนี้มันทำได้หมดรัฐธรรมนูญ ณ วันนี้จะทำให้ช่องว่างคนจนคนรวยมาเข้าใจกัน รัฐธรรมนูญเอื้อได้มากๆเลย อันที่สองพระราชดำรัสของในหลวง เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเอื้อให้คนจนเยอะ อันที่สามพวกนักวิชาการต่างๆก็มาช่วยกัน

ชาวบ้าน

อันนี้ผมว่านะ อย่างในการต่างๆเนี่ยพยายามจะเอาจนฟังผมเป็ขนาดเลย จะมีวิธีไหนที่ทำ ได้มันต้องมีใบเสร็จเซ็นก่อน

อ.ไพรัช ใหม่ชมภู

ทราบได้ว่ามันยังมีอำนาจอยู่ เราว่าความยุติธรรมมันเกิดขึ้นไม่ได้ มันยังงิ มันจะต้องอยู่ในกรอบครึ่งกลางอยู่ เมื่อเราจะแกก็ไม่รู้จะแก้ตรงจุดไหนก่อน

ชาวบ้าน

มันจะต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กรุ่นใหม่ รุ่นเก่าเนี่ยมันอยู่ในสมองเราแล้วพวกนี้มันจะอยู่ในสันดานแล้ว มันจะขุดออกไม่ได้แล้ว เพราะใครขึ้นมาแล้วมันก็จะจ้องจะกินอย่างเดียว แล้วประชาชนผลมันตกที่ไหน ตกที่ศาสนาสาขายมียายมา เพราะฉะนั้นก็ต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กขึ้นไป เปลี่ยนสภาพของมัน เปลี่ยนทัศนคติของมัน ผมว่าถึงจะได้ผล พวกเก่านี้หมดสิทธิแล้ว เพราะว่ามันอยู่ในสันดานมันแล้ว สันดานมันขุดได้สันดานมันขุดไม่ได้ เพราะมันอยู่ตรงนี้แล้วย้ายไปอยู่ตรงนั้นมันก็ไปกินตรงนั้นอีก ผมก็ประชาชนคนหนึ่งที่มีมองเห็นว่าระบบไม่ว่าตำรวจหรือว่าอะไรก็แล้วแต่เพราะว่าทำผิดแล้วย้ายหลุมนี้ไปหลุมนี้ มันก็ไปกินตรงนั้นอีก สร้างความรำคาญให้ตรงนั้นอีก มันต้องไปอยู่ทางใต้แล้วเอาทางใต้ขึ้นมาทางเหนือ มันก็เหมือนกันหมด เราต้องปลูกฝังรุ่นใหม่มันถึงได้ผล ย้ายไปภาคเหนือกินภาคเหนืออีก ย้ายไปอีสานก็ไปกินอีสานอีก กินนครพนมอีก กินมุกดาหารอีก มันไม่มีสิ้นสุด ผลสุดท้ายตกที่พวกเราอีก ศาสนาสาพวกหาเข้ากินคำ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดินอยู่เนี่ย เพราะถ้าโดนเรื่องอะไรก็ย้ายหมด แม้แต่ลงขั้วรถไปชนกันสิ รวยแล้วนี่ถูกทวงแล้วนี่ ชนคนรวยเจ็บหรือตายไปสิ คนรวยขับ

รดไปชนเขาเนี่ยคนมีสตางค์ก็อ้าวถูกหอยแล้ว หอยอะไรก็ไม่รู้ เนี่ยระบบราชการมันเป็นอย่างนี้ สมัยก่อนใครกล้าพูดเล่น แถวนี้ข้าราชการใหญ่คับฟ้าเลย ทุกคนในโลกนี้เจริญขึ้น ทางคมนาคมก็สะดวกขึ้น ถ้าไม่พูดก็หาว่าหัวแข็ง หัวหมอ ตำรวจเนี่ย ถ้าเราจะใช้สิทธิของเราอีกหัวหมออีก เขียนใบสั่งตรวจดาวเลย 4-5 ดาว ไปเสียค่าปรับเต็มที่ ถ้าเราไปเถียงหน่อย นี่คือระบบราชการ ไม่รู้จักตัวเองว่าเป็นข้าประชาชน เป็นผู้รับใช้ประชาชน พอได้เป็นข้าราชการใหญ่แล้วก็เป็นเจ้านายประชาชน ประเทศที่เขาเจริญแล้วเนี่ยเขาจะต้องประชาชนเป็นใหญ่ ตามที่ผมไปมานะ อันนี้มันไม่ยุติธรรม เพราะว่ากินภาษีอากรของประชาชน ทำไมไม่ทำงานให้ประชาชน ทำไมมาเป็นเจ้านายประชาชน อันนี้มันหมดไปแล้ว สมัยนี้ไม่มีแล้ว ระบบเจ้าขุนมูลนายไม่มีแล้ว มันหมดไปตั้งนานแล้ว ทุกวันนี้มันไม่ได้ นี่ผมก็เคยเห็น ผมส่งสารดาตีสายายมียายมา ผมก็คนบ้านนอกไปอยู่ในเมืองที่เจริญ ก็ต้องกดดันเหมือนกัน

อ.ไพรัช ใหม่ชมภู

เท่าที่ผมอยู่วงการราชการมา สถานการณ์มันค่อนข้างจะดีขึ้น ขบวนการตรวจสอบก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าสิทธิของทุกคนมันไปขัดกับกฎหมายใหม่ อย่างกฎหมายป่าชุมชนที่เราจัดตั้งเนี่ย ไม่รู้ว่ามันจะเป็นรูปธรรมไหม สมมติว่านายก.จะปลูกบ้าน ไปเลื่อยไม้สัก 10-15 ต้น เอามาปลูกบ้าน ก็ไปเจอเจ้าหน้าที่ ขึ้นโรง ขึ้นศาล ไปบอกฟ้องบอกแม่นายคนนี้ก็ไม่มีเงินทำอะไร เราจะหาวิธีไหนที่ให้คนกับชุมชนได้มีสิทธิอย่างเต็มที่ ที่ผมพูดเมื่อที่วาระรัฐธรรมนูญออกมาใช้ได้ 5 ปี ปัญหาเดี๋ยวนี้คือกฎหมายถูกแก้ตามรัฐธรรมนูญอีกที อย่างป่าไม้ที่รัฐธรรมนูญก็บอกว่าสิทธิดั้งเดิมชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์ทรัพยากรและใช้ประโยชน์ เพราะฉะนั้นจะมีสองอย่างคือ อนุรักษ์และรักษา และอันที่สองคือใช้ประโยชน์ ที่นี้การใช้ประโยชน์เนี่ยกฎหมายป่าไม้ที่รัฐธรรมนูญเขาเอื้อก็เป็นแบบนี้ จะคลี่คลายลงต่อเมื่อพ.ร.บ.ป่าชุมชนออกมา ทนเอาอีกนิด ถ้าตามว่าถ้ากำหนดหมายป่าชุมชนไม่ออก ไปตัดไม้มาปลูกบ้านบ้านก็ไม่มีความงนมาก เอามาปลูกสัก 2-3 กีบ ถือว่าผิดกฎหมายใหม่ ผิดกฎหมายป่าไม้แน่นอน แต่ชุมชนเราอนุรักษ์ไว้ไหม ไม่ใช้อย่างเดียวมันตั้งอนุรักษ์ด้วย ถ้าในป่าชุมชนมีการอนุรักษ์ มีกฎระเบียบของหมู่บ้าน ป่าไม้ก็ทำอะไรไม่ได้ ผมยกตัวอย่างบ้านปางบง เขามีป่าของเขา เขารักษาป่ามาตลอด อันนี้แสดงให้เห็นว่าเขาอนุรักษ์มาตลอด และได้มีกฎระเบียบของหมู่บ้าน วันหนึ่งก็มีป่าไม้ไปตัดป่าบ้านเขา เขาก็เอากรรมการหมู่บ้านจับ 6 ต้น ขนาดหนักประณีประนอมกันไป นายอำเภอก็ต้องออกเงินให้กรรมการไปหลายหมื่นเหมือนกัน ก็เป็นเงินของกรรมการป่าบง เขาก็อนุรักษ์ป่าของเขาต่อ ที่นี้ถ้าชาวบ้านเขาอยากงนมาก มาหาผู้ใหญ่บ้านมันมีกฎระเบียบของหมู่บ้านแล้วขอสัก 4-5 ต้น ได้ไหม เขาก็บอกว่าเราเคยอนุรักษ์ป่ามาก่อน ก็หนักจะเป็นเบา ถ้าสถานการณ์

อย่างนั้นะ แต่ขณะนี้จะพยายามให้พระราชบัญญัติป่าชุมชนออกเร็วๆ ถ้าออกมาแล้วก็เป็นเรื่องสิทธิของเราแล้ว

ชาวบ้าน

คือว่ามันเอาเปรียบกับราชการ แต่ราชการบางคนค้าไม้โดยตรงเลย เอาไม้รถไปขายก็ไม่ถูกจับ ชาวบ้านไปเอา 2-3 กีบ จับ

อ.ไพรัช ใหม่ชมภู

เดี๋ยวนี้มันดีขึ้นมากแล้ว

ชาวบ้าน

เมื่อก่อนนี้ผมขึ้นมาบ้านโล๊ะใหม่ๆ เขาก่อนหินป่าไม่ได้ เพราะมันจะเจอไม้สัก เป็นแถบเลย ถนนขึ้นไปนาห้วยนี้ละ ผมมาครั้งแรกปี 2515 มันจะเป็นแถบเลยไม้สักนี่ มันไม่ไปถูกต้นไม้ก่อนเลย เดี๋ยวนี้ไม่มีสักต้นเลย ตอนนั้นกำลังตัดถนนมาใหม่ๆเลย ป่าสักเยอะเลย เดี๋ยวนี้หาต่อยังไม่ได้เลย แต่ยังมีอีกนิดหน่อย ขนาดคอในดินเขาก็ขุดเอาไป

ชาวบ้าน

ถ้าชุมชนเรามารวมกลุ่มกันได้ ถ้าต่างคนต่างอยู่ไม่ช่วยกัน บ้านนั้นเมืองนั้นมันก็ไม่เจริญ ยกตัวอย่างว่าในหมู่บ้านผมสมัยก่อนเมื่อผมเป็นเด็ก ยายเขาขายไม้ รัฐบาลให้โอกาสนายทุนค้าไม้หลายร้อยไร่ เมื่อก่อนนั้นแต่เดี๋ยวนี้นายทุนยังมาตัดไม้บ้านเราก็แค่พูดกับป่าไม้คนเดียว จ่ายเงินจ่ายทองกันเป็นหมื่นเป็นแสน ตอนนั้นถ้าเราวิเคราะห์อย่างบ้านผมถ้าคนไหนจะมาตัดไม้ นายทุนจะต้องพูดคุยกับคณะกรรมการป่าทั้ง 50 คน อันนี้มันจะผ่านไหม เขาก็อยากอุบไว้คนเดียว เขาก็จ่ายเงินแล้วมันก็จบ ชาวบ้านก็พูดไม่ได้ มีแต่ตาตุคือทำอะไรไม่ได้ คือสิทธิของเราไม่มี แต่ที่นี้สิทธิของเรามีแล้ว สิทธิชุมชนที่เรามีอยู่เราดูแล ถ้าใครจะมาทำลายป่าของเราก็ต้องพูดคุยกับคณะกรรมการของเราทั้ง 50 คน ถึงจะได้ ถ้าสมาชิก 50 คนนี้ยอมไหม หรือว่า 50 คน หรือ 100 คนนี้ยอม มันก็ลุ่มจมนะนั่นผมคิดว่าน่าจะรวมกลุ่มกัน ชุมชนเข้มแข็ง เพราะว่าตอนนี้มันมีกลุ่มทุกกลุ่ม อย่างกลุ่มเหมืองฝายเขาว่าจะทำการดูแลฝายของเขา จะทำฝายไม้ ฝายคอนกรีตอันนี้ก็แล้วแต่เขา มีการใช้ไม้ในบ้านคือว่ามีที่ประชุมผู้นำไม่มาชาวบ้านก็ทำอะไรไม่ได้สักอย่าง แต่ละบ้านอันนี้พูดถึงภาพรวม คือว่าชาวบ้านไม่มาลุกบ้านมาได้อะไรเสียอะไร เอาไปพูดเขาก็ไม่ยอมรับ ในการประชุมนี้ก็อยากให้ผู้นำ ฟอหลวง ทำนั้น อยากให้ไปรับรู้ว่าเป็นหมู่บ้านของเรามันเป็นยังไง อยากให้รับรู้ดูแลด้วย เพราะว่าชาว

บ้านจะมาพูดเป็นหลักออกไปไม่ได้ ประสานไปเขาก็ไม่เอาไม่รับรู้ อยากฝากว่าการประชุมผู้ใหญ่บ้านต้องมา

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานโครงการลุ่มน้ำปิง

ก็ฟังอ.ไพรัชพูดไปแล้วนะครับ เรื่องของสิทธิ เมื่อวานวันที่ 10 เป็นวันสิทธิมนุษยชนโลก กรณีมาตรา 46 เขาว่าชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น แล้วใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน มันเป็นไม้กั้นหมา สำหรับคนที่มีปัญหากับป่าไม้ เท่าที่ผ่านมามันก็ชัดเจนแล้วว่าถ้าชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าเนี่ยป่าไม้จับเพราะว่าผิดกฎหมาย แล้วสุดท้ายมันเขียนไว้ว่าทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติไว้สูงสุด ก็คือว่าถ้าย้อนมาตามกฎหมายอีกตัวหนึ่ง ซึ่งหมู่เราคงจะเข้าถึงกฎหมาย ในมาตราที่ 6 ของกฎหมายรัฐธรรมนูญเนี่ย บอกไว้ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของราชอาณาจักรไทย กฎหมายข้อบังคับ กฎระเบียบต่างๆที่ขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญถือว่าไม่มีผลบังคับใช้ กฎหมายออกมามีอย่างนี้ หมายถึงว่าถ้ากรณีชาวบ้านเข้าไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรจากป่าแบบยั่งยืน ไม่ใช่ใช้แบบหมดแล้วหมดไป ถ้าถูกจับขึ้นมาหรือยังแล้วเจ้าหน้าที่เขาเอากฎหมายมาอ้างไม่ได้ เอาความเป็นธรรมมาอ้างเราก็อ้างในส่วนนี้ได้ แต่ถ้าเขาไม่เอามาอ้างเราก็ไม่ต้องมาอ้างกับเขา คือเขาจะว่าให้เรา หมายถึงว่ามาตราที่ 46 เนี่ย ถือว่าบังคับใช้ไม่ได้ ในกฎหมายระบุเช่นนั้น อันนี้ก็เอามาเล่าสู่กันฟังเพื่อจำเป็นได้ใช้เดี่ยวจะแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม ค.เมืองนะ 2 กลุ่ม ค.ทุ่งข้าวพวง 2 กลุ่ม หลังจากได้ห้วยหลักห้วยสันเขาแล้ว ห้วยอื่นๆก็ไล่ไปแล้วมันมีเหมืองฝาย มีวังที่ไหนบ้าง แล้วสุดท้ายพื้นที่ป่าของตำบลเราอยู่ไหนบ้างที่เป็นป่าชุมชนก็ดี ป่าอนุรักษ์ก็ดี ป่าอุทยานก็ดี คอนนี้กระจายกลุ่มเลย เมืองนะ 1 เมืองนะ 2 ทุ่งข้าวพวง 1 ทุ่งข้าวพวง 2

ตัวแทนกลุ่มที่ 1.

ผมนายเชมชาติ ช่างงาม บ้านห้วยเป้า ตำแหน่งประธานผู้สูงอายุบ้านห้วยเป้า ผมจะมาอธิบายแผนที่ที่ ค. ทุ่งข้าวพวง นี่ก็มาจากถึงขะเมืองงายออกมา เจอกับเขื่อนชี้แห่งลงมา เจอบ้านโรงวัว ภูธรแล้วก็ตชด. อันนี้ก็หนทางเข้าเวียงแหงขุนคลอง เข้ามาเจอกองร้อย เข้าไปถึงขุนคองเจอโรงเรียน แล้วก็เข้าเขตเวียงแหง พอออกจากแม่ลามามาเจอสะพาน มาทางลำน้ำแม่ปิง อันนี้ห้วยแม่จา ออกมาประจบกับน้ำแม่ปิง อันนี้ลำห้วยเล็กๆน้อยๆของน้ำแม่จา อันนี้หมู่บ้านห้วยดินตั่ง อันนี้ลำห้วยดินตั่ง อันนี้ลำห้วยทรายขาว ถัดไปก็บ้านทุ่งข้าวหลวง ห้วยทรายขาวแล้วมาเจอบ้านแม่ฮี้ แล้วก็ลงมาน้ำแม่ปิง ลงมาฝายชลประทาน แล้วก็ฝายขุนชวน ลงมาเจอกับห้วยดินตั่งก็เข้ามาวัด อันนี้หนทางห้วยดินตั่ง หนทางเข้าบ้านทุ่งข้าวพวงบ้านหลวง แล้วมาถึงหัวสะพานบ้าน

แล้วมาถึงบ้านนอก บ้านลุ่มลา เข้าบ้านริมถนนสายนอกทางหลวง แล้วมาถึงห้วยกองมูล ขึ้นคอยไป ลงมาเจอสะพานห้วยเป้า จากบ้านห้วยเป้าลงมาเจอห้วยน้ำขุ่น ลงมาก็ถึงบ้านห้วยเป้า แล้วก็ถึงทาง แยกบ้านห้วยเป้าเข้าบ้านแม่ก่อนโนน แล้วผ่านลำน้ำแม่ปิง เหนือจากนั้นไปก็เป็นเขตของต.เมืองนะ อนามัยใหม่อยู่ที่นี่ ป่าไผ่อยู่ที่นี่

ตัวแทนกลุ่มที่ 2.

ผมนายสินวล เป็นกรรมการป่าชุมชนบ้านห้วยเป้า นี่เป็นแผนที่ตั้งชุมชน หมู่บ้าน แล้วก็ต.ทุ่งข้าวพวง ต.ดงป่าพรวม อันนี้คือ เราจะเอาต่อเขต ต.เมืองงาย แล้วก็ต.ปิงโค้ง ต.ทุ่งข้าว พวงจะไปสิ้นสุดต่อเขตบ้านแม่จา หมู่ 4 คือต.ทุ่งข้าวพวงติดต่อกับเขตต.เมืองงาย อันนี้คือสะพานข้าม ลำน้ำปิงที่บ้านแม่จา แยกขึ้นมาจากถนนสายเชียงดาว-เวียงแหง แล้วก็มียี่สิบของตำบลแม่จา อันนี้ ลำน้ำปิงที่สะพานทางบ้าน แม่จา จากหมู่บ้านแม่จານี้ก็เป็นหมู่ 4 ซึ่งตั้งขึ้นมา ก็มีหลายเผ่า ลีซอ มูเซอ ขึ้นจากใต้สะพานขึ้นมาจะเป็น คชด.335 อันนี้ก็แม่น้ำแม่จาโนย แล้วก็ขึ้นไปบ้านลีซอ แล้วก็ เลยไปทางขวาคือถนนไปทุ่งข้าวหลวงเป็นหมู่ 5 เขตติดต่อกับต.ปิงโค้ง แล้วก็ขึ้นมาประมาณสัก 3 กิโลเมตร ก็มาเจอกับวัดดอนเวียง หมู่บ้านห้วยตีนตั้งอยู่หมู่ 7 จากนั้นบ้านทุ่งข้าวพวง หมู่ 3 แล้วก็ มีสถานีอนามัย โรงเรียน ป่าไผ่ จากทุ่งข้าวพวงมาก็มีหนทางเข้าบ้านแม่ก่อนโนนจะมีลำน้ำปิง ขึ้นจาก ถนนนาหวายก็มาถึงเขตทุ่งข้าวพวง ติดต่อกับเขตปากทางมาถึงหมู่บ้านห้วยเป้า เป็นหมู่ที่ 1 ที่เห็นคือ สะพานข้ามห้วยเป้า จะมีถนนเส้นเล็กๆเข้าไปทางตะวันออกคือสำนักห้วยเป้า จากนั้นขึ้นมาจะมี สะพานแยกเข้าวัดห้วยเป้า อันนี้คือภาพรวม ขึ้นไปเป็นโรงเรียนห้วยเป้า ที่ลำน้ำห้วยเป้า สำหรับ บ้านห้วยเป้าหมู่ 1 ต.ทุ่งข้าวหลวง เขตติดต่อกับบ้านห้วยไล่ คือ ต.เมืองนะ อันนี้คือภาพรวมของทุ่ง ข้าวพวง มันก็ผิดไปหลายอย่าง อบต.ก็ไม่ได้เขียนลงไป อบต.จะอยู่บ้านห้วยตีนตั้ง จากลำน้ำห้วย เป้าก็จะถึงสายน้ำทุ่งข้าวพวง ฝ่ายนี้จะอยู่ห้วยตะเคียน จากปากทางเข้าไปประมาณ 150 เมตร มี ฝ่าย 2 ลูก

นายโอฬาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

เท่าที่จบเมื่อที่เราลงมาทบทวนดู อันที่สำเนาเงินคือลำน้ำปิง ฝ่ายที่กั้นลำน้ำปิงมี 3 ฝ่าย ฝ่ายท่ากว๊าง ฝ่ายทุ่งข้าวพวง ฝ่ายทุ่งยาว ฝ่ายเจ๊ก แล้วก็ลำห้วยที่ลงน้ำปิงมีอยู่ 4 ห้วย ประกอบ ด้วย 1 ลำน้ำแม่จา 2 ลำน้ำแม่ก่อน ก็มีกอนกลาง กอนหลวง กอนน้อย แล้วก็ฝ่ายข้ามน้ำก่อน ก็คือ ฝ่ายต้นดู้บ ฝ่ายต้นไร่ ก็มีลำน้ำห้วยเป้า น้ำปิง ไม่มีฝ่าย แล้วก็ยังมีลุ่มลงน้ำปิง มีฝ่ายลูกหนึ่ง คือฝ่าย น้ำขุ่น แล้วก็ฝ่ายน้ำห้วยตะเคียน ไหลลงมาอีก 2 ฝ่าย สรุปว่าก่อนบ้านห้วยตีนตั้งมีฝ่ายไหม สรุปว่า หัวใจเลือดเนื้อของคนทุ่งข้าวพวงมีน้ำเส้นหลักมีน้ำแม่ปิงเป็นหัวใจหลัก มีฝ่ายกั้นน้ำปิง 4 ฝ่าย 1

ฝ่ายท่ากว้าง อยู่ที่บ้าน 2 ฝ่ายทุ่งข้าวพวง 3. ฝ่ายทุ่งยาวอยู่บ้านห้วยทรายขาว 4 ฝ่ายเจ๊กชวน แล้วก็น้ำห้วยที่ไหลลงน้ำแม่ปิงมีน้ำแม่จา น้ำแม่ก่อน น้ำห้วยเปา น้ำซุ่ม ก็ค่อนข้างจะชัดเจนต่อไป เห็นแล้วว่าภาพรวมของฝ่าย แผนที่นี้จะเข้าไปหาหน่วยงานของลุ่มน้ำปิง เพื่อจะรวบรวมต่อข้างบน แล้วก็ข้อมูล ถ้ามันพร้อมทุกอย่างทางไอพาร์เขาจะไปทำ ข้อมูลทุกอย่างลงตัวแล้ว ต่อไปตำบลเมืองนะ

ตัวแทนกลุ่มที่ 3.

ผมเป็นสมาชิก อบต. หมู่ 1 ต.เมืองนะ สำหรับแผนที่โดยสังเขปของต.เมืองนะ จะทำโดยสังเขปไม่มีอนามัย ไม่มีโรงเรียน ผมจะเน้นที่ยาวๆนี่คือสัญลักษณ์ของแต่ละอย่าง ฝ่ายจะใช้สีเขียว แม่ น้ำใช้สีแดง ถนนสีดำ ภูเขาสีน้ำเงิน อ่างเก็บน้ำวงกลมสีแดง เริ่มตั้งแต่บ้านเมืองนะมา เพราะบ้านเมืองนะเป็นจุดเริ่มต้นของแม่น้ำแต่ละสาย บ้านเมืองนะติดกับสหภาพพม่า สำหรับน้ำที่เราใช้ทุกวันนี้ออกจากคอยมาหลายสายเหมือนกัน มีสายน้ำแม่ปิงที่ออกจากคอยห้วย เส้นนี้จะยาวไปเรื่อยๆ เส้นที่สอง แม่ น้ำวัดก็จะติดกับน้ำปิงที่ห้วยสะพานที่บ้านเมืองนะ เส้นที่สามติดกับแม่ปิงเหมือนกัน อีกที่น้ำห้วยออกจากคอยห้วยเหมือนกัน อีกเส้นหนึ่งที่เราใช้อยู่ทุกวันนี้ก็เป็นน้ำห้วยทกออกจากลำน้ำแม่จี อันนี้ไม่ได้มาจากคอยห้วย สำหรับน้ำห้วยทก คูแหล่งน้ำ ก็ผ่านหมู่บ้านเมืองนะ หมู่ 1 ผ่านหมู่ 5 คปงอ่าง สำหรับบ้านเมืองนะ ที่เขียวๆ ก็เป็นเขตป่าชุมชนของบ้านเมืองนะ เราจะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนบนนี้ตั้งแต่ฝ่ายเมืองนะ ฝ่ายน้ำปิง ฝ่ายน้ำนะ ฝ่ายบน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป เราจะไม่ให้ใครตัดไม้ทำลายป่าเพราะเป็นเขตอนุรักษ์ของเรา สำหรับฝ่ายที่จะใช้ทำนาของบ้านแม่จะก็มีอยู่ฝ่ายน้ำดีลูกบน ฝ่ายน้ำดีที่อยู่ใกล้สะพาน อีกลูกอยู่ลุ่มสะพาน จากนั้นไปก็คือฝ่ายน้ำนะ น้ำที่ใช้ทุกวันนี้เป็นฝ่ายลูกบน อีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายน้ำเขียงอยู่ใกล้สะพานที่ไปแกน้อย สำหรับเมืองนะก็จะมีฝ่ายแค่นี้ ต่อไปลงมาถึงบ้านหนองเขียว บ้านนี้ไม่มีแหล่งน้ำ อาศัยต่อจากอรุโณทัย จะมีประปาภูเขา จากผาแดงลงมาก็มาเลี้ยงที่บ้านอรุโณทัย แล้วก็อ่างเก็บน้ำ ก็เป็นจุดเด่น มาถึงบ้านหนองเขียวไม่มีอะไร บ้านรินหลวงก็ไม่มีอ่างน้ำเหมือนกัน มีน้ำห้วยน้ำน้อย อยู่ริมถนน จากนั้นมาสู่นาหวายทางตะวันตก ผมได้ถามทางคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านนาหวายแล้ว เขาก็ว่าเป็นเขตอุทยานเขียงดาว สำหรับป่าชุมชนบ้านนาหวายก็จะไปตะวันออกทางทิศเหนือบ้านนาหวาย ซึ่งไปติดกับป่าชุมชนบ้านน้ำรู จะติดกับนาหวาย น้ำรู สำหรับนาหวายมีอ่างเก็บน้ำอยู่ที่หนึ่ง ลงมาทางผ่านอุทยานผ่านน้ำตก จะมีฝ่ายลูกหนึ่ง เป็นฝ่ายน้ำล้น ลูกที่สอง ก็ลุ่มอุทยานเหมือนกันเป็นฝ่ายน้ำล้น สำหรับนาหวายก็คงไม่มีอะไรเยอะ ที่เห็นๆนี่ก็เป็นป่าชุมชนของนาหวาย น้ำรูก็มีอ่างเก็บน้ำไหลลงมาสู่น้ำซุ่ม จะมีฝ่ายอยู่ 3 ลูก เมื่อมารวมกันแล้วก็ป็นน้ำซุ่มลงมา เรามาพูดถึงบ้านโละป่าหาร เขาบอกว่ายังไม่มีการป่าชุมชน ก็จะข้ามมาถึงบ้านโละมาถึงเมืองงาย สำหรับเมืองงาย อาศัยอยู่ตามน้ำรู มาโดยตลอด มีฝ่ายอยู่ 1 ฝ่าย รพช.บีมน้ำมาใช้เป็นประปาหมู่บ้าน ฝ่ายชลประทานลูกหนึ่ง แล้วก็ฝ่ายน้ำ

ฉัน ฝ่ายที่ชาวบ้านสร้างมามีลูกหนึ่ง สำหรับไป่องางเขตป่าชุมชนก็มีแล้ว เขตป่าชุมชนก็เขียวๆนี่ เป็นเขตป่าชุมชนไป่องาง มาถึงบ้านห้วยไค้ บ้านห้วยไค้อาศัยใช้น้ำอยู่ 2 ที่ น้ำซึม กับน้ำห้วยไค้หรือ น้ำรู เราจะมาถึงน้ำซึมก่อน น้ำซึมฝ่ายหนึ่งก็เป็นฝ่ายคอนกรีต ที่สองเป็นฝายน้ำล้น ลูกที่สามก็ฝายน้ำล้นเหมือนกัน ซึ่งชาวบ้านทำขึ้นมาเอง สำหรับห้วยไค้ก็มี 12 ฝ่าย ห้วยไค้อาศัยสำหรับป่าชุมชน ห้วยไค้ไปถึงขุนห้วยไค้ มี 3 หมู่บ้าน เขตป่าชุมชนก็ป่าไทร เป็นขุนห้วยไค้ ลงมาติดกับห้วยเป้า อันนี้ก็ขึ้นไปถึงบ้านไล่ป่าหาร สำหรับแผนที่ไม่เน้นหมู่บ้าน ไม่เน้นอนามัย มีแหล่งน้ำกับป่าชุมชน เพราะว่าตามที่ย่านนี้แล้วมีที่ตั้งของชุมชน มีหมู่บ้าน หมู่บ้านก็ได้บอกไปแล้ว แล้วห้วยก็บอกไปแล้ว เหมืองฝาย และพื้นที่ป่าชุมชนดังที่ท่านได้เห็น ป่าชุมชนก็เป็นสีเขียวๆ สังเกตได้ง่ายจากที่เขียนไว้นี้ ฝ่ายจะเป็นสีเขียว แม่น้ำสีแดง ถนนสีดำ ภูเขาสีน้ำเงิน อ่างเก็บน้ำวงกลมสีแดง สำหรับผมกลุ่มที่สองของดงเมืองนะก็มีแค่นี้

ตัวแทนกลุ่มที่ 4.

ก็สวัสดิ์พ่อแม่พี่น้องพ่อหลวงทุกคน และผู้สูงอายุ กรรมการของแต่ละหมู่บ้าน หมอนายเสาร์ สุธา ผู้ประสานงานป่าชุมชน ด.เมืองนะ เขตสีแดงนี่จะเป็นถนน ถ้าเป็นป่าไม้จะเป็นบ้านนี่เป็นลำน้ำ นี่บ้านมูเซอ อันนี้บ้านแกน้อย บ้านไชยยาหมู่ 9 และหมู่ 2 อันนี้ห้วยเจ็จอัน อันนี้ห้วยน้ำห้วย คอยหล่อเลี้ยงนี่คอยห้วย นี่บ้านจองคำบ้านเมืองนะ นี่เมืองนะเหนือ พี่น้องทางเมืองนะ เขาก็มีป่าชุมชน มาเส้นนี้ก็ป็นหนองวัวแดงหมู่ 12 ถัดไปเป็นบ้านหนองเขียว หมู่ 12 บ้านใหม่สามัคคีหมู่ 10 ที่ไค้ลงมาที่นี้บ้านละหว้าอยู่ที่หลังโรงเรียน พอลงทางบ้านในหลวงมา ก็มีทางแยกไปบ้านหนองฮือ นั้นไปบ้านอรุโณทัย อันนี้ก็หัวผาออก ลงมาเป็นบ้านรินหลวง อ้อมลงมาเป็นน้ำรู ลงมาก็เป็นต้นน้ำบ้านนาหวาย นี่เป็นอ่างน้ำบ้านนาหวาย นี่เป็นป่าชุมชน นี่เป็นหัวบ้านต้นมะไฟ ลงมาเส้นนี้ก็คอยพระธาตุนาหวาย อันนี้เป็นหมู่บ้านนาหวาย ลงมามี คชค. อนามัย มีอุทยาน มานี้เป็นตำรวจภูธร ลงมาเป็นห้วยน้ำตก ลงมาถึงป่าชุมชน บ้านไล่ป่าหาร บนนี้เป็นบ้านสันติสุข ของป่า เลี้ยวดินแดงเข้าไปก็เป็นทุ่งดินคำ นี่เป็นน้ำตกน้ำรู บ้านทุ่งแก้ว อันนี้เป็นบ้านน้ำรูหมู่ 6 ขึ้นมานี้เป็นอ่างน้ำบ้านน้ำรูที่ติดต่อบ้านรินหลวง ที่ฟ่อนบ้านน้ำรูเป็นป่าชุมชนได้จัดการไว้ ลงเส้นนี้ไปก็เป็นบ้านป่ายางงาม เลี้ยวแยกขวาไปก็เป็นบ้านเขื่อนผาก ถ้าไปนี่ก็เป็นป่าชุมชน น้ำจะลงมาเส้นนี้ ลงมาสู่แม่น้ำปิง นี่ก็เป็นห้วยห้วยไค้ นี่เป็นบ้านห้วยไค้ที่ลงมานี้เป็น อบต.นี่ก็เป็นบ้านหมู่ 7 แล้วนี่ก็เป็นป่าชุมชน น้ำห้วยไค้ถ้าขึ้นไปนี่ก็เป็นขุนห้วยไค้ นี่เป็นหนทางไปเมืองงาย ไปจนถึงแกน้อย ไปจนถึงหัวผาออก นี่ก็เป็นน้ำปิง นี่เป็นห้วยดินผา ห้วยยาว ห้วยม่วง ห้วยผักไผ่ อันนี้ก็ห้วยฝ่ายของพ่อแม่ พี่น้องบ้าน อันนี้ก็ห้วยหก อันนี้ก็ห้วย ฝ่าย รพช.ที่ฝ่ายแม่บ้านเขาทำ น้ำที่ผ่านมามาตามนี้ นี่ก็เป็นไป่องางของหมู่ 5 บ้านไป่องาง

นายโอฟาร อ่องพะ : ผู้ประสานงานลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบน

ด.เมืองนะห้วยหายไปเยอะมาก หัวใจของด.นี้คือน้ำปิง เหมือนกันเหมือนกับทุ่งข้าว
พวง มีฝ่ายกันน้ำปิงทั้งหมด 5 ฝ่าย ในด.เมืองนะ 1 ฝ่าย ฝ่ายน้ำล้น ฝ่ายน้ำปิงลูก1ลูก2ฝ่ายรพช.
บ้านอาง ฝ่ายชลประทานบ้านอาง ฝ่ายน้ำล้นบ้านอาง รวมเป็น 5 ฝ่ายทั้งหมด แล้วก็ยังมีน้ำห้วยสาขา
อยู่ทั้งหมด 5 ห้วยหลัก 1 น้ำแม่ละ น้ำแม่ละนี้ก็มีฝ่าย ฝ่ายน้ำแม่ละนี้เป็นฝ่าย แล้วก็ยังมีน้ำแม่เกียง
ฝ่ายน้ำเกียง แล้วก็ยังมีน้ำเสือง ไหลลงน้ำปิง มีห้วยผักไผ่ มีห้วยม่วง มีห้วยอีกหลายห้วย แล้วที่สำคัญ
คือน้ำห้วยหก แล้วก็น้ำหกแยกซ้ายแยกขวา อีกฝ่ายก็คือน้ำซุ่ม มี 3 น้ำที่ไหลลงน้ำซุ่ม 1 น้ำรู 2 น้ำ
ห้วยไล่ 3 ห้วยน้ำตก น้ำรูมีฝ่าย 3 แก่น ฝ่ายน้ำล้น ฝ่ายลูกหนึ่ง ฝ่ายน้ำล้นชาวบ้าน แล้วก็อ่างเก็บ
น้ำ มีสองอ่าง บ้านนาหวาย บ้านน้ำรู บ้านนาหวายไหลลงอุทยานก็มีถึงสองฟากด้วยกันมีฝ่ายนา
อางกับฝ่ายนาหลวง ก็เห็นแล้วว่า ผมคิดว่าส่วนของพี่น้องชาวบ้านเนี่ยทุ่งข้าวพวงกับเมืองนะก็เห็น
แต่ละห้วยแต่ละฝ่ายแล้ว บางห้วยก็มีบางที่ก็มี สิ่งที่เราพูดถึงแผนที่ของตำบลไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ
หมู่บ้าน เรื่องน้ำ เรื่องของฝ่าย เรื่องของห้วย เพื่อที่จะให้แต่ละตำบลได้เห็นภาพของตัวเอง
บางคนมองข้ามตัวเอง เวลาของดูเจ้าหมู่บ้านเราเนี่ย เห็นแต่คน แต่ทรัพยากรสิ่งที่อยู่ในชุมชน
เป็นเหมือนเป็นฝ่าย เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ บางครั้งมันก็ไม่ดี ก็ตำบลทุ่งข้าวพวงก็ดี ตำบลเมืองนะก็ดี บาง
ครั้งเวลาเราดูเนี่ย ถ้าเข้าใจของบางคนก็ดี แต่ถ้าได้เห็นของเมืองนะด้วยได้เห็นของทุ่งข้าวพวงด้วย
อย่างตำบลทุ่งข้าวพวงไม่เห็นสวนส้มและนาทุ้ม อย่างตำบลเมืองนะ สวนส้มของเมืองนะก็ไม่เห็น
สวนส้มของโป่งอางก็ไม่เห็น ซึ่งเวลาบางครั้งเรามองปัญหาของตำบลเนี่ย มันต้องมองภาพรวม แม้
ว่าที่นี่จะได้แค่ไหนก็ตาม เพราะว่าตอนแรกเรื่องป่าเรามาพูดเรื่องปัญหากัน แต่เท่าที่ดูพวกเราแล้ว
เนี่ย เมืองนะกับทุ่งข้าวพวงก็อาจจะต้องห่างหายไปบ้าง เพราะว่าจากนี้ไปแล้วเนี่ย กิจกรรมทั้งหมด
ในเรื่องทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า เมืองฝ่าย จะแยกคุยเป็นจุดแล้ว กรณีของเมืองฝ่าย ถ้ามีรายชื่อ
แล้วเนี่ยเวลาเรียกมาพูดคุยเนี่ยมันจะง่ายขึ้น ไม่ต้องเรียกมารวมอย่างนี้อีกแล้ว กรณีพูดเรื่องป่าเรา
จะพูดกันที่ไหน กรณีเรื่องคนแก่คนเฒ่า กรณีเรื่องแม่บ้านก็รู้แล้วว่าจะพูดที่ไหน จากนั้นไปเวทีตำบลก็
จะจัดจางไปแล้ว ถึงเวลาที่จะต้องลงมือปฏิบัติแล้วหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของป่า เรื่องน้ำ
เพราะว่าที่เราเคยพูดกันมาตลอด ณ วันนี้แล้วปี 2546 มันมีการปรับโครงสร้างของทางราชการที่เขา
เรียกว่าปฏิรูประบบราชการ มันมีกลุ่มแทรกซ้อนขึ้นมา เขาเรียกว่ากลุ่มทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เมื่อ
ก่อนมีกรมชลประทานก็ส่วนกรมชล จะมียกกลุ่มน้ำขึ้นมา กลุ่มทรัพยากรน้ำแห่งชาติสังกัด
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มน้ำมี 5 ที่ ร่างกฎหมายขึ้นมาแล้วก็ควบคุมการใช้
น้ำทั้งหมดที่เป็นของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นน้ำฝน น้ำตก น้ำห้วย น้ำคลอง ถ้าเป็นเรื่องของการก่อสร้างจะ
เป็นเรื่องของกรมชล เรื่องจัดเก็บค่าน้ำเป็นของลุ่มน้ำ ซึ่งตอนนี้เรายังพูดไม่ได้ ก็สิ่งที่เห็นตรงนี้ก็
ข้อมูลหนึ่งจะเอาไปคุยไปคุยกันว่า ถ้ามีการจัดเก็บค่าน้ำขึ้นมาจริงๆ กลุ่มเมืองฝ่ายเรากลุ่มที่มี

เหมือง มีฝ่าย จะทำอะไร จะปรับตัวอย่างไรได้บ้าง เท่าที่ผ่านมา 2-3 ปีที่แล้ว มันมีการชุมนุมกัน ที่หน้าโรงแรมเวสติน ตอนนั้นเราก็ไปด้านเขา บ้านอ่างกับบ้านม่วงฉ่อง บ้านคง 3 บ้าน หลังจากเสร็จแล้วรัฐบาลมีนโยบายเอาเงินต่างชาติมาก่อนหนึ่ง แล้วก็เอามาตั้งเป็นสำนักงานทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ โดยมีคณะอนุกรรมการลุ่มน้ำแม่ปิงเป็นผู้จัดการในการทำงาน ซึ่งเกี่ยวกับโครงการแม่ น้ำ ปิง ตอนนี้ก็คงจะเป็นข้อมูลเพื่อที่จะเก็บเอาไว้ใช้ประโยชน์ ของทางส่วนชาวบ้านเรา เพราะว่าชาว บ้านเราต้องไปกำกับดูแลเรื่องเหล่านี้ เพราะเป็นเรื่องของน้ำ เรื่องของป่า

ปิดเวทีเวลา 16.00 น.

นายโอฬาร อ่องพะ
ผู้บันทึกการประชุม

รายงาน

เวทีการเรียนรู้เรื่องสิทธิชุมชนผ่านสถานการณ์ระดับตำบล

วันที่ 12 ธันวาคม 2545

ณ วิทยาลัยแม่ละ ตำบลแม่ละ อ. เชียงดาว จ. เชียงใหม่

เริ่มเปิดเวทีเวลา 09.00 น.

กำหนดปรมา

เป้าหมายทำโครงการผู้นำตั้งที่เขียนบนกระดานเอาหมู่บ้านละ 3 ท่าน แต่บางหมู่บ้านก็ไปอาจไม่ได้มาบางหมู่บ้านก็ยังมาไม่ครบ ผมเช็ดคุที่ลงลายชื่อไว้ว่าบ้านใดที่มาแล้วไม่รู้ตัวผมจะอ่านลายชื่อแล้วให้ท่านขึ้นเป็นบ้านๆ ไปขอเชิญหมู่บ้าน 1 มา 4 คน หมู่ 2 มา 3 คน หมู่ 3 มา 5 คน หมู่ 4 มา 3 คน หมู่ 5 มา 2 คน หมู่ 6 ไม่มา หมู่ 7 มา 3 คน หมู่ 8 มา 3 หมู่ 9 มา 3 หมู่ 10 มา 3 หมู่ 11 ไม่มา หมู่ 12 มา 1 คน คนประสานงานจดหมายไม่ถึงหมู่บ้านพอตีพอลวง 12 อยู่บ้าน หมู่ 13 มา 2 วัดอุปประสงค์สัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งบรรดาพ่อแม่พี่น้องเป็นตัวแทนของตำบล ตัวแทนของหมู่บ้าน ไม่ว่าที่ผมพูดก็ดี อ.มังกรพูดก็ดี โอฬารพูดก็ดี มีอะไรไม่เข้าใจให้ซักถาม ถ้าเข้าใจแล้วทางอ.มังกรเขาจะแบ่งกลุ่มนี้ไม่ได้ทราบว่าเขาว่างโปรแกรมให้หมดทางอาจารย์ไม่ได้เขียนไว้ให้ว่ามี 1-2-3-4-5 ก็ยังไม่ได้เขียนให้ก่อนที่จะเปิดประชุมนี้ผมก็ขอชี้แจงข่าว โดยเฉพาะข่าวของ ต.แม่ละนี้ อันที่หนึ่ง ไฟพระฤกษ์ที่มีการแข่งกีฬาในจ.เชียงใหม่เรา เขาเรียกเชียงใหม่เกมส์ครั้งที่ 33 ซึ่งขณะนี้ไฟพระฤกษ์นี้กำลังเดินทางมาจากอ.เวียงแหง จะมาถึงเขตอ.เชียงดาวประมาณ 4 โมงครึ่ง จากนั้นหน้าที่ของคนวิ่งไฟพระฤกษ์ก็มี ต.เมืองนะ ต.เมืองาย ต.ทุ่งข้าวพวง ต.ปิงโค้ง ต.เชียงดาว จะเข้ามาถึงที่ว่าการอำเภอประมาณ 1 ทุ่ม เพราะอำเภอเชียงดาวเราเนียไม่ทำเหมือนอำเภออื่นคือ อ.เวียงแหง อ.ไชยปราการ เขาเอาใส่ถ่วงผ่านไปผ่ามาเอามาไว้ที่อำเภอ ถึงวัน เวลาที่ถึงกำหนดให้เอาส่งไปให้อำเภออื่นเนียก็มีคนะทำงาน คณะวิ่งจากส่วนกลางของจังหวัดรับจากอำเภอขึ้นรถไปเลยไม่มีวิ่งไม่มีฉลองแต่เชียงดาวเราเนียจะวางคนที่ถือคบเพลิงไฟพระฤกษ์ ถึง 40 คน โดยหน่วยงานกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน พ่อค้าหลายคนที่จะได้วิ่งต้องซื้อชุดกีฬาชุดหนึ่ง 2,000 บาท ชุดหนึ่ง 3,000 บาท ชุดหนึ่ง 5,000 บาท หมู่ที่ได้วิ่งที่นี้ในเชียงดาวกำหนดให้กำหนดไม่ต้องซื้อ โดยเปลี่ยนจากชุดกีฬามาเป็นชุดวอมนธรรมดา คนไหนที่เป็นกำนันก็จะมีแล้วโดยเฉพาะอบต.เก่า คณะวิ่งเนียจะมาจากส่วนราชการ โรงเรียน ทหาร ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางส่วน สมาชิกอบต.บางส่วนอย่างผมนี้เขาให้ถือตั้งแต่โรงเรียนเวดดิถึงปายทุ่ง